

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Baćkowice na lata 2021-2030

Spis treści	
Wstęp	3
RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	3
1.1. Podstawa prawna Strategii	3
1.1.1. Dokumenty europejskie	3
1.1.2. Dokumenty krajowe	4
1.1.3. Dokumenty regionalne i lokalne	4
RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	4
2.1. Charakterystyka Gminy	4
2.1.1. Położenie	4
2.1.2. Ludność	6
2.1.3. Oświata	7
2.1.4. Kultura i sport	8
2.1.5 Pomoc społeczna	9
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe	11
2.2. Kwestie społeczne	12
2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej ...	12
2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez OPS	12
2.2.3. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Baćkowice. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	14
2.2.4. Ubóstwo	14
2.2.5. Niepełnosprawność	15
2.2.6. Długotrwała lub ciężka choroba	15
2.2.7. Bezrobocie	16
2.2.8. Uzależnienia	18
2.2.9. Bezradność opiekuńczo - wychowawcza	21
2.2.10. Przemoc w rodzinie	23
2.2.11. Usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne	25
2.2.12 Praca socjalna	27
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań mieszkańców Gminy Baćkowice	27
1.1. Problematyka badania	28
2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej	29
2.2. Dobór próby	29

2.3.	Narzędzia badawcze	30
2.	BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	30
3.1.	Struktura badanej próby	30
3.2.	Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	32
3.3.	Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	38
3.4.	Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	40
3.5.	Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	43
3.	BADANIE DZIECI i MŁODZIEŻY	49
4.1.	Struktura badanej próby	49
4.2.	Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży	50
4.3.	Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży	53
4.	BADANIE SPRZEDAWCÓW	66
	WNIOSKI i REKOMEDNACJE	71
2.4.2.	Analiza SWOT	74
RODZIAŁ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BAĆKOWICE NA LATA 2021-2030		
		76
3.1.	Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią	76
3.2.	Realizacja strategii	78
3.2.1.	Cele i kierunki działań	78
1.	CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.	78
2.	CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.	79
3.	CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	80
4.	CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Gminy	81
3.2.2.	Monitoring i ewaluacja	82
3.2.3.	Źródła finansowania	82
	Spis wykresów	83
	Spis rysunków	83

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno – kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie" . Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 t.j.) nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana na lata 2021-2030.

RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Baćkowice na lata 2021 - 2030 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty europejskie

Głównym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to długookresowy program na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Podkreśla się w nim znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu

oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. W Strategii Europa 2020 wyodrębniono trzy priorytety:

- 1) wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- 2) wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- 3) wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

1.1.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Baćkowice na lata 2021-2030 uwzględnia także zapisy następujących dokumentów krajowych:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do roku 2020, z perspektywą do 2030 roku,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.3. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Baćkowice na lata 2021-2030 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, takich jak:

- 1) Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+,
- 2) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2017-2020,
- 3) Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020,
- 4) Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011 – 2020
- 5) Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Baćkowice na lata 2017-2021,
- 6) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Baćkowice na rok 2020
- 7) Gminny Program Wspierania Rodziny Dla Gminy Baćkowice na lata 2019 - 2021.

RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka Gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Baćkowice to gmina wiejska. Należy do województwa świętokrzyskiego, powiatu opatowskiego. Gmina Baćkowice ma 4 868 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 9,1% ludności powiatu. Gmina stanowi 10,6% powierzchni powiatu.

Rysunek 1 Położenie Gminy Baćkowice

Zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym od dnia 1 stycznia 1999r. Gmina Baćkowice wchodzi w skład Województwa Świętokrzyskiego i znajduje się w jego środkowo-wschodniej części. Jest jedną z ośmiu gmin powiatu opatowskiego oraz jedną ze 102 gmin województwa. Obszar gminy położony jest na południe i południowy - wschód od Pasma Jeleniewskiego Gór Świętokrzyskich. Pod względem powierzchni gmina znajduje się na 61 miejscu w województwie oraz 5 miejscu w powiecie. Graniczy od zachodu z gminą Łagów i Nowa Słupia w powiecie kieleckim, od północy z gminą Waśniów w powiecie ostrowieckim oraz z gminą Sadowie w powiecie opatowskim. Od wschodu graniczy z gminą Opatów, a od południa z gminą Iwaniska w powiecie opatowskim. Rzeźba terenu gminy jest urozmaicona licznymi wzniesieniami i pagórkami z przewagą nachyleń południowych. Najwyższe partie stanowi Pasma Jeleniewskie Gór Świętokrzyskich z należącymi do niego szczytami Góry Truskolaski (337 m n.p.m.), Góry Wesołówki (445 m n.p.m.) oraz Szczytniaka (554 m n.p.m.). Stanowią one jednocześnie północną granicę gminy.

Gmina Baćkowice zajmuje obszar o powierzchni 96,25 km². Pod względem administracyjnym podzielona jest na 15 sołectw.

l.p.	Nazwa sołectwa	Powierzchnia w ha
1.	Baćkowice	419
2.	Baranówek	299
3.	Gołoszyce	499
4.	Jancyzce	423
5.	Modliborzyce	571
6.	Nieskurzów Nowy	577
7.	Nieskurzów Stary	842
8.	Olszownica	713
9.	Oziębłów	372
10.	Piskrzyn	316
11.	Piórków	773
12.	Piórków Kolonia	795
13.	Rudniki	523
14.	Wszachów	2105
15.	Żerniki	381

Wykres 1 Wykaz sołectw w gminie Baćkowice

2.1.2. Ludność

Gmina Baćkowice ma 4 868 mieszkańców, z czego 49,0% stanowią kobiety, a 51,0% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 7,0%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,7 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Baćkowice zawarli w 2019 roku 27 małżeństw, co odpowiada 5,5 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 0,8 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,4% mieszkańców gminy Baćkowice jest stanu wolnego, 55,4% żyje w małżeństwie, 3,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,6% to wdowy/wdowcy. Gmina Baćkowice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -23. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,72 na 1000 mieszkańców gminy Baćkowice. W 2019 roku urodziło się 40 dzieci, w tym 47,5% dziewczynek i 52,5% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 376 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,59 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

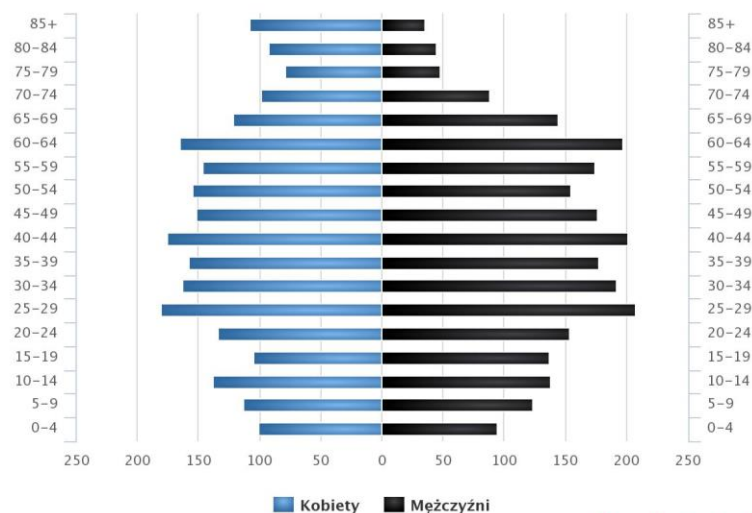
W 2018 roku 46,6% zgonów w gminie Baćkowice spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 19,0% zgonów w gminie Baćkowice były nowotwory, a 3,3% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Baćkowice przypada 12,93 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2019 roku zarejestrowano 70 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 51 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Baćkowice 19. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

61,6% mieszkańców gminy Baćkowice jest w wieku produkcyjnym, 17,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Patrząc na wykres można stwierdzić, że najwięcej mieszkańców gminy Baćkowice jest w wieku między 15 a 64 rokiem życia. Najmniej natomiast jest dzieci i młodzieży do 14 roku życia.

Odnosząc się do analizy zaprezentowanych powyżej danych, należy stwierdzić, że dominującą grupę ludności na terenie Gminy stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Drugą pod względem liczebności grupę, stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, zaś najmniejszą osoby w wieku przedprodukcyjnym. Dane przedstawione w powyższej tabeli odnoszą się do struktury przyrostu naturalnego, który w Gminie Baćkowice na dzień 31.12.2019r. wynosił -4,7. Jest to bardzo niepokojące zjawisko, chociażby z powodu tego, że przyrost naturalny w Polsce wynosił -0,9. W 2019 roku narodziły się 40 dzieci, z czego urodziło się 19 dziewczynek i 21 chłopców. Jednocześnie, zmarły wówczas 63 osoby.

Piramida wieku mieszkańców gminy Baćkowice, 2019

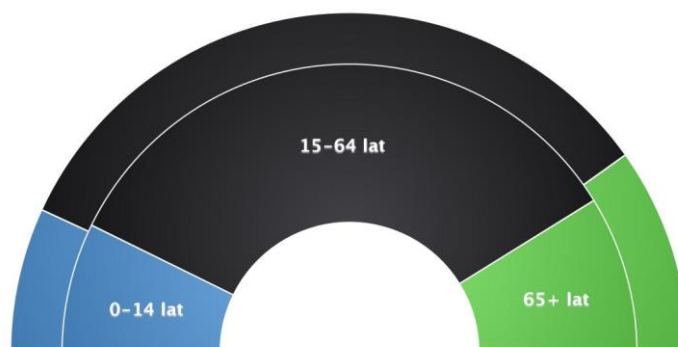
(Źródło: GUS)

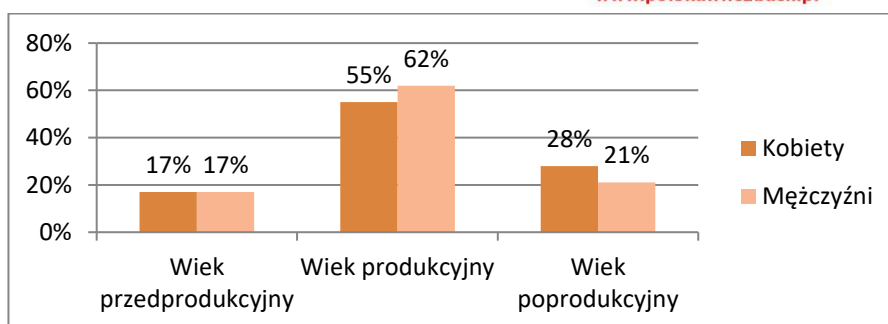
www.polskawliczbach.pl

Biologiczne grupy wieku – Gmina Baćkowice, 2019

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Wykres 2 Produkcyjne grupy wiekowe

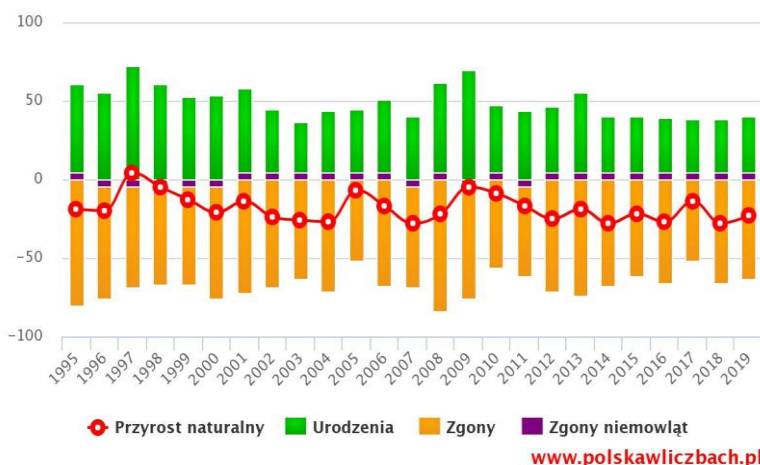
2.1.3. Oświata

Na terenie Gminy Baćkowice funkcjonują takie placówki oświatowe jak:

- 1) Publiczna Szkoła Podstawowa w Baćkowicach wchodząca w skład Zespołu Szkół Publicznych w Baćkowicach (przedszkole, szkoła podstawowa) – obejmuje ona swoim obwodem Baćkowice, Baranówek, Jancyce, Nieskurzów Stary, Olszownica, Żerniki;

Przyrost naturalny w latach 1995–2019 w gminie Baćkowice

(Źródło: GUS)

- 2) Publiczna Szkoła Podstawowa w Modliborzycach prowadzona przez Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Wsi Gminy Baćkowice "Edukacja i Przyszłość" w Baćkowicach obejmuje ona swoim obwodem Gołoszyce, Modliborzycy, Oziębłów, Piskrzyn, Rudniki;
- 3) Publiczna Szkoła Podstawowa w Piórkowie prowadzona przez Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Wsi Gminy Baćkowice "Edukacja i Przyszłość" w Baćkowicach – obejmuje swoim obwodem Piórków, Piórków – Kolonia, Nieskurzów Nowy;
- 4) Publiczna Szkoła Podstawowa we Wszachowie prowadzona przez Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Wsi Gminy Baćkowice „Edukacja i Przyszłość” w Baćkowicach – obejmuje swoim obwodem Wszachów.

Edukacja	2017/18	2018/19	2019/20
Placówki wychowania przedszkolnego	6	6	5
w tym przedszkola	1	1	1
Miejsca w przedszkolach	75	100	100
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	146	155	151
w tym w przedszkolach	74	90	85
Szkoły podstawowe	4	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	346	389	387
Gimnazja	-	-	-
Uczniowie szkół gimnazjalnych	95	51	-
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach:			
podstawowych	12	12	12
gimnazjalnych	24	26	-

2.1.4. Kultura i sport

Na terenie Gminy Baćkowice działa Gminna Biblioteka Publiczna. Organizowane są w niej różne spotkania i imprezy. W 2020 roku miały miejsca takie wydarzenia jak:

- 1) Ferie z Andersenem w Filii w Modliborzycach;
- 2) Feryjne warsztaty robotyki, zajęcia językowo-zabawowe oraz codzienne gry w GBP w Baćkowicach;
- 3) Bał w bibliotece w Modliborzycach

- 4) Spotkania autorskie m.in. z poetką Agatą Kasprowicz
- 5) eliminacje gminne Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej "Młodzież zapobiega pożarom";
- 6) Spotkania autorskie on-line zorganizowane przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. W. Gombrowicza w Kielcach; spotkania zorganizowane są w ramach programu Dyskusyjne Kluby Książki, który jest dofinansowany ze środków Instytutu Książki;
- 7) IX edycja Narodowego Czytania została zrealizowana przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Baćkowicach we współpracy z Dziennym Domem SENIOR + w Olszownicy
- 8) Organizacja wystaw, konkursów i spotkań.

W tabeli poniżej przedstawiono, jak kształtuje się rola biblioteki w 2019 roku w gminie Baćkowice oraz w całym powiecie opatowskim. Na uwagę zasługuje fakt, że w gminie wypożycza się więcej książek niż w powiecie, co wskazuje na duże zainteresowanie mieszkańców czytelnictwem.

Biblioteki w 2019 r.	Powiat	Gmina
Biblioteki i filie	17	3
Czytelnicy w bibliotekach publicznych	6525	690
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w wol.	16	18

Na terenie gminy Baćkowice działa Uczniowski Klub Sportowy, który zrzesza rodziców uczniów, nauczycieli i sympatyków. Celem Klubu jest:

- 1) planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków Klubu;
- 2) angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych;
- 3) organizowanie zajęć sportowych dla uczniów szkoły w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej;
- 4) organizowanie działalności sportowej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych;
- 5) organizowanie uczniom wszystkich klas różnorodnych form współzawodnictwa sportowego;
- 6) kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych;
- 7) prowadzenie klubu piłkarskiego w ramach rozgrywek organizowanych przez Świętokrzyski Związek Piłki Nożnej;
- 8) popularyzacji zasady czystej gry „Fair play”.

Klub opiera swoją działalność przede wszystkim na społecznej pracy swoich członków i działaczy oraz pomocy rodziców, uczniów i sympatyków Klubu.

Na terenie gminy Baćkowice brak jest domu kultury, który w sposób profesjonalny zaspokajałby potrzeby mieszkańców w tej dziedzinie. Bieżąca działalność kulturalna prowadzona jest przy pomocy wyposażonej w niezbędny sprzęt i stałą obsługę, świetlicy w Baćkowicach. Natomiast działalność okresowa związana z imprezami plenerowymi prowadzona jest przez Urząd Gminy. Poza tym na terenie gminy znajduje się pięć budynków, wykorzystywanych jako świetlice wiejskie.

2.1.5 Pomoc społeczna

W Gminie Baćkowice w zakresie pomocy społecznej działa Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzinom

przewycięzania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zgodnie ze statutem Ośrodka Pomocy Społecznej w Baćkowicach, Ośrodek realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej w tym zadania własne gminy i zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, określone w art. 17 i art. 18 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje również zadania wynikające z innych ustaw, w szczególności:

- 1) zadania w zakresie świadczeń rodzinnych,
- 2) prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- 3) prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- 4) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne,
- * 5) prowadzenie postępowania oraz wydawanie decyzji administracyjnych w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych osobom innym niż ubezpieczeni,
- 6) wykonywanie zadań określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i zapewnienie obsługi organizacyjno – technicznej Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 7) wykonywanie zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 8) wykonywanie zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 9) wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizowanie pieczy zastępczej,
- 10) prowadzenie postępowań w zakresie przyznawania pomocy materialnej dla uczniów,
- 11) prowadzenie spraw dotyczących zaliczki alimentacyjnej
- 12) prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji w zakresie zasiłków dla opiekunów
- 13) prowadzenie postępowań w sprawie przyznania Karty Dużej Rodziny i wydawania decyzji o odmowie przyznania Karty Dużej Rodziny
- 14) prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji w zakresie świadczenia wychowawczego
- 15) prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji w sprawie świadczeń wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

W strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Baćkowicach funkcjonuje ośrodek wsparcia - Dzienny Dom „Senior+” w Olszownicy. Działalność Dziennego Domu „Senior+” polega na realizacji podstawowych usług mających na celu udzielanie pomocy w czynnościach dnia codziennego, na zapewnieniu minimum jednego posiłku w szczególności gorącego oraz innych usług wspomagających dostosowanych do potrzeb seniorów (osoby nieaktywne zawodowo w wieku 60+) z Gminy Baćkowice

W wykonywaniu zadań Ośrodek współpracuje z działającymi na terenie gminy instytucjami, organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi, które w swoich statutowych celach i zadaniach zajmują się pomocą społeczną, ochroną poziomu życia osób i rodzin oraz innymi instytucjami spoza terenu gminy, które wykonując swoje zadania mogą przyczynić się do rozwiązania problemu interesanta pomocy społecznej.

W działaniach z zakresu pomocy społecznej ważną rolę w gminie pełni Dom Pomocy Społecznej w Baćkowicach (odrębna jednostka organizacyjna gminy Baćkowice). Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych i w podeszłym wieku to nowo powstały, nowoczesny, komfortowy obiekt, pozbawiony barier architektonicznych. Dom

przygotowany jest na przyjęcie 37 mieszkańców – mężczyzn i kobiet przewlekle somatycznie chorych i w podeszłym wieku – w przestronnych, wygodnych, klimatyzowanych pokojach jedno, dwu i trzyosobowych, wyposażonych we własny węzeł sanitarny. Celem działalności Domu Pomocy Społecznej w Baćkowicach jest zaspokojenie potrzeb bytowych, opiekuńczych, terapeutycznych, społecznych i religijnych mieszkańców na poziomie obowiązujących standardów. Misją Domu jest zapewnienie mieszkańcom całodobowej opieki oraz zaspokojenie ich potrzeb w atmosferze życzliwości. W centrum działalności Domu pozostaje człowiek. Mając na uwadze dobro tych najbardziej doświadczonych przez los, uwzględniając godność i poszanowanie ich praw, personel dąży do indywidualnego dostosowania zakresu i poziomu świadczonych usług.

W ramach swojej działalności, na terenie Domu Pomocy Społecznej prowadzone są następujące zajęcia:

- a. Terapia Zajęciowa, która ma na celu dawanie zadowolenia i poczucia efektywnego wypełniania czasu wolnego, która obejmuje zajęcia z arteterapii (muzykoterapia, biblioterapia, filmoterapia, zajęcia komputerowe oraz plastykoterapia), ergoterapii (m.in. trening radzenia sobie z czynnościami dnia codziennego) oraz socjoterapii;
- b. Zajęcia w kole modlitewnym dla zainteresowanych;
- c. Pogadanki o zdrowiu;
- d. Wyjścia i wycieczki;
- e. Wspólne świętowanie różnych wydarzeń i uroczystości;
- f. Prowadzenie zajęć sportowych oraz fizjoterapii.

Dom Pomocy Społecznej w Baćkowicach realizuje również zadania i projekty współfinansowane przez Unię Europejską. Ich głównym celem jest włączenie społeczne i walka z ubóstwem, ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych oraz rozwój wysokiej jakości usług.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie, zgodnie z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

Ochronę bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy zapewnia dzielnicowy KPP w Opatowie, który sprawuje nadzór nad następującymi miejscowościami: Baćkowice, Baranówek, Gołoszyce, Janczyce, Modliborzyce, Nieskurzów Stary, Nieskurzów Nowy, Olszownica, Oziębłów, Piskrzyn, Piórków, Piórków Kolonia, Rudniki, Wszachów oraz Żerniki. Do jego podstawowych zadań, poza dbaniem o bezpieczeństwo mieszkańców należą:

- cykliczne spotkania z mieszkańcami, sołtysami, radnymi;
- informowanie mieszkańców o obowiązku oznakowania posesji;
- kontrolowanie oraz działania w zakresie respektowania przez mieszkańców przepisów dotyczących poprawnego oznakowania posesji.

Na terenie Gminy Baćkowice działają 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: Baćkowice, Piórków, Wszachów. Celem OSP jest:

1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami.
2. Branie udziału w akcjach gaśniczo - ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń.
3. Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi.

4. Rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno - oświatowej i rozrywkowej.
5. Uczestniczenie i reprezentowanie OSP w organach samorządowych i przedstawicielskich.
6. Wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu.

2.2. Kwestie społeczne

2.2.1. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest jednym z instrumentów polityki społecznej państwa. Jej zadania wynikają z Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku¹. Do głównych celów pomocy społecznej należy zaliczyć podejmowanie takich działań, dzięki którym osoby bądź rodziny są w stanie przezwyciężyć takie sytuacje życiowe, którym nie są w stanie podołać przy pomocy własnych możliwości czy środków lub wykraczają one znacznie poza ich uprawnienia. Organami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych zadań są:

- województwo zajmuje się zadaniami ogólnymi- strategicznymi, które dotyczą całego województwa;
- powiat jest jednostką administracyjną odpowiedzialną za zadania o charakterze specjalistycznym;
- gmina odpowiada za usługi podstawowe, skierowane bezpośrednio do mieszkańców, osób przebywających na terenie gminy.

Na terenie Gminy Baćkowice zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przede wszystkim przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Baćkowicach. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
8. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
9. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
10. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomani,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez OPS

W 2018 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Baćkowicach udzielił pomocy i wsparcia 116 rodzinom, w 2019 roku 119 rodzinom, w 2020 roku 99 rodzinom.

Z danych OPS w Baćkowicach wynika, że liczba klientów zgłaszających się po różne formy pomocy w 2020 roku zmniejszyła się w stosunku do ubiegłych lat.

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, (Dz. U. 2004 Nr 64, poz. 593 z późn. zm.).

Poniżej przedstawiamy liczbę świadczeń przyznanych z pomocy społecznej w latach 2018-2020 w rozbiu na świadczenia rzeczowe oraz świadczenia finansowe:

Rok	2018	2019	2020
Liczba przyznawanych świadczeń ogółem	191	180	149
<i>Świadczenia rzeczowe</i>	105	98	77
<i>Świadczenia pieniężne</i>	89	86	76

W Gminie Baćkowice bezpośrednie wsparcie socjalne udzielane jest najczęściej rodzinom wielodzietnym, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętych bezrobociem oraz właścicielom gospodarstw rolnych o małej powierzchni i słabej klasie użytkowanych gruntów. Pomoc kierowana jest do rodzin patologicznych, osób nieporadnych życiowo i niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Szczególnym rodzajem pomocy świadczonym przez pracowników socjalnych OPS jest praca socjalna. Służy ona do poprawy funkcjonowania zarówno pojedynczych osób, jak i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Istotnym elementem wsparcia rodzin wychowujących dzieci, są różne formy pomocy realizowane przez OPS w ramach zadań zleconych, programów rządowych. Należą do nich:

- Świadczenia rodzinne:** przyznawanie i wypłata świadczeń rodzinnych to zadanie realizowane w OPS jako zadanie zlecone gminie z zakresu administracji rządowej, w całości finansowane przez budżet państwa
 - Zasiłek rodzinny z dodatkami
 - Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka
 - Zasiłek pielęgnacyjny
 - Świadczenie pielęgnacyjne
 - Specjalny zasiłek opiekuńczy
 - Świadczenie rodzicielskie
- Świadczenie wychowawcze** - w oparciu o ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z pomocy korzystają rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18 roku życia. Po nowelizacji ustawy od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze w kwocie 500 zł miesięcznie przysługuje wszystkim dzieciom do 18 roku życia, bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę.
- Program „Dobry Start”** - celem programu jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci niezależnie od kapitału kulturowego, społecznego i materialnego rodzin. Rodziny otrzymują jednorazowe świadczenie bez względu na dochód.
- Świadczenie wynikające z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.**
- Fundusz Alimentacyjny**- wsparcie finansowe skierowane jest dla rodzin, w których dzieci pomimo zasądzonych wyrokiem sądu alimentów od drugiego rodzica są ich pozbawione z powodu bezskuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych.
- Stypendia i zasilki szkolne** - wsparcie finansowe realizowane w oparciu o ustawę o systemie oświaty. Rodziny spełniające kryterium dochodowe wynikające z ustawy o pomocy społecznej otrzymują pomoc materialną / finansową o charakterze socjalnym.
- Karta Dużej Rodziny** - to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin posiadających troje lub więcej dzieci, realizowany w instytucjach publicznych jak i w firmach prywatnych np. zniżki na przejazdy kolejowe, na zakup ubrań, obuwia, kosmetyków, książek czy paliwa. To również niższe

opłaty paszportowe, możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury czy ośrodków rekreacyjnych. Od 2019 roku Karta przysługuje rodzicom, którzy mają lub w przeszłości mieli na utrzymaniu, co najmniej troje dzieci - bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku.

8. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – celem Programu jest zapewnienie najuboższym mieszkańcom Polski pomocy żywnościowej oraz uczestnictwa w działaniach w ramach środków towarzyszących. Celami szczegółowymi są:

- a) organizacja i koordynacja sieci dystrybucji pomocy żywnościowej składającej się z organizacji partnerskich lokalnych, zwanych dalej OPL, zgodnie z zasadami PO PŻ,
- b) racjonalne zagospodarowanie artykułów spożywczych otrzymanych z OPO oraz z innych źródeł, na potrzeby udzielania pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym,
- c) przekazanie artykułów spożywczych osobom zakwalifikowanym do otrzymania pomocy żywnościowej zgodnie z zasadami PO PŻ,
- d) prowadzenie działań w ramach środków towarzyszących wśród osób najbardziej potrzebujących zakwalifikowanych do objęcia pomocą żywnościową, mających na celu włączenie społeczne.

Rolę OPL w gminie Baćkowice pełni Ośrodek Pomocy Społecznej

2.2.3. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w Gminie Baćkowice. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Baćkowice są od lat: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba.

	2018	2019	2020
Bezrobocie	65	67	43
Ubóstwo	57	61	47
Długotrwała lub ciężka choroba	39	45	42
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	22	2	6
Niepełnosprawność	45	45	35
Alkoholizm	7	5	3
Kłeska żywiołowa	0	0	0
Inne	22	24	18

Wykres 3 Przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez OPS w Gminie Baćkowice w latach 2018-2020 (liczba rodzin).

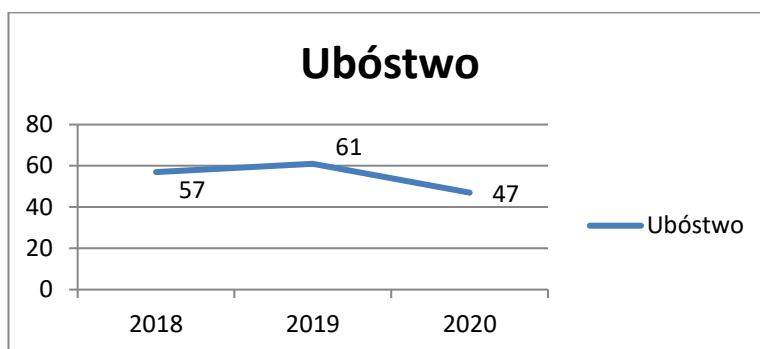
Analizując powyższe, warto zaznaczyć, że w ciągu ostatnich trzech lat zmniejszyła się liczba rodzin oraz osób korzystających z pomocy społecznej.

2.2.4. Ubóstwo

Ubóstwo jest stanem warunków bytowych, które uniemożliwiają zaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny oraz jej funkcji życiowych. Bardzo trudno jednak jest dokonać szczegółowego podziału na przyczyny i konsekwencje ubóstwa, ponieważ są one ze sobą dość spójne i wzajemnie na siebie wpływają. Można tutaj zaliczyć takie czynniki jak dezintegracja rodziny, zepchnięcie na margines społeczny, brak równości w zakresie dostępu dzieci i młodzieży do różnych dóbr, np. edukacji (tzw. nierówny start), rozwój przestępczości oraz niepełnosprawność czy patologie społeczne.

W takiej sytuacji, gdy działalność organów państwowych nie jest prowadzona w sposób prawidłowy i odpowiedzialny, dochodzi do sytuacji, w której dane osoby nie dążą do poprawy swojej sytuacji materialnej. Może to wywoływać bierność i życiową niezadorność całych grup społecznych.

Do grupy ryzyka w zakresie ubóstwa należą przede wszystkim rodziny niepełne i wielodzietne, osoby żyjące w tzw. kręgach patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, będące mniejszością lub posiadające zbyt niskie kwalifikacje zawodowe. Do tych grup koniecznie należy zaliczyć również migrantów i osoby starsze.

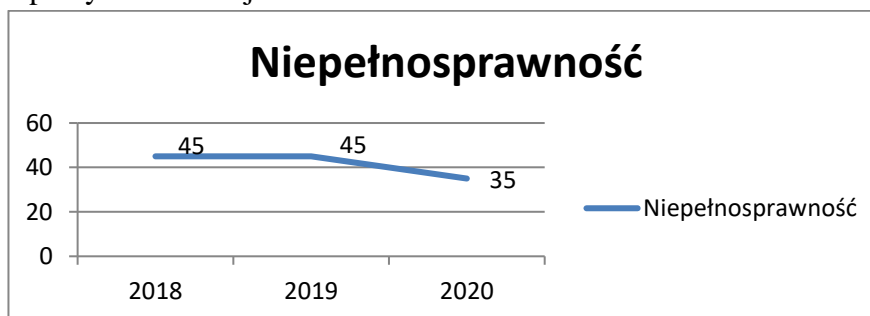

Wykres 4 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Baćkowice z powodu ubóstwa w latach 2018-2020

Dane OPS w Baćkowicach wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w Gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. Skala problemu ulega stopniowemu zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najczęstszych powodów udzielania świadczeń w Gminie.

2.2.5. Niepełnosprawność

W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych znajduje się definicja osoby niepełnosprawnej, zgodnie z którą osoba niepełnosprawna to taka jednostka, której stan psychiczny, fizyczny i umysłowy trwale lub okresowo znacznie utrudnia, ogranicza lub wręcz uniemożliwia prawidłową realizację i wywiązywanie się z ról społecznych. W szczególności jest to związane z gotowością do wykonywania pracy zawodowej.

Wykres 5 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Baćkowice z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

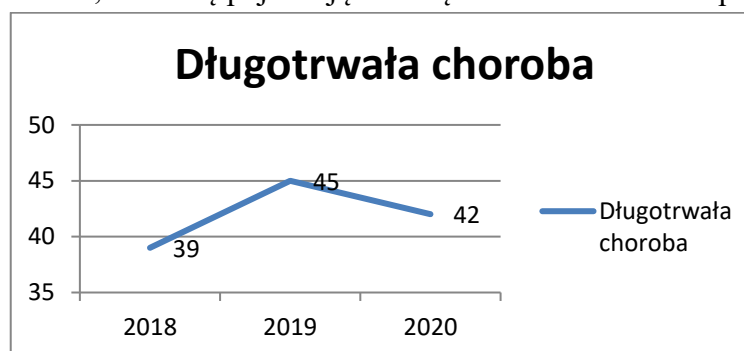
W 2018 roku z pomocy korzystało z powodu niepełnosprawności 45 rodzin, w 2019 roku - 45 rodzin, a w 2020 roku - 35 rodzin. Widać więc, że w ostatnim roku ta liczba dość znacznie się zmniejszyła.

2.2.6. Długotrwała lub ciężka choroba

Długotrwała choroba dotyczy tych osób, które borykają się z ciężkim schorzeniem i przez długi czas pozostają pod opieką lekarza - specjalisty. Ich choroba najczęściej jest nieuleczalna. Istnieje tylko i wyłącznie możliwość zminimalizowania jej objawów, żeby poprawić funkcjonowanie jednostki w środowisku. W nomenklaturze można spotkać również pojęcie ciężkiej choroby. Mowa o niej w sytuacji, kiedy zagraża ona życiu człowieka.

Wysokość otrzymywanej pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby zależy od wydatków na leczenie udokumentowanych rachunkami, fakturami. Pracownicy socjalni

zobowiązani są uwzględnić takie wydatki jak koszty związane z zakupem leków, wyjazdami do specjalistów lub zatrudnienia, które się pojawiają w związku ze znalezieniem pracy.

Wykres 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Baćkowice z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020

W 2018 roku w Gminie Baćkowice wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby było 39 rodzin, w 2019 roku liczba ta zwiększyła się o 6 rodzin i wynosiła 45 rodzin. Natomiast w 2020 liczba ta kształtowała się na poziomie 42 rodzin.

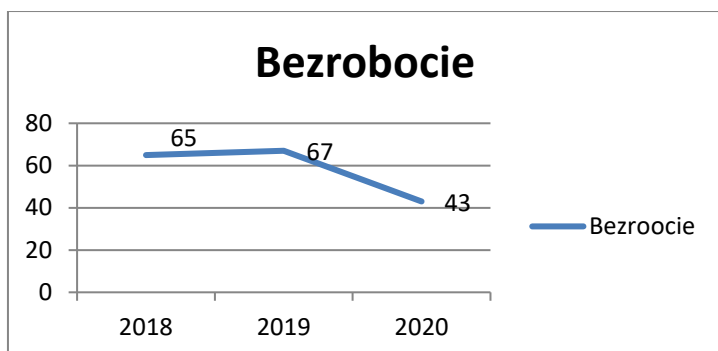
2.2.7. Bezrobocie

Kolejnym problemem stanowiącym przesłankę do udzielenia wsparcia z pomocy społecznej, jest bezrobocie. Jest to taki stan, w którym osoby będące w wieku produkcyjnym są zdolne do wykonywania pracy, jednak pomimo jej poszukiwań nie są w stanie znaleźć zatrudnienia. Można więc uznać, że bezrobocie jest efektem braku równowagi pomiędzy popytem na pracę, a jej popytem.

Warto zauważyć, że bezrobocie niesie za sobą wiele negatywnych konsekwencji, zarówno dla osoby pozostającej bez pracy (pogorszenie jej sytuacji materialnej oraz niekorzystny wpływ na jej kapitał społeczny), jak i dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

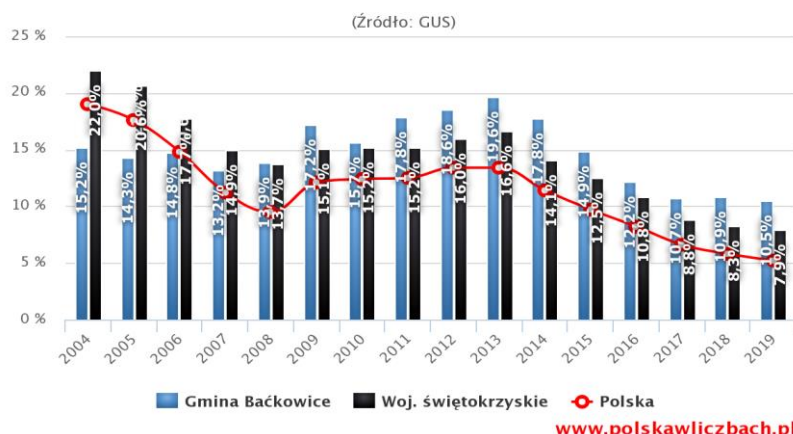
Dane OPS w Gminie Baćkowice wskazują, że w latach 2018-2020 obserwuje się systematyczny spadek liczby osób korzystających w Gminie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia 65 rodzinom, w 2019 roku było to 67 rodzin, natomiast w 2020 roku – 43 rodziny.

W gminie Baćkowice na 1000 mieszkańców pracuje 82 osoby. 53,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 46,5% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Baćkowice wynosiło w 2019 roku 10,5% (11,1% wśród kobiet i 10,1% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Baćkowice wynosiło 3 692,26 PLN, co odpowiada 76,40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Baćkowice 314 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 53 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -261. 62,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Baćkowice pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 11,2% w przemyśle i budownictwie, a 5,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,9% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Wykres 7 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Baćkowice z powodu bezrobocia w latach 2018-2020

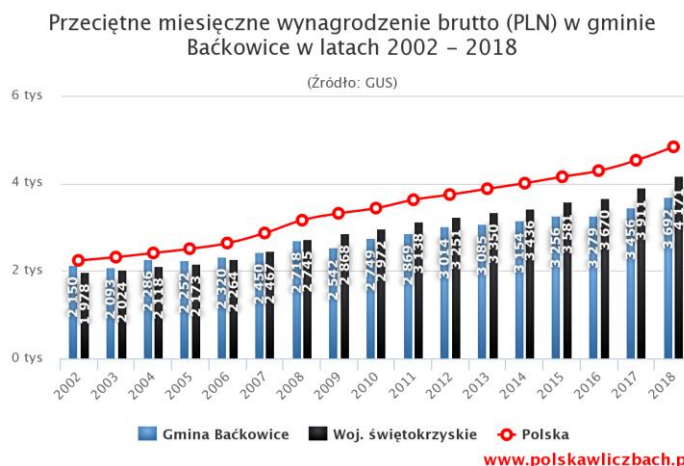
Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Baćkowice w latach 2004 – 2019

W gminie Baćkowice w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 256 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 196 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 28 nowych podmiotów, a 17 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (47) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (13) w roku 2011. W tym samym okresie najwięcej (27) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (14) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2016 roku.

W gminie Baćkowice w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 256 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 196 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 28 nowych podmiotów, a 17 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (47) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (13) w roku 2011. W tym samym okresie najwięcej (27) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (14) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2016 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Baćkowice najwięcej (13) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (241) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 5,9% (15) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 25,0% (64) podmiotów, a 69,1% (177) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Baćkowice najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (29.6%) oraz budownictwo (17.3%).

2.2.8. Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

O alkoholizmie mówi się wówczas, gdy dana osoba ma problem z nadużywaniem napojów alkoholowych, które negatywnie wpływają na jej zdrowie oraz przyczyniają się do pojawienia się problemów socjalnych i wpływają na pojawienie się patologii społecznych. Alkoholizm jest silnie skorelowany z występowaniem przestępczości, wypadkami drogowymi oraz tymi, które mają miejsce w zakładzie pracy. Nadużywanie alkoholu przez jednego z rodziców wpływa negatywnie na kształtowanie się więzi rodzinnych i zaburza pełnienie ról rodzicielskich. Może również skutkować pojawieniem się przemocy domowej w rodzinie.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii należy do zadań własnych Gminy. W Gminie Baćkowice działania te realizowane są w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (opracowywany corocznie).

Głównym celem Programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających ze spożywania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych.

Jako cele operacyjne programu wyznaczono:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
3. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychoterapeutycznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Skuteczna realizacja Programu opiera się na współpracy takich podmiotów jak:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Poradnia Leczenia Uzależnień
4. Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień i Profilaktyki
5. Komenda Powiatowa Policji
6. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
7. placówki służby zdrowia;
8. placówki oświatowe;
9. Sąd Rejonowy w Opatowie

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi inicjuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Do głównych zadań Komisji należy:

- 1) Przygotowanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Baćkowiec;
- 2) Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, stanowiących zadania własne gmin, w oparciu o ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii;
- 3) Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego;
- 4) Kierowanie osób nadużywających alkoholu na badanie w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego;
- 5) Wydawanie opinii dotyczących zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych co do zgodności z ich uchwałami Rady Gminy;
- 6) Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

Warto również wspomnieć o założeniach i głównych zadaniach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. Należy tutaj wymienić:

- 1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) Udzielanie rodzinom, w których występuje problem narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych;

- 4) Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) Pomoc społeczna osobom i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

W 2020 roku odbyło się łącznie 13 posiedzeń Komisji, z czego 3 miały charakter interwencyjno-motywuujący.

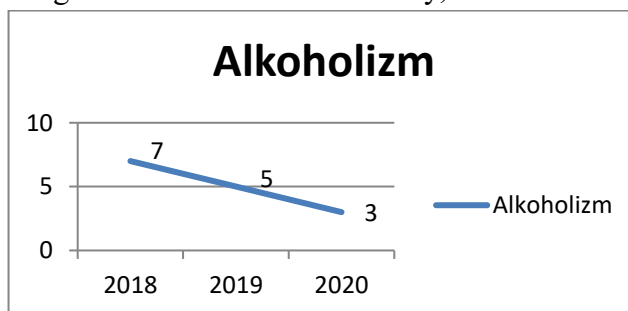
Na terenie gminy od kilku lat funkcjonuje Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień i Profilaktyki. Do zadań Punktu należą:

- motywowanie i informowanie o możliwości podjęcia leczenia osób uzależnionych jak i terapii osób współuzależnionych,
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego picia,
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. uruchomienie przy punkcie konsultacyjnym grupy wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym w placówce odwykowej),
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
- udzielanie informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które mogą się włączyć w systemową pomoc dla rodziny.

Zatrudniona jest w nim 1 osoba na umowę zlecenie - specjalista psychoterapii uzależnień.

Wykres pokazuje, że niewiele rodzin z gminy Baćkowice korzysta z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. W 2018 roku takich rodzin było 7, w 2019 – 5, a w 2020 już tylko 3.

Na terenie gminy podejmowane są różnorodne działania - programy edukacyjno – profilaktyczne - skierowane głównie do dzieci i młodzieży, ale również do ich rodziców.

Wykres 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Baćkowice z powodu alkoholizmu w latach 2018-2020

W kolejnych latach były to:

- a) **2018 rok:** „Znajdź pasję w sporcie” „Polak-patriota-lingwista” „Antymina” „Żyj z pasją” „Kreatywny uczeń” „Weekendowe dwie godziny dla sportu i rodziny” „Wolni i świadomi. Profilaktyka uzależnień i zachowań ryzykownych dla dzieci i młodzieży” „Złe wpływy” „Jestem bezpieczny w niebezpiecznym świecie” „Bezpieczni na co dzień” „Z rodziną damy radę” „Wybrać dobrze” „STOP nałogom” „II Edycja Dnia Sportu z Okazji Dnia Dziecka” „Zmagania o Puchar Niepodległości” „Świetlicowy świat baśni” „Baćkowice pomagają” .
- Ilość osób uczestniczących: uczniów 250; nauczycieli 30; rodziców 80

- b) **2019 rok:** „Zabawa choinkowa bez używek” „Profilaktyka! Niech nas rak unika” „Młodość bez uzależnień” „Veto wobec mowy nienawiści” „Zróbmy ze szkoły w Baćkowicach zdrowia i sportu stolicę” „Sportowa sobota z rodziną” „Savoir - vivre dla dzieci” „Festiwal nauki” „Mam tylko jedno życie” „Wolni i świadomi. Profilaktyka uzależnień i zachowań ryzykownych dla dzieci i młodzieży” „Możesz tylko stracić” „Spójrz inaczej” „Żyj zdrowo” „Razem przeciw uzależnieniom” „Zdrowo i rodzinnie” „Spójrz inaczej” „Program profilaktyki przeciwdziałania alkoholizmowi” „Piłka ręczna naszą pasją” - „Idź pod prąd” „Zdrowo - sportowo, bezalkoholowo”
- Ilość osób uczestniczących: uczniów **300**; nauczycieli **30**; rodziców **120**
- c) **2020 rok:** „Ferie z ekonomią” „Zabawa choinkowa bez używek” „Aktywna rodzinka”; „Profilaktyka! Niech nas rak unika” „Festiwal nauki” „Trzeźwe myślenie opoką wolności” „Zagraj ze mną” „Dwie godziny dla sportu i rodziny w Piórkowie” „Program profilaktyki przeciwdziałania alkoholizmowi” „ZSP Baćkowice stawia na ruch, bo w zdrowym ciele zdrowy duch” „Aktywnie spędzam swój wolny czas” „Zdrowe odżywianie sposobem na długie życie” „Ja i moja rodzina razem spędzamy czas” „Wybieram właściwe rozwiązanie” „Razem na powietrzu i w ruchu na placu zabaw” „Wolni i świadomi. Profilaktyka uzależnień i zachowań ryzykownych dla dzieci i młodzieży”
- Ilość osób uczestniczących: uczniów **220**; nauczycieli **25**; rodziców **40**

Inne działania o odniesieniu profilaktycznym skierowane do dzieci i młodzieży: w 2018 roku były to zorganizowane kolonie z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w których wzięły udział 2 osoby oraz pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla 25 osób; w 2019 roku zorganizowano pozalekcyjne zajęcia sportowe dla 120 osób, a w 2020 roku dla 25 osób.

2.2.9. Bezradność opiekuńczo - wychowawcza

Rodzina to podstawowa grupa społeczna, która ma za zadanie zapewnić dziecku opiekę i zadbać o jego wychowanie tak, żeby przygotować je do życia w społeczeństwie. W rodzinie każda jednostka uczy się, jakie normy i zasady obowiązują w różnych grupach społecznych, zdobywa pierwsze doświadczenia z zakresu współżycia społecznego.

Pełnienie roli rodziców jest bardzo trudnym zadaniem, wymagającym dużego zaangażowanie, nie zawsze realizowanym w sposób prawidłowy. W odniesieniu do działań podejmowanych w domu, u rodziców może pojawić się uczucie bezradności. Wynika ono często z problemów związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego. Osoby mają bowiem problem z zapewnieniem żywności, odzieży czy właściwych warunków do życia i mieszkania. Zdarza się, że nie jest to związane z brakiem środków finansowych. O bezradności w odniesieniu do prowadzenia gospodarstwa domowego należy mówić w sytuacji, gdy rodzina posiada odpowiednie środki finansowe, jednak wykorzystuje je w nieodpowiedni sposób. Tacy rodzice nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb członków rodziny.

W sytuacji, kiedy rodzina nie jest w stanie wypełniać w prawidłowy sposób swoich funkcji pojawia się wiele negatywnych konsekwencji. Należy do nich zaliczyć zaniedbywanie nauki przez dzieci, trudności z realizowaniem obowiązku szkolnego, demoralizacja oraz niskie poczucie własnej wartości. W tej sytuacji często konieczne staje się udzielenie rodzinie specjalistycznego wsparcia. W momencie, kiedy będzie go brakowało, a rodzina będzie dalej przeżywała trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i w ich wychowaniu, może zaistnieć konieczność umieszczenia ich w pieczy zastępczej, placówce opiekuńczo - wychowawczej.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- a) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- b) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- c) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- d) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- e) pomocy w integracji rodziny;
- f) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- g) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone m.in. w formie pracy z rodziną. Bezpośrednio pracą z rodziną zajmuje się asystent rodziny, który jest do niej wprowadzany na wniosek pracownika socjalnego po wcześniejszej diagnozie środowiska.

Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi prawidłowe wychowywanie dziecka. Zgodnie z ustawą, rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, jest on kierowany do pracy z rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba zatrudnienia asystenta ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę samodzielności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

W celu wsparcia tychże działań uchwalono Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Baćkowice na lata 2019-2021. Zadaniem, które w nim zawarto są:

- 1) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom w trudnej sytuacji finansowej,
- 2) objęcie dożywianiem wszystkich dzieci tego wymagających,
- 3) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,
- 4) pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie w znalezieniu miejsc w ośrodkach dla takich osób przeznaczonych,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej
- 6) wsparcie asystenta dla rodzin mających problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych,
- 7) zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach udzielania pomocy,
- 8) podnoszenie kompetencji rodzin tego wymagających w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji i poradnictwa oraz udostępnianie literatury fachowej,
- 9) działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin w ramach projektów aktywnej integracji,
- 10) monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie terapii rodziców,
- 11) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba,
- 12) praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

Odbiorcami programu są:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych
- dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki

- przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Koordinatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Baćkowicach przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Gminy w Baćkowicach
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Policją
- Placówkami Oświatowymi
- Placówkami Opieki Zdrowotnej
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie
- Poradnią Psychologiczno — Pedagogiczną w Opatowie
- Organizacjami pozarządowymi
- Sądem Rejonowym w Opatowie.

W 2018 roku bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w Gminie Baćkowice zgłaszały 22 rodziny, w 2019 roku liczba ta spadła do 2 rodzin, a w 2020 wzrosła do 5 rodzin.

Wykres 9 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Baćkowice z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2018-2020

2.2.10. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Działania państwa i prowadzonej przez nie polityki prorodzinnej mają za zadanie tworzyć warunki do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny. Poza tym, narzędzia, które się proponuje samorządom mają na celu zapobiegania występowaniu postaw i zachowań społecznych, takich, które grożą patologią, w tym również stosowaniem przemocy domowej. Dlatego też, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie opracowano Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Baćkowice na lata 2017-2021 rok. Program jest przeznaczony dla mieszkańców Gminy,

w szczególności rodzin i osób dotkniętych problemem przemocy oraz do pracowników instytucji zobligowanych do przeciwdziałania zjawisku przemocy. Głównym założeniem programu jest przyczynienie się do ograniczenia skali problemów i skutków przemocy domowej. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ofiarę przemocy jak i edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych zachowań i postaw. Zasadą nadrzędną programu jest ścisła współpraca podmiotów, które świadczą pomoc w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego i kompleksowego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie poprzez:

- podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży,
- zapewnienie rodzinom w których występuje zjawisko przemocy kompleksowej pomocy,
- zintegrowanie środowisk oraz zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników, służb i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Realizatorem Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Baćkowice jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Baćkowicach. Zasobami instytucjonalnymi gminy są:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Baćkowicach;
- Punkt Przyjęć Interesantów obsługiwany przez KPP w Opatowie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baćkowicach,
- Placówki oświatowo-wychowawcze (szkoły, przedszkola),
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Baćkowicach,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. uzależnień i profilaktyki w Baćkowicach.

Na terenie Gminy Baćkowice przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z nadużywaniem alkoholu oraz niskimi dochodami na członka rodziny. Przypadki przemocy najczęściej mają miejsce w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Ofiary przemocy najczęściej boją się, a często również wstydzą się mówić, o tym co je spotyka. Trudno jest im w tych sprawach zeznawać w sądzie i dlatego wolą, aby przemoc ta trwała. Tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie, poprzez zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

W przypadku podejrzenia, że w rodzinie występuje przemoc, zostaje wszczęta procedura tzw. "Niebieskiej Karty".

Instytucja zakładająca Niebieską Kartę	2018	2019	2020
Sporządzono ogółem NK, w tym przez :	4	6	13
Policja	4	6	13
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	0	0	0
Oświatę	0	0	0
Policję	0	0	0
GKRPA	0	0	0

Wykres 10 Liczba "Niebieskich Kart" w latach 2018-2020 z uwzględnieniem instytucji zakładającej NK.

Widać bardzo wyraźnie, że ilość zakładanych NK zwiększyła się ponad trzykrotnie w ciągu 3 lat. W 2018 roku policja założyła 4 NK, w 2019 roku 6 NK, a w 2020 roku aż 13 NK.

	2018	2019	2020
Ilość interwencji	5	6	12
Kobiety	5	0	9
Mężczyźni	0	6	3
Dzieci	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej	5	6	12
kobiety	0	0	2
mężczyźni	5	6	10
dzieci	0	0	0
Liczba dzieci obecnych przy interwencji	5	6	7

Wykres 11 Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej oraz sprawców przemocy domowej w latach 2018-2020

Powyższe dane wskazują, że w Gminie Baćkowice występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Warto podkreślić, że sprawy dotyczące przemocy w rodzinie są sprawami trudnymi, dotykającymi zamknięte środowiska rodzinne, skąd informacje rzadko przedostają się na zewnątrz. W bardzo wielu przypadkach poszkodowani nie zgłaszają incydentów przemocy domowej, nie chcą współpracować z Policją, a także z instytucjami działającymi na rzecz rodziny, w celu ukarania sprawcy przestępstwa, który jest przecież jednocześnie członkiem ich rodziny. Stąd dane dotyczące faktycznych ofiar i sprawców przemocy domowej mogą być niedoszacowane. Część sprawców przemocy w latach 2018-2020 była pod wpływem alkoholu. W 2018 roku było to 3 mężczyzn, w 2019 roku – 4 mężczyzn, a w 2020 roku – 3 mężczyzn.

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu (dane pozyskane od Policji)			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu			
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	3	6	4
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	0	1	0
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	1	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	8	9	7
Zakłócanie porządku publicznego	1	1	0
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

2.2.11. Usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, każda osoba samotna, które wymaga pomocy ze strony innych, z powodu m.in. takich czynników jak wiek czy choroba, a jest jej pozbawiona, musi otrzymać pomoc w formie różnego rodzaju usług o charakterze opiekuńczym lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Warto pamiętać, również o tym, że takie usługi mogą również zostać przyznane osobie, która wymaga pomocy innych, a rodzina i bliscy (wstępni i zstępni czy też niezamieszkujący małżonek) nie są w stanie jej takiej pomocy zapewnić.

Do usług opiekuńczych należy zaliczyć:

- wsparcie w kwestii zaspokajania codziennych potrzeb życiowych,
- udzielenie opieki higienicznej, która jest zalecona przez lekarza a obejmuje swoim zakresem codzienną pielęgnację,
- umożliwianie danej osobie nawiązywania kontaktów z otoczeniem.

Jeśli zaś chodzi o specjalistyczne usługi opiekuńcze to są to takie działania, które dostosowane są do potrzeb osób, którym je się przyznaje. Ściśle wiążą się one z rodzajem schorzenia czy niepełnosprawności, które towarzyszy danej osobie, a świadczą je profesjonaliści.

Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się przyznawaniem usług opiekuńczych, ustalaniem ich zakresu, terminu i miejsca świadczeń.

Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określa, w drodze rozporządzenia, rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych i kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi, jak również warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z tych opłat, ze względu na szczególne potrzeby osób korzystających z usług, uwzględniając sytuację materialną tych osób.

Należy również mieć na uwadze potrzeby osób, które ze względu na wiek, choroby lub towarzyszące im niepełnosprawności, nie wymagają całkowitej, tylko częściowej opieki i pomocy w kwestii zaspokojenia ich potrzeb życiowych. Takim osobom mogą zostać przyznane usługi, które są świadczone w ośrodkach wsparcia (mowa o nich w art. 51 ustawy). Są to miejsca będące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, które zalicza się do miejsc dziennego pobytu.

W strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje Dzienny Dom „Senior+” w Olszownicy. Celem działania Domu jest:

- 1) poprawa jakości życia Seniorów w środowisku lokalnym,
- 2) zapewnienie Seniorom wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia w tym wsparcia specjalistycznego,
- 3) integracji społecznej środowiska Seniorów w tym rozwoju działań samopomocowych,
- 4) zwiększenie zaangażowania Seniorów w życie społecznej lokalnej,
- 5) promowania aktywnego starzenia się,
- 6) kreowanie długofalowej polityki senioralnej na terenie Gminy Baćkowice.

Dom realizuje zadania w szczególności poprzez umożliwienie codziennego pobytu w ośrodku Seniorom od poniedziałku do piątku (z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy), przez maksymalnie 8 godzin dziennie w godzinach 7:30 do 15:30 i zapewnienie następujących usług:

- 1) pobytowych - organizowanie czasu wolnego w bezpieczny i godny sposób,
- 2) opiekuńczych - niezbędna pomoc w codziennym funkcjonowaniu i radzeniu sobie z podstawowymi czynnościami pielęgnacyjno-higienicznymi,
- 3) socjalnych:
 - a) gorący posiłek oraz inne posiłki sporządzane w ramach terapii kulinarnej,
 - b) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i osobistych (np. wypełnienie dokumentów i formularzy, organizowanie wizyt lekarskich),
 - c) pomoc przy formalnościach związanych z korzystaniem z programów i instytucji pomocowych osobom starszym i niepełnosprawnym.
- 4) aktywność ruchowa;
- 5) zajęcia sportowo-rekreacyjne (np. rozgrywki, festyny, wycieczki);
- 6) terapia zajęciowa;

- 7) zajęcia klubowe;
 - a) biblioterapia i czytanie prasy
 - b) korzystanie z komputera i zasobów internetowych
 - c) oglądanie filmów i programów telewizyjnych
 - d) gry towarzyskie
 - e) spotkania integracyjne organizowane m.in. z okazji świąt, imienin itp.
- 8) działania prozdrowotne;
- 9) trening umiejętności samoobsługi, jako forma aktywności i podnoszenia sprawności (np. podczas toalety, czesania, golenia czy robienia makijażu);
- 10) trening dnia codziennego;
- 11) działalność kulturalno- oświatowa;
- 12) aktywizację społeczno-międzypokoleniową (w tym wolontariat międzypokoleniowy).

Bardzo ważną jednostką organizacyjną gminy jest Dom Pomocy Społecznej, którego celem jest zapewnienie całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności osobom niesamodzielnym, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy i opieki w miejscu zamieszkania. DPS świadczy usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających oraz umożliwia korzystanie ze świadczeń przysługujących z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

2.2.12 Praca socjalna

Do podstawowych obowiązków pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS należy świadczenie pracy socjalnej. Polega ona przede wszystkim na tym, aby jak najefektywniej wspierać osoby i rodziny, które wymagają pomocy w tym, aby osiągnęły jak najpełniejszą aktywność społeczną i życiową. Pracownicy socjalni pomagają m.in. w przygotowywaniu pozwów do sądu, zwłaszcza w sytuacji starania się o alimenty, rozwód czy separację, udzielają wsparcia w zakresie wypełniania różnego rodzaju wniosków, również tych o ustalenie niepełnosprawności i jej stopnia, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do tego, aby podjęły leczenie. Prowadzą liczne rozmowy mające na celu udzielania wsparcia i przekazywanie istotnych informacji, dotyczących zwłaszcza takich kwestii jak to, gdzie można uzyskać pomoc, której nie jest w stanie udzielić Ośrodek. Pomagają również swoim podopiecznym w tym, aby mogli oni uzyskać prawo do emerytury lub renty. Podejmują również działania związane z aktywizacją zawodową i przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Widać więc bardzo wyraźnie, że zakres ich obowiązków jest bardzo szeroki i podejmują oni wszechstronne działania mające na celu udzielenie wsparcia jak największej grupie osób.

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Baćkowice

Gwałtowne przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, jakie dokonały się w XX wieku, doprowadziły do przeobrażeń w niemal każdej sferze życia społecznego przyczyniając się do przeobrażenia starych i powstawania nowych problemów społecznych.

„Problem społeczny” to zjawisko niekorzystne dla społeczności, w której występują. Oceniane są przez tę społeczność jako zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. Problemy społeczne pojawiają się i nasilają szczególnie w momentach przełomowych określonych zbiorowości, czy społeczeństw.

Problem społeczny: w definicji Paula B. Hortona i Geralda R. Lesliego to:

- a. **zjawisko, które jest niepożądane społecznie i kłopotliwe** ze względu na natężenie, częstotliwość występowania, zasięg, charakter następstw,
- b. **porusza znaczną część społeczeństwa** - kłopotliwa kwestia musi zaistnieć w świadomości społecznej i uzyskać krytyczną opinię; w ten sposób obiektywnie istniejące zjawisko przeobraża się w subiektywnie odbierany problem społeczny),
- c. **wydaje się możliwe do przewyciężenia** - musi istnieć przekonanie, że problem można rozwiązać; zwiększa to szanse na autentyczne zaangażowanie członków zbiorowości i wypracowanie praktycznych dyrektyw służących jego eliminacji lub minimalizowaniu negatywnych skutków,
- d. **przewyciężenie go jest możliwe poprzez działania zbiorowe** - konieczna jest nie tylko aktywność „profesjonalistów od danych problemów”, ale masowe wsparcie społeczne - uzyskane dzięki zbliżonym sposobom interpretacji zjawiska.

Takim przełomowym momentem, którego konsekwencje odczuwamy do dzisiaj i odczuwać będziemy także w przyszłości była transformacja i rozwój nowych zasad polskiej gospodarki. Na skutek tego pojawił się szereg negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Pojawiły się także nowe, znane w ograniczonym stopniu problemy społeczne takie jak: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność, uzależnienia, przestępczość i przemoc. Problemy te wiążą się z wykluczeniem społecznym, dezintegracją społeczną i marginalizacją wielu wspólnot.

Problemy społeczne nie zawsze są dostrzegalne, jednak każdy z nich wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Niniejsza diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Gminy Baćkowice ma na celu ukazanie skali problemów uzależnień społecznych na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

1. zidentyfikowania problemów uzależnień wśród różnych grup (dzieci i młodzieży, dorosłych mieszkańców, sprzedawców),
2. zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
3. określenie skali oraz zakresu problemów uzależnień,
4. zidentyfikowania skutków występujących problemów,
5. pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.1. Problematyka badania

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”². Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych

problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.

- **Problemu narkotykowego (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „*stałe lub okresowe używanie celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*”.³ W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy.
- **Problemu nikotynowego (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia oraz dostępności dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców gminy Baćkowice.
- **Zjawisko przemocy na terenie szkoły oraz domu** – Przemoc jest intencjonalnym zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Niniejsza diagnoza ukazuje skalę, przyczyn oraz rodzaju problemu.

2.1. Uzasadnienie i wybór techniki badawczej

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród: dorosłych mieszkańców gminy, uczniów oraz sprzedawców. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

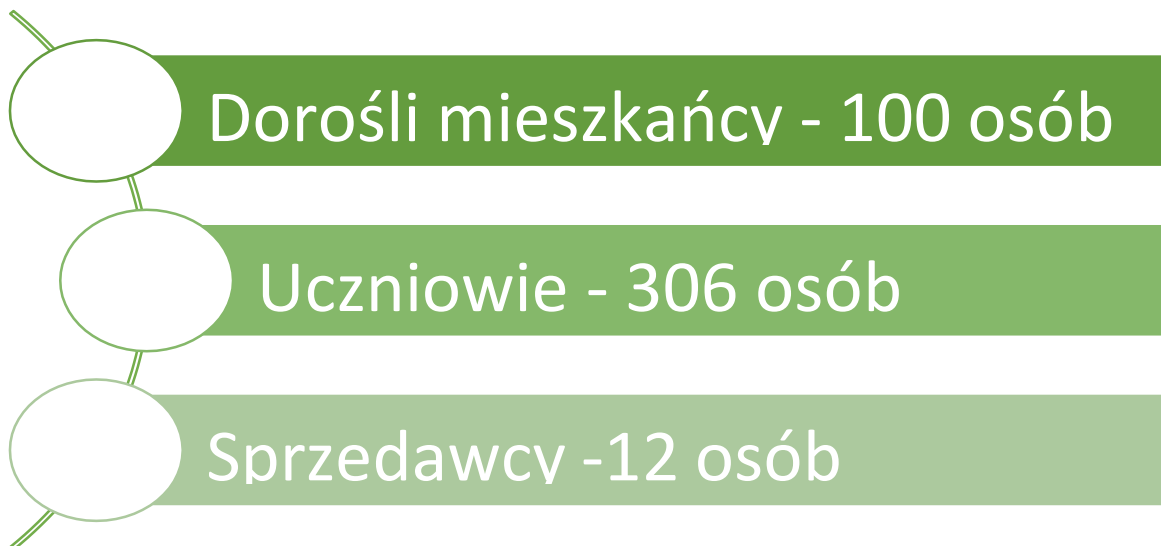
W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk.

Badania wśród mieszkańców i sprzedawców wykonane zostały zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą metody PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.

W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

2.2. Dobór próby

Badania zostały przeprowadzane w kwietniu 2019 roku. W badaniu łącznie wzięły udział 418 osób. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej:

2.3. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. **Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).**

2. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Próba składająca się z dorosłych mieszkańców gminy została poproszona o wypełnienie ankiety, w której udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące problemów społecznych. W kwestionariuszu znalazły się pytania odnoszące się do kwestii alkoholu, narkotyków, papierosów, zjawiska przemocy oraz działań Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Badanie zostało podzielone na bloki dotyczące następujących problemów:

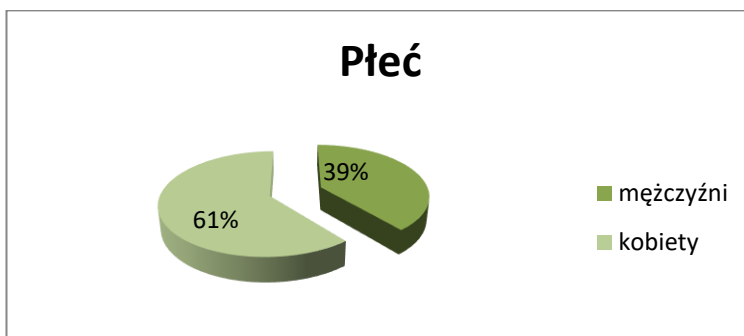
- 1) spożywanie alkoholu;
- 2) Palenie papierosów;
- 3) Przemoc;
- 4) Zażywanie narkotyków;
- 5) Ocena działań gminy

W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 48 pytań, a do ankiety dołączona została metryczka pozwalająca na ustalenie między innymi: wieku, płci oraz statusu zawodowego respondentów.

3.1. Struktura badanej próby

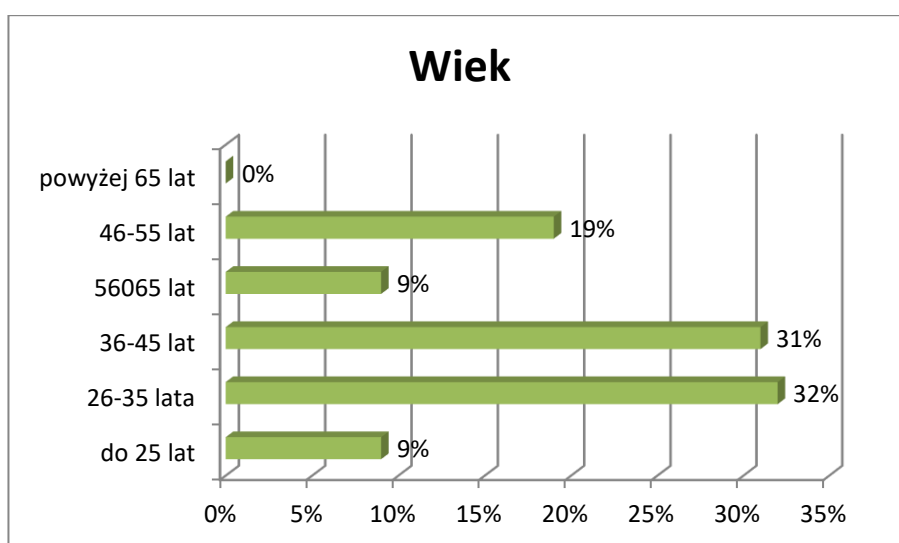
W badaniu dotyczącym problemów społecznych w gminie Baćkowice wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców. Większość badanej społeczności stanowiły kobiety, tj. 61%. Mężczyźni stanowili 39% próby.

Wyk. 1. Płeć:

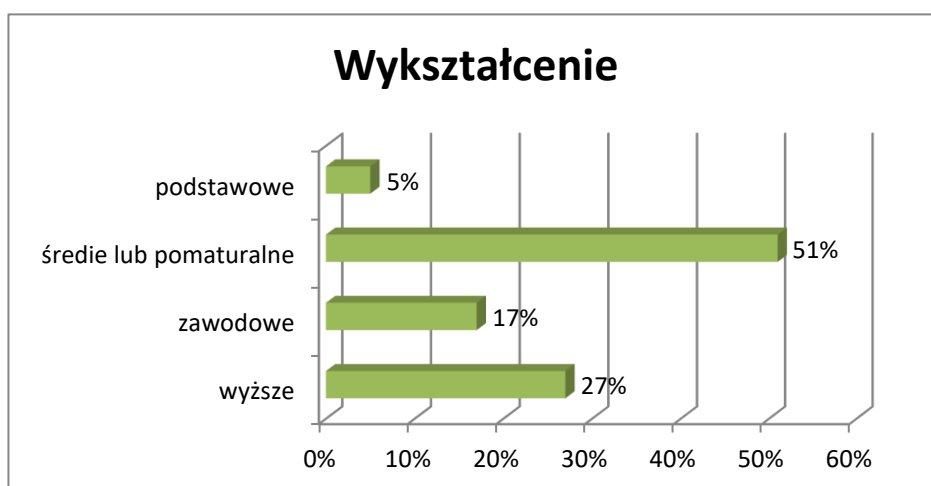
Najliczniejszą grupę tworzyły osoby w wieku 26- 35 lat (32%). Osoby w wieku 36 – 45 lat stanowiły 31% badanej społeczności, 19% respondentów znajdowało się w grupie 46 – 55 -latków. Natomiast 9% próby stanowiły osoby do 25 roku życia, a kolejne 9% to osoby 65 rokużycia.

Wyk.2. Wiek:

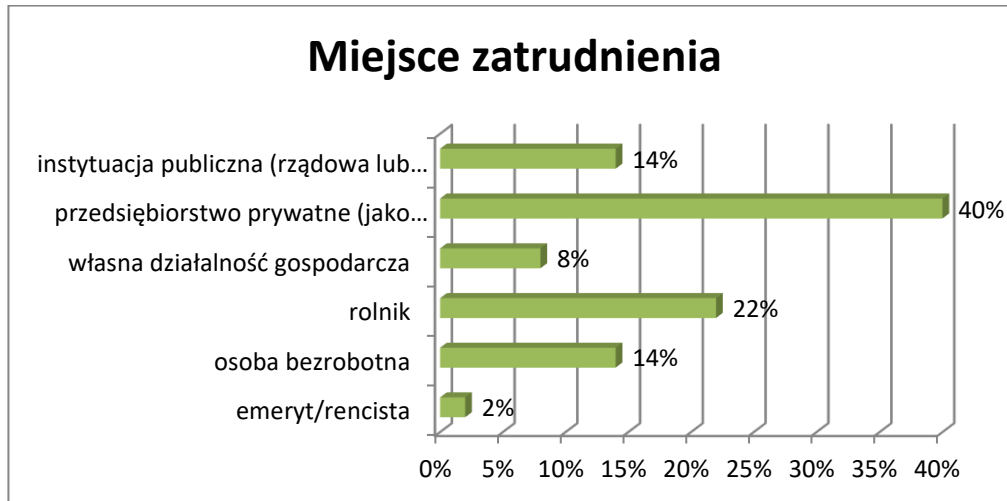
Analizując badaną społeczność ze względu na wykształcenie można zauważyć, iż ponad połowa badanych, tj. 51% posiadała wykształcenie średnie lub pomaturalne. Wykształceniem wyższym legitymizowało się 27% badanych, wykształcenie zawodowe posiadało 17% osób, a wykształceniem podstawowym 5% respondentów.

Wyk. 3. Wykształcenie:

W przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy pracuje 40% respondentów, zaś 14% osób jest zatrudnionych w instytucjach publicznych – rządowych lub samorządowych. 8% ankietowanych prowadzi własną działalność gospodarczą, 22% osób jest rolnikami. Na emeryturze lub rencie znajduje się 2% respondentów, zaś 14% osób pozostaje bez pracy.

Wyk. 4. Miejsce zatrudnienia

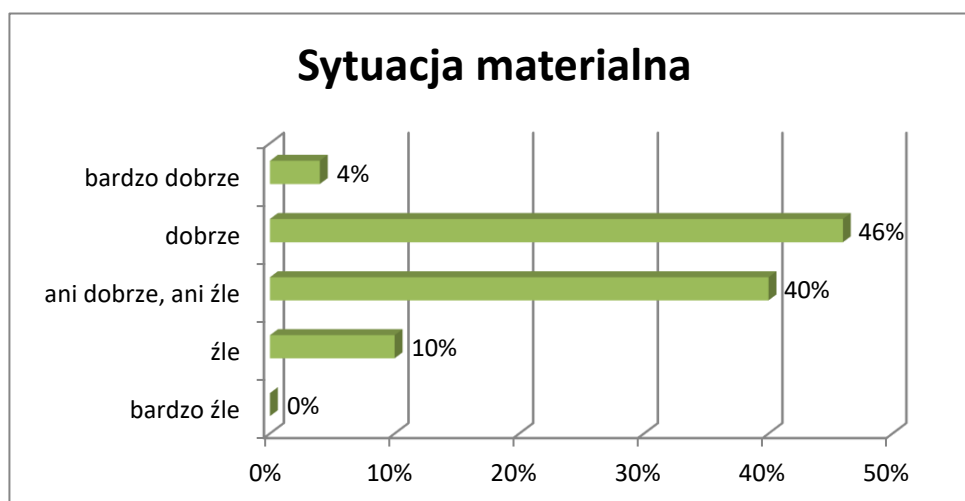

Dobłą informacją jest fakt, iż 46% badanych oceniło dobrze swoją sytuację materialną, zaś 4% osób oceniło ją bardzo dobrze. 40% badanych uważa, że ich sytuacja materialna jest ani dobra ani zła. Natomiast negatywnie swoją sytuację finansową oceniło 10% badanych. Uważają oni, że znajduje się w złej sytuacji materialnej. Osoby zamężne lub żonate stanowiły 58% badanej społeczności. 7% badanych to osoby rozwiedzione. 29% respondentów to osoby stanu wolnego, zaś 6% ankietowanych to wdowiec lub wdowa.

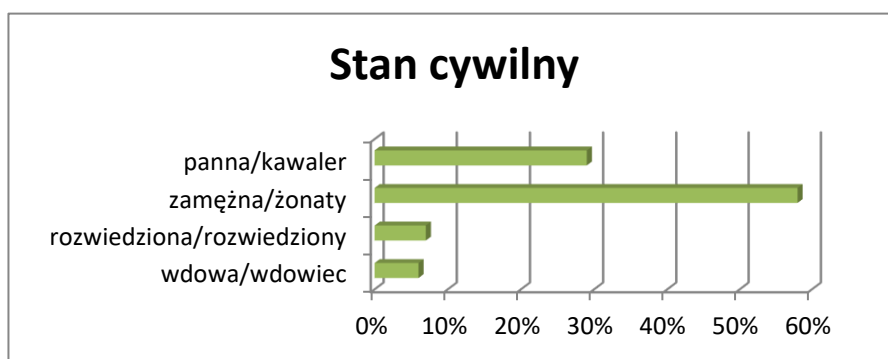
3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Pierwszą omawianą kwestią był problem alkoholowy wśród mieszkańców gminy Baćkowice. Jego celem jest oszacowanie skali problemu alkoholowego w gminie oraz sprawdzenie wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu.

Wyk. 5. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

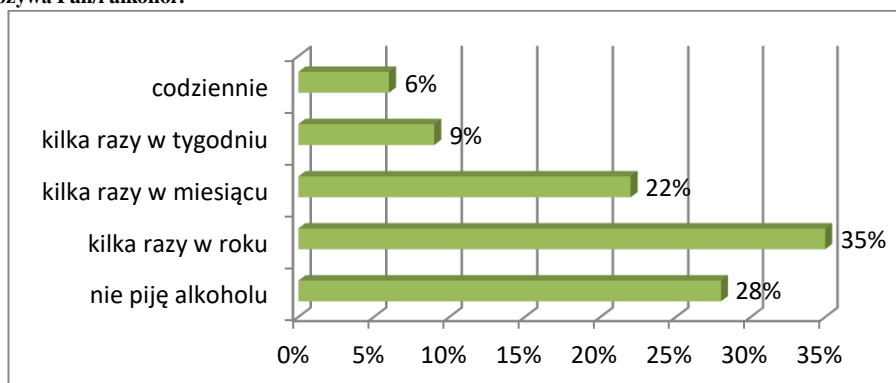

Wyk. 6. Stan cywilny:

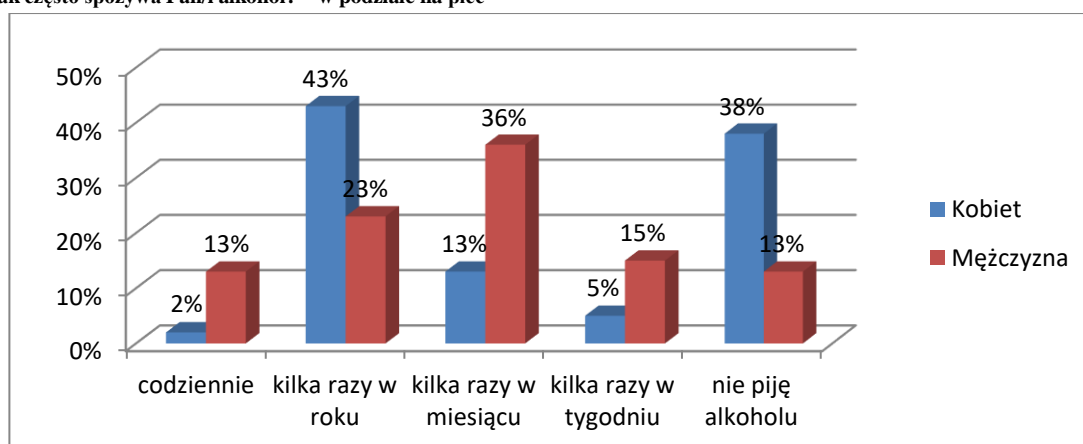
Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, do spożywania alkoholu przyznał się 72% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu. 35% z tych osób sięga po alkohol kilka razy w roku, 22% pije kilka razy w miesiącu, 9% osób spożywa alkohol kilkakrotnie w tygodniu, zaś aż 6% badanych sięga po napoje alkoholowe codziennie

Wyk. 7. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Kobiety częściej niż mężczyźni deklarowały, iż nie sięgają w ogóle po alkohol – takiej odpowiedzi udzieliło 38% kobiet i 13% mężczyzn. Kobiety sięgają po alkohol rzadziej niż mężczyźni – większość z nich deklarowała, iż spożywa napoje alkoholowe kilka razy w roku (43%) oraz kilka razy w miesiącu (13%), kilka razy w tygodniu (5%) oraz codziennie (2%). Natomiast mężczyźni najczęściej sięgają po alkohol: kilka razy w miesiącu (36%), kilkakrotnie w roku (23%), kilka razy w tygodniu (15%) oraz codziennie (13%).

Wyk.8. Jak często spożywa Pan/i alkohol? – w podziale na płeć

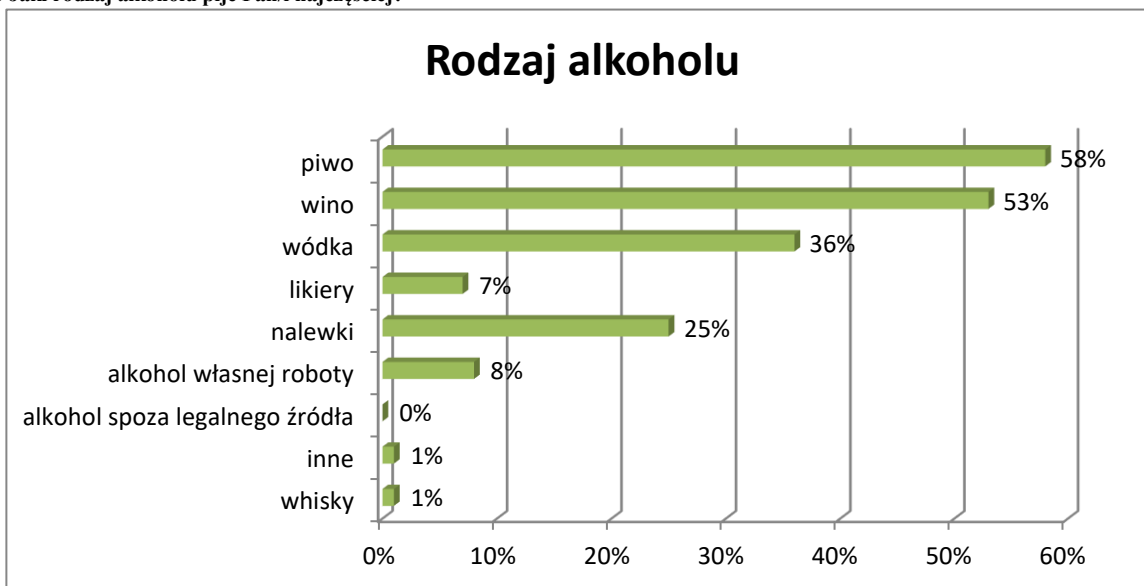

Najpopularniejszym napojem alkoholowym mieszkańców gminy jest piwo – wybierają najczęściej 58% osób. W dalszej kolejności ankietowani wskazywali, iż najczęściej sięgają po: wino

(53%), wódkę (36%), nalewki (25%), alkohol własnej roboty (8%), likiery (7%), whisky (1%) oraz inne alkohole (1%).

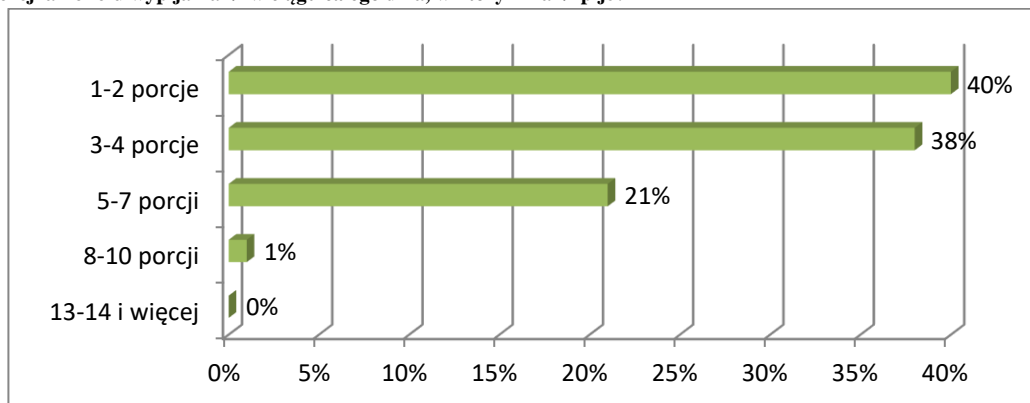
Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu istotny jest również fakt, jak duże jego ilości mieszkańcy wypijają jednorazowo. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 40% ankietowanych spożywa 1 - 2 porcje, a 38% osób 3 - 4 porcje. Zbyt dużo alkoholu jednorazowopije 22% osób, w tym 21% wypija jednorazowo 5 - 7 porcji, zaś 1% 8 – 10 porcji alkoholu.

Wyk. 8 Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 9. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?

Kobiety najczęściej wypijają jednorazowo 1 - 2 porcje alkoholu (50%) oraz 3 – 4 porcje (40%). 11% kobiet jednorazowo wypija od 5 do 7 porcji alkoholu. Mężczyźni najczęściej jednorazowo wypijają 3 – 4 porcje (35%) oraz 5 – 7 porcji (32%). 29% mężczyzn jednorazowo wypija od 1 do 2 porcji, a 3% wypija od 8 do 10 porcji alkoholu.

Analizując najczęstsze powody skłaniające mieszkańców do sięgania po alkohol można zauważyć, iż dominuje tutaj towarzystwo (65%). W dalszej kolejności wymieniano: preferencje smakowe (19%), chęć lepszej zabawy (18%), próbę złagodzenia stresu (18%), próba zapomnienia o problemach (13%), wpływ znajomych (10%), brak konkretnego powodu (7%), wesela (1%), imprezy okolicznościowe np. urodziny (1%) oraz inne powody (3%).

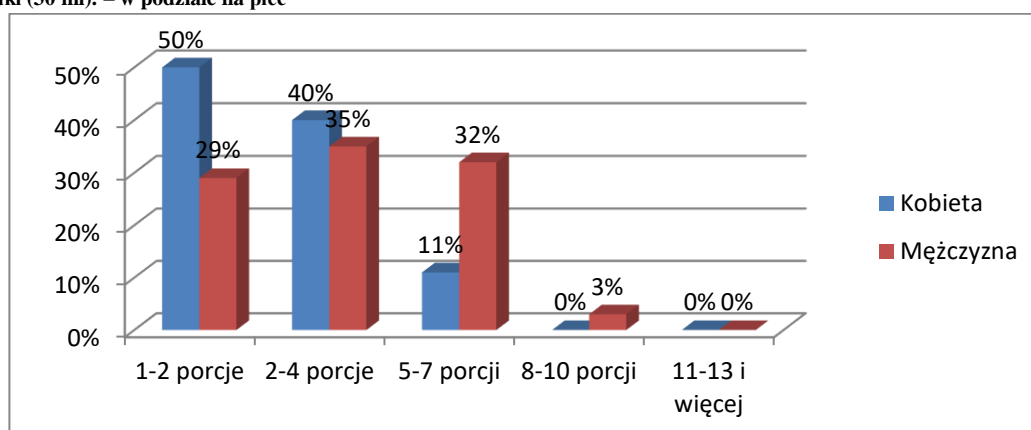
Ankietowani spożywają alkohol głównie w domu (65%) oraz u znajomych (53%). Co czwarty ankietowany pije w pubie/restauracji/kawiarni, 7% osób spożywa alkohol na świeżym powietrzu, 4% osób pije pod sklepem. Po 1% ankietowanych wskazało na: wesele, pracę oraz inne okoliczności.

Spożywanie alkoholu w pracy to zjawisko, które może powodować niebezpieczne konsekwencje nie tylko dla osoby wykonującej swoje obowiązki pod wpływem alkoholu, ale także dla całego zakładu pracy. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, problem ten nie jest bardzo widoczny w gminie Baćkowice, jednak 19% mieszkańców przyznało, iż zdarza im się rzadko pracować będąc pod wpływem alkoholu. 8% osób przytrafia się to rzadko oraz czasami, a 3% zdarza się to często. Co pokazuje, iż należy podjąć działania mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.

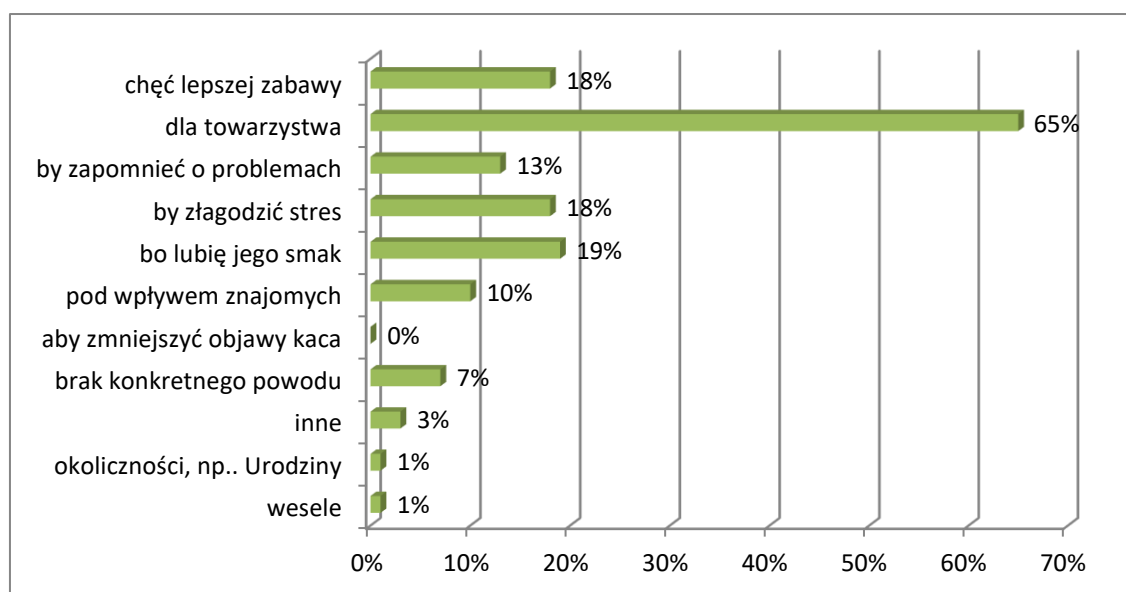
Obowiązki pracownicze pod wpływem alkoholu częściej wykonują mężczyźni (29%) niż kobiety (11%). 8% kobiet taka sytuacja zdarzała się rzadko, a 3% kobiet przytrafia się czasami. Natomiast 15% mężczyzn przyznało, iż czasami przytrafia im się taka sytuacja, 9% zdarza się to rzadko, a 6% mężczyzn zdarza się to często.

Drugim niebezpiecznym zjawiskiem jest problem pijanych kierowców. Celem sprawdzenia skali zjawiska w gminie, ankietowanym zadano kilka pytań związanych z tym problemem. Na początek zapytano ich, czy zdarzyło im się kiedyś prowadzić pojazd pod wpływem alkoholu. Dobrą informacją jest fakt, iż większość osób nigdy nie prowadziła samochodu będąc nietrzeźwym (76% osób). Jednak blisko co czwartemu ankietowanemu zdarzyła się taka sytuacja. Wśród nich 17% osób przytrafiło się to raz, 6% osób zdarza się to sporadycznie, a 1% osób zdarza się to często.

Wyk.9a. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250 ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml). – w podziale na płeć

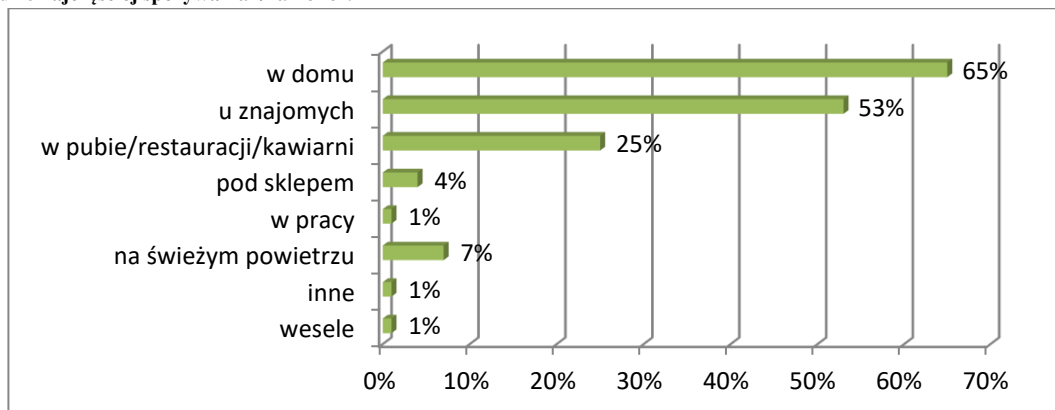

Wyk. 10. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

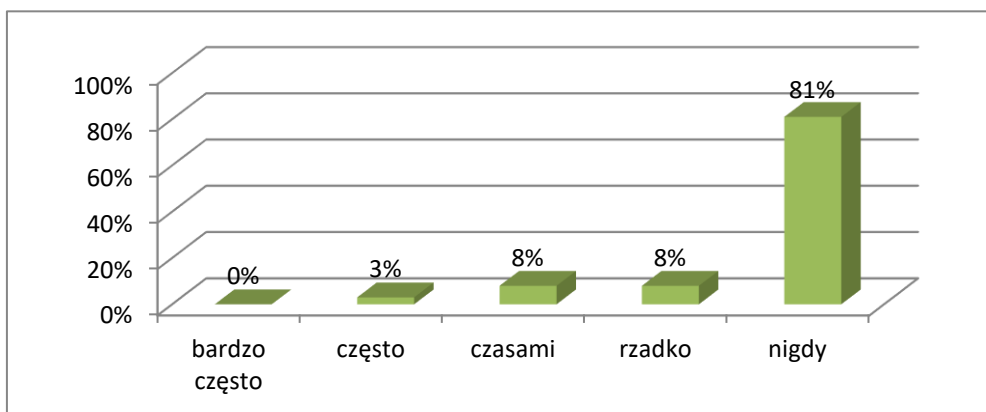
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 11. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

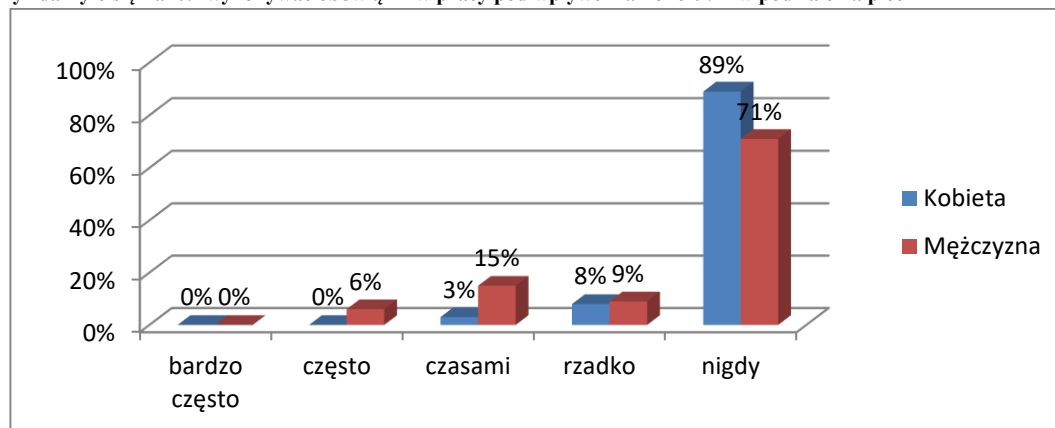

Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

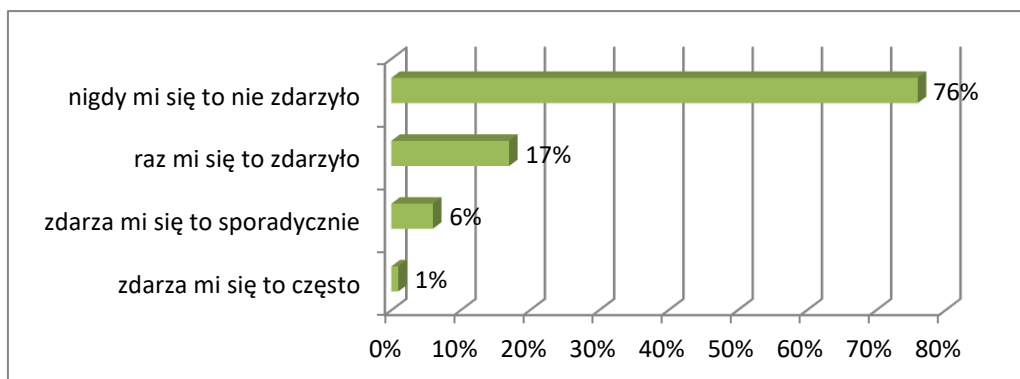
Wyk. 12. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Wyk.12a. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu? – w podziale na płeć

Wyk. 13. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Żaden z ankietowanych nie był nigdy zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości. Warto zwrócić uwagę, iż 18% respondentów przyznało, że rzadko widuje sytuację prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości, 6% osób widuje taką sytuację czasami, a 2% badanych zdarza się widzieć tę sytuację często.

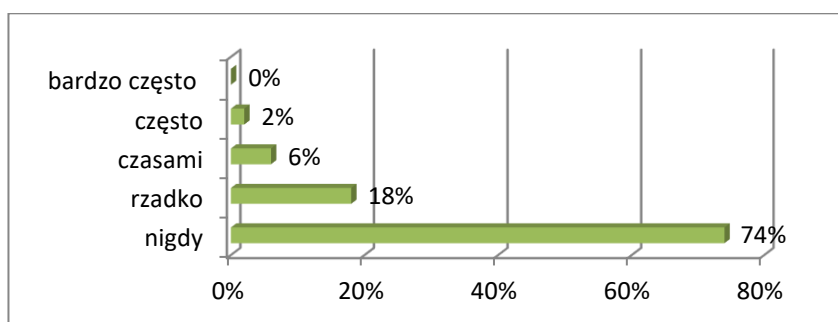
Spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży to kolejny istotny problem. Na uwagę zasługuje fakt, iż większość respondentów uważa, że takie zachowanie ma wpływ na rozwój dziecka (81%), a 1% osób nie zgodziło się z tą opinią. 18% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Dane te pokazują, iż mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą szkodliwości spożywania alkoholu w czasie ciąży. Niepokój budzi jednak fakt, iż 13% badanych mieszkańców widziało na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol. 66% osób przyznało, iż nigdy nie widziało takiej sytuacji, a 21% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Analizując spożycie alkoholu w gminie na przestrzeni ostatnich kilku lat, można dostrzec, iż większość ankietowanych sądzi, iż obecnie pije się więcej niż kiedyś (31%), zaś 30% badanych uważa, że aktualnie pije się tyle samo co kiedyś. Z tą opinią nie zgodziło się 8% osób – uważają oni, iż teraz pije się mniej niż kiedyś. 31% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

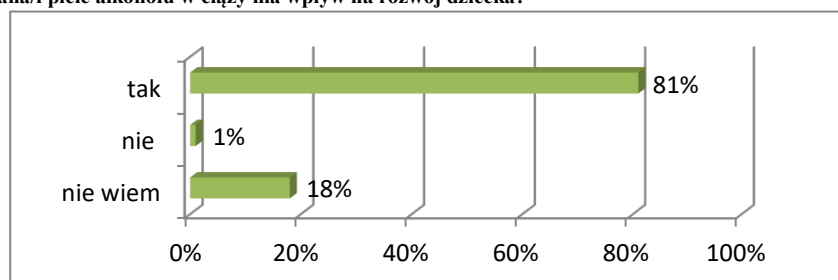
Analizując spożycie alkoholu w gminie na przestrzeni ostatnich kilku lat, można dostrzec, iż większość ankietowanych sądzi, iż obecnie pije się więcej niż kiedyś (31%), zaś 30% badanych uważa, że aktualnie pije się tyle samo co kiedyś. Z tą opinią nie zgodziło się 8% osób – uważają oni, iż teraz pije się mniej niż kiedyś. 31% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Celem sprawdzenia wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu, poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, mieszkańcy w większości posiadają wiedzę na ten temat. Zdają sobie sprawę, iż przychodzenie do pracy pod wpływem alkoholu jest czymś niepoprawnym (85%) oraz, iż alkohol w piwie wcale nie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce (66%). Natomiast 20% osób uważa, że osoby z problemem alkoholowym piją codziennie, 10% sądzi, iż alkoholizm jest dziedziczny. Niepokój budzi jednak fakt, iż aż 34% respondentów uważa, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia, a 33% sądzi, iż alkohol jest dobrym lekarstwem na sen.

Wyk. 15. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

Wyk. 16. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

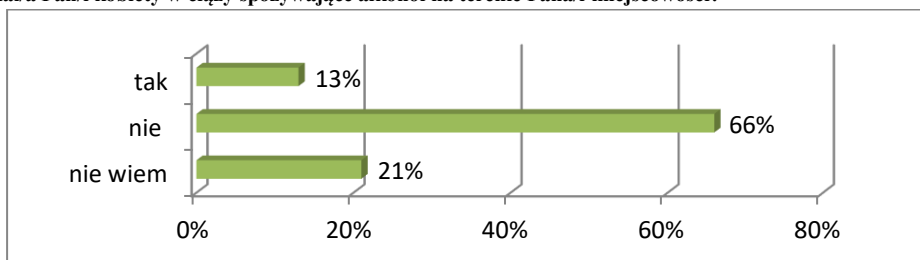

3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

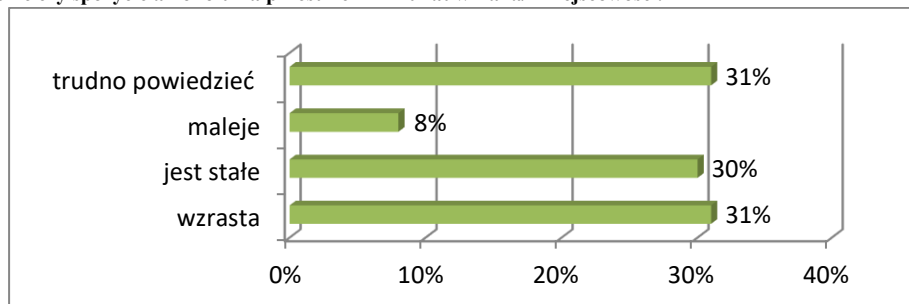
Niniejszy rozdział ma na celu oszacowanie skali uzależnień od nikotyny wśród mieszkańców gminy Baćkowice. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 43% mieszkańców pali papierosy. Wśród nich 6% osób pali kilka razy w roku, 3% kilka razy w miesiącu, 5% osób palipapierosy kilka razy w tygodniu, a 29% badanych pali codziennie. Analizując częstotliwość palenia papierosów można dostrzec, iż z nałogiem zmagają się częściej mężczyźni niż kobiety. Do palenia przyznało się 51% mężczyzn i 38% kobiet. Wśródtej pierwszej grupy kilka razy w roku pali 5% mężczyzn, kilka razy w tygodniu kolejne 5%, a codziennie papierosy pali aż 41% osób.

Kobiety palą: kilka razy w roku (7%), kilka razy w miesiącu (5%), kilka razy w tygodniu (5%) oraz codziennie (21%). Blisko co piąty ankietowany, który pali papierosy, przyznał, iż nie pali ich codziennie (19%). 23% osób wypala dziennie mniej niż 5 papierosów, 35% pali od 6 do 15 papierosów, 14% wypala od 16 do 25 papierosów dziennie, a 9% ankietowanych nie liczy ile pali.

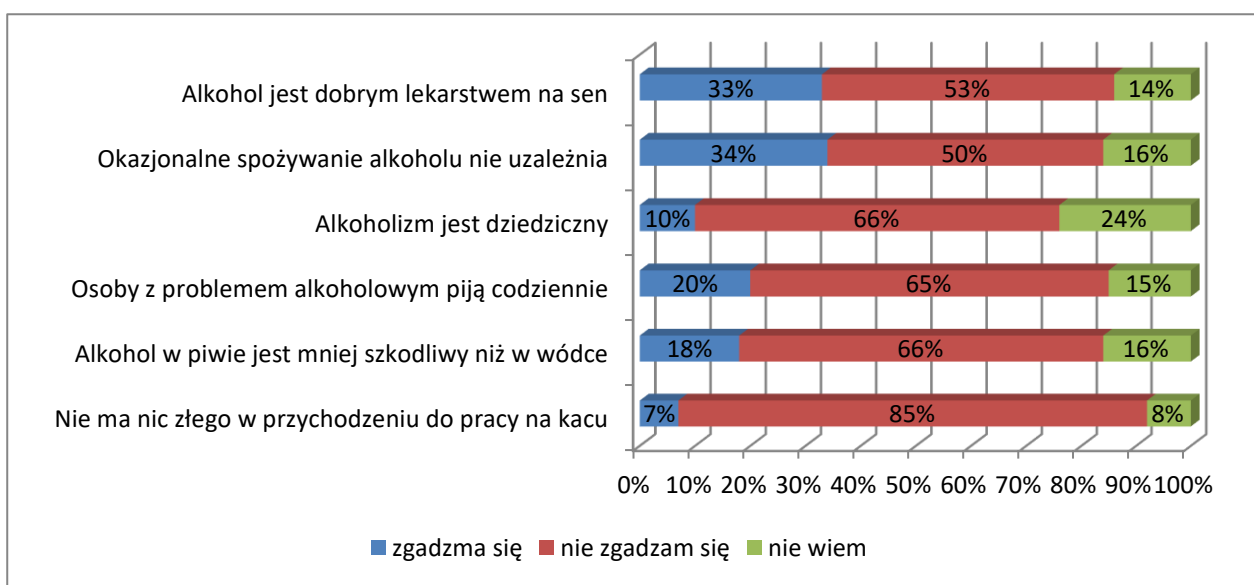
Wyk. 17. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

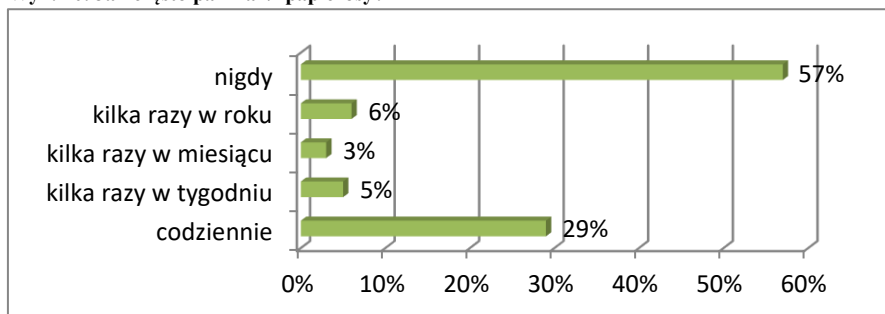
Wyk. 18. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości.

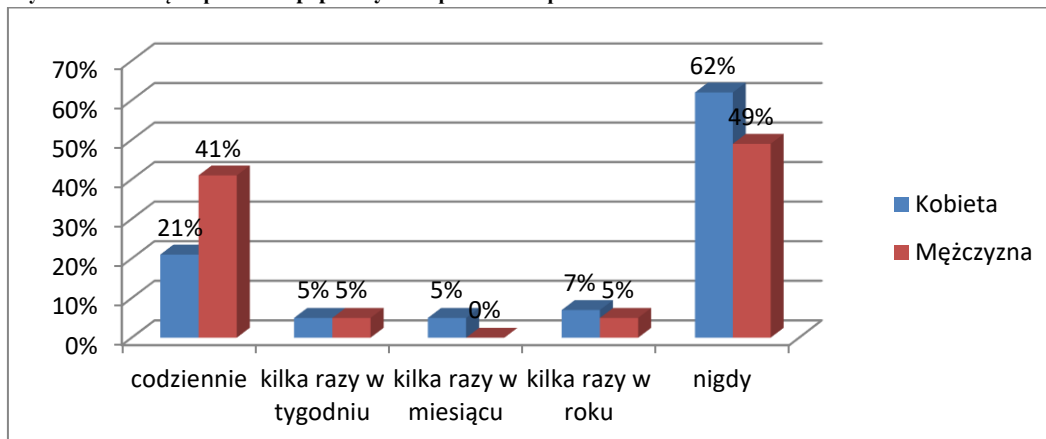
Wyk. 19. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

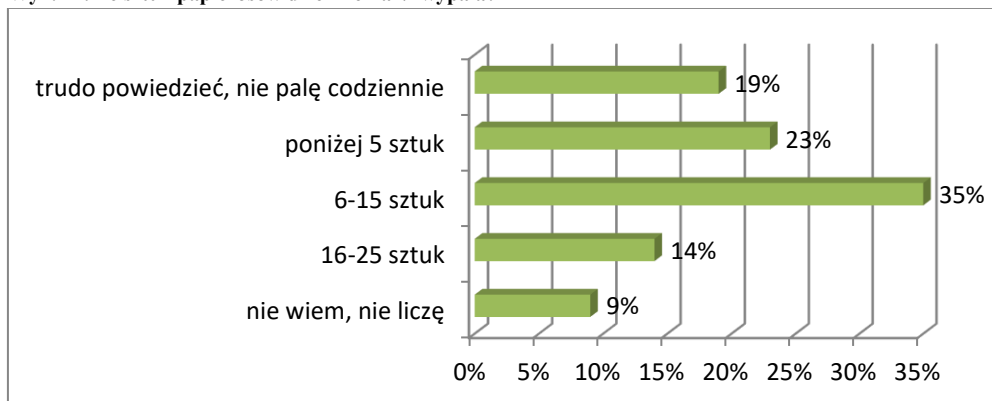
Wyk. 20. Jak często pali Pan/i papierosy?

Wyk. 20a. Jak często pali Pan/i papierosy? – w podziale na płeć

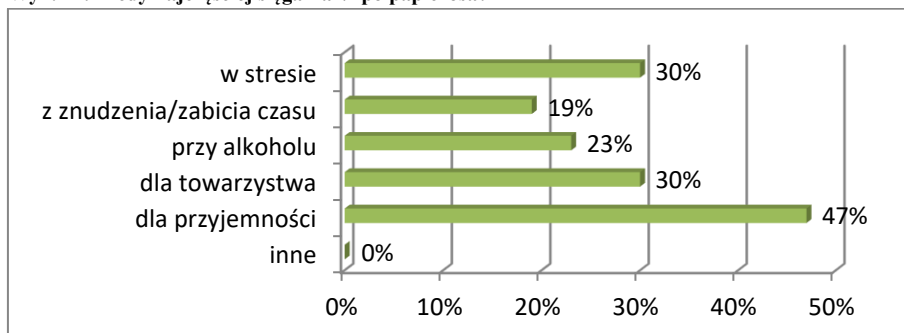

Wyk. 21. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Respondenci najczęściej sięgają po papierosy dla przyjemności (47%), w stresie (30%), dla towarzystwa (30%), przy alkoholu (23%) oraz dla zabicia czasu (19%).

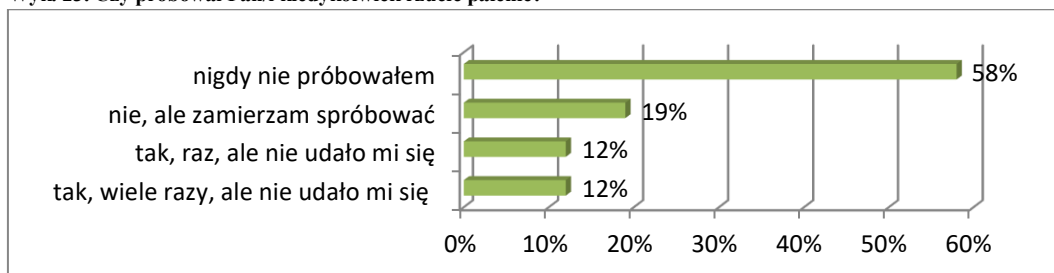
Wyk. 22. Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ponad połowa respondentów przyznała, iż nigdy nie próbowała rzucić palenia (58%), 19% respondentów nie próbowało, ale zamierza to zrobić, zaś 12% ankietowanych próbowało raz, ale im się nie udało oraz kolejne 12% osób próbowało wiele razy, ale nieskutecznie.

Wyk. 23. Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

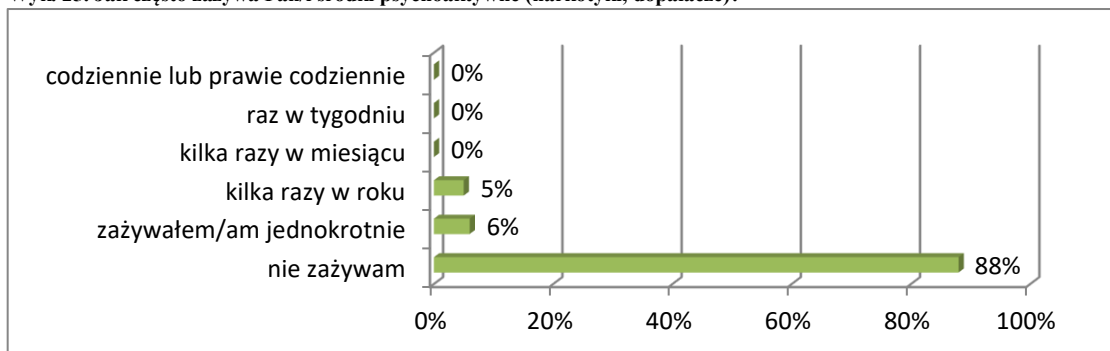
Pomimo, iż mieszkańcy w większości nie podejmują próby rzucenia palenia, to jednak większość osób zdaje sobie sprawę, że palenie papierosów jest bardzo szkodliwe (50%) oraz szkodliwe (45%). Jedynie 5% respondentów sądzi, iż jest to w małym stopniu szkodliwe.

3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejnym analizowanym problemem był problem uzależnień od substancji psychoaktywnych. Jego celem było oszacowanie skali problemu w gminie Baćkowice oraz sprawdzenie wiedzy mieszkańców na temat narkotyków i dopalaczy oraz sprawdzenie dostępności tych substancji w gminie.

Styczeń z narkotykami miało 12% badanych mieszkańców. Wśród nich 6% osób zażyło je jednokrotnie, 5% sięga po nie kilka razy w roku, a 1% osób kilka razy w miesiącu. Co istotne, żaden z respondentów nie zażywa tego typu substancji częściej niż raz w miesiącu.

Wyk. 25. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?

Do kontaktu z środkami psychoaktywnymi przyznało się 23% mężczyzn i 5% kobiet. Mężczyźni zażywali te środki: jednokrotnie (13%) oraz kilka razy w roku (10%). Kobiety natomiast sięgały po nie: jednokrotnie (2%), kilka razy w roku (2%) oraz raz w miesiącu (2%). Dane te pokazują, iż problem z nadużywaniem środków psychoaktywnych mają częściej kobiety niż mężczyźni.

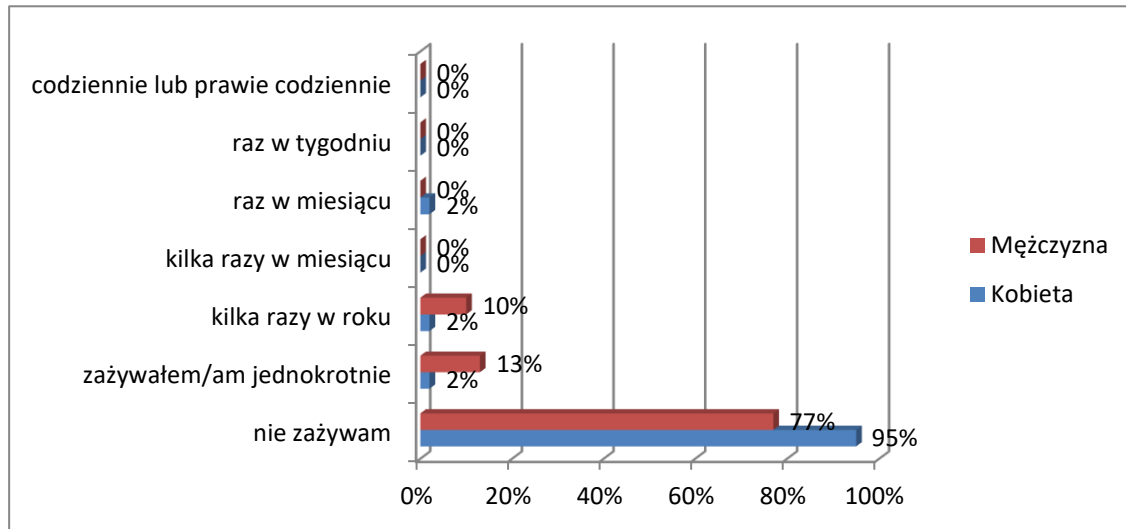
Mieszkańcy, którzy mieli kontakt z narkotykami przyznali, iż zażywali marihuanę (83%), dopalacze (17%), sterydy (8%), środki nasenne (8%) oraz ekstazy (8%). Nie sięgali natomiast po pozostałe wymienione substancje.

Głównym powodem sięgania po substancje psychoaktywne przez dorosłych mieszkańców gminy jest towarzystwo (42%), a także: próba złagodzenia stresu (33%), próba zapomnienia o problemach (25%), brak konkretnego powodu (17%), chęć lepszej zabawy (17%) oraz ciekawość (8%).

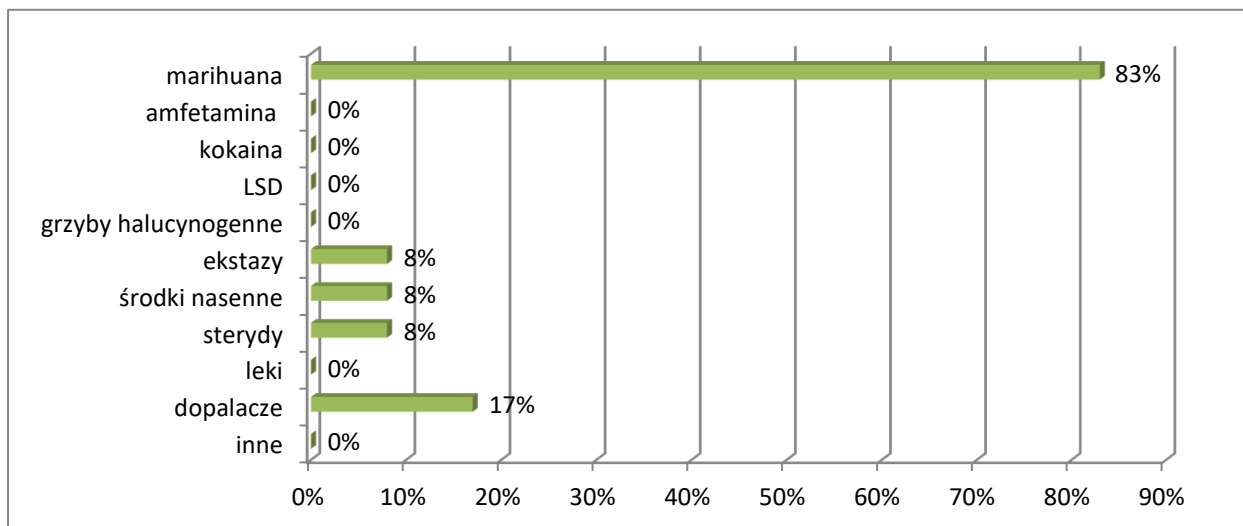
Zdecydowana większość ankietowanych (80%) nie potrafiła wskazać miejsc w gminie Baćkowice, w których można kupić substancje psychoaktywne. Pozostałe osoby wskazywały

na: dyskotekę (6%), siłownię (4%), okolice szkoły (1%), osiedle (2%), centrum miejscowości (2%) oraz inne miejsca (4%). 13% respondentów zna konkretną osobę, która sprzedaje tego typu substancje.

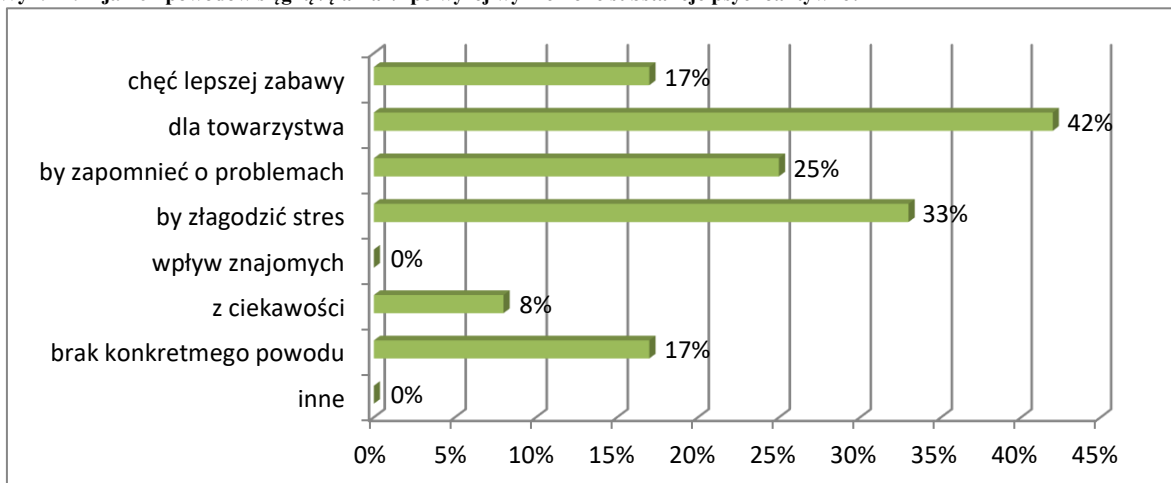
Wyk. 25a. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)? – w podziale na wiek

Wyk. 26. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

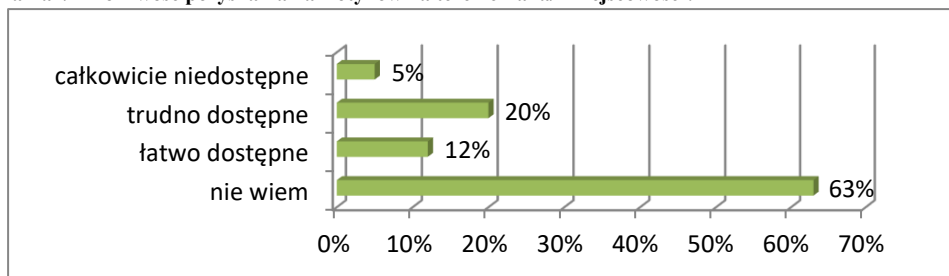

Wyk. 27. Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

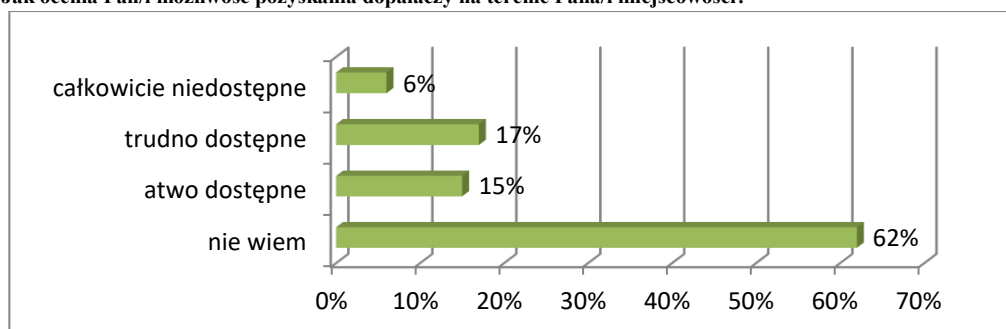
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 28. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

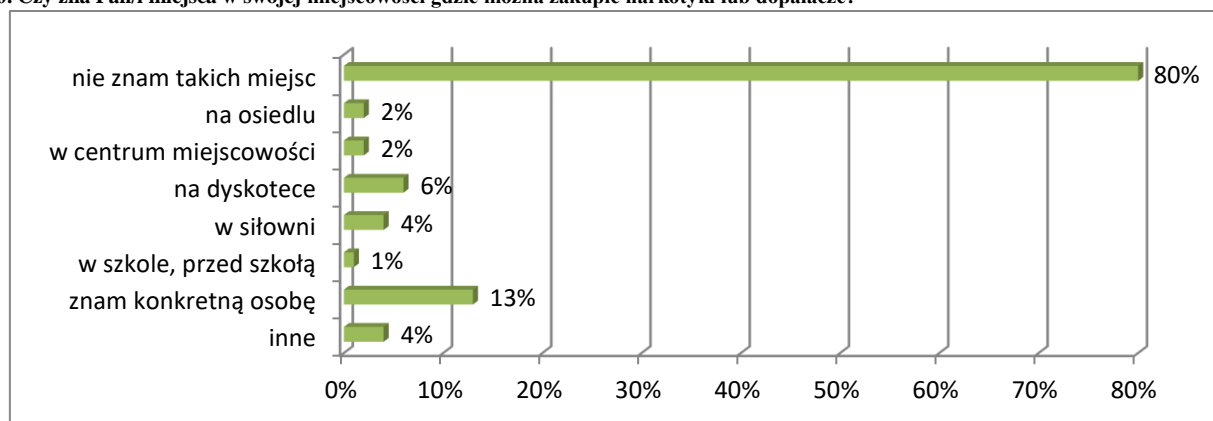
Natomiast w przypadku możliwości pozyskania dopalaczy, również większość osób nie potrafiła ocenić ich dostępności (62%). Zdaniem 15% osób, dopalacze są łatwo dostępne w gminie. 17% badanych uważa, że substancje te są trudno dostępne, a dla 6% osób są one całkowicie niedostępne.

Wyk. 29. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

Zdecydowana większość ankietowanych (80%) nie potrafiła wskazać miejsc w gminie Baćkowice, w których można kupić substancje psychoaktywne. Pozostałe osoby wskazywały na: dyskotekę (6%), siłownię (4%), okolice szkoły (1%), osiedle (2%), centrum miejscowości (2%) oraz inne miejsca (4%). 13% respondentów zna konkretną osobę, która sprzedaje tego typu substancje

Wyk. 30. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

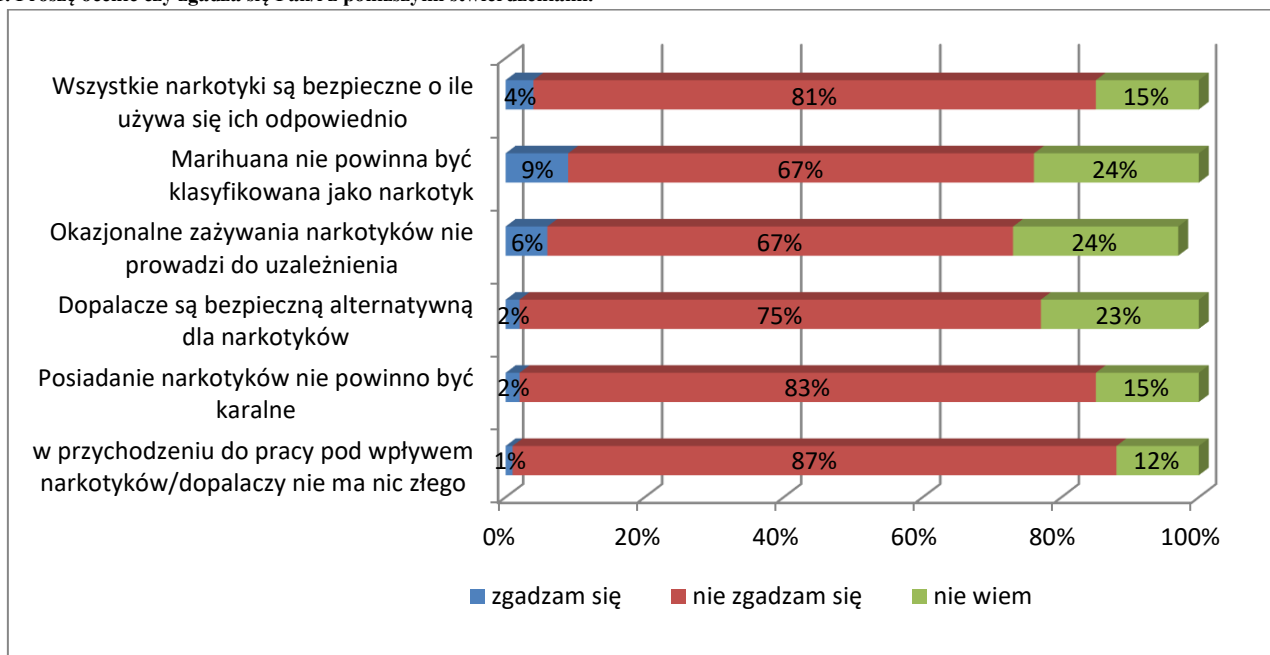

Na koniec mieszkańców poproszono o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z odpowiedzi respondentów uważają, że dopalacze nie są bezpieczniejszą formą narkotyków (75%) oraz, iż przychodzenie do pracy pod wpływem narkotyków to coś złego (87%), narkotyki nie są bezpieczne bez względu, na to czym używa się ich odpowiednio (81%), a także, iż okazjonalne zażywanie narkotyków także może prowadzić do uzależnień (72%). Natomiast 67% osób uważa, że marihuana powinna być klasyfikowana jako narkotyk. Pokazuje to, iż mieszkańcy zdają sobie sprawę, iż marihuana to również jest narkotyk, który powoduje uzależnienia i niebezpieczne konsekwencje dla zdrowia.

Głównym źródłem wiedzy dotyczącej konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych jest dla mieszkańców: telewizja i Internet (59%). W dalszej kolejności wskazywali oni na: prasę (24%),

rodzinę (23%), znajomych (13%), pracę (10%), lekarza (9%), uczelnię (6%), księdza (1%), szkołę (1%) oraz inne źródła (9%). Bardzo niepokojącą informacją jest fakt, iż aż 16% osób w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat, co wskazuje, iż nie interesują się tą tematyką.

Wyk. 31. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

3.5. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Problem przemocowy to kolejne zagadnienie poruszane w niniejszej diagnozie. Ma on na celu nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe.

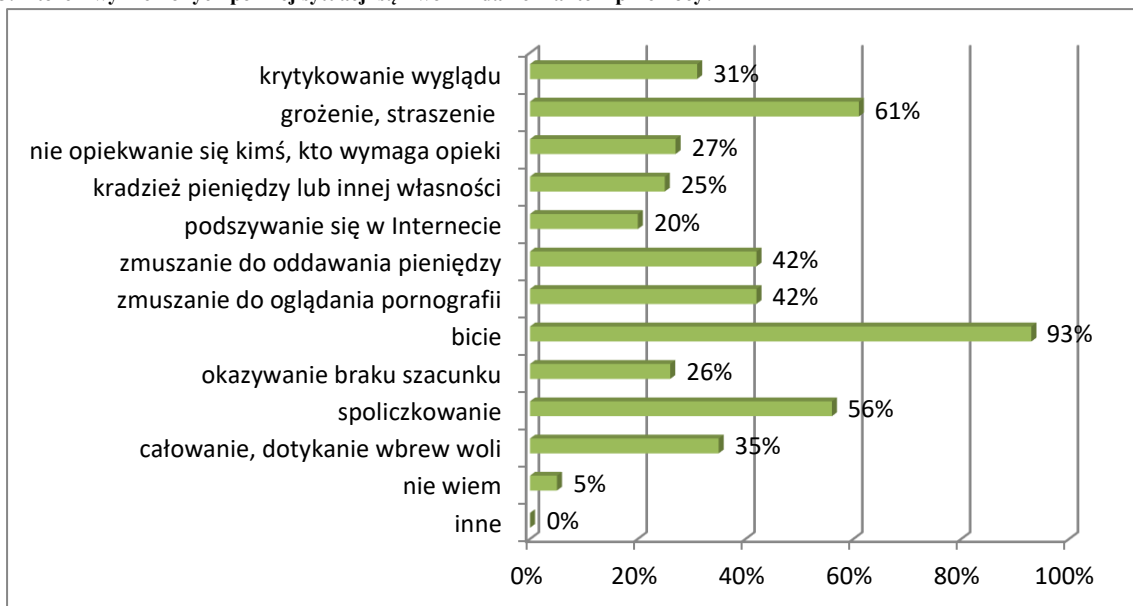
Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akt przemy. Respondenci najczęściej wskazywali na: bicie (93%), grożenie, straszenie (61%), spoliczkowanie (56%), zmuszenie do oddawania pieniędzy (42%), zmuszanie do oglądania pornografii (42%), całowanie, dotykanie wbrew woli (35%), krytykowanie wyglądu (31%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (27%), okazywanie braku szacunku (26%), kradzież pieniędzy lub innej własności (25%), podszywanie się w Internecie (20%). 5% osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż aż 29% osób zna kogoś kto jest osobą doświadczającą przemy w swoim domu. 41% ankietowanych nie zna takich osób, zaś 30% respondentów niepotrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Ankietowani uważają, że przemoc domowa związana jest głównie picie alkoholu (25%), – taką odpowiedź wskazało 89% osób. W dalszej kolejności wskazywano na: zażywanie narkotyków(27%), choroby (25%), z zażywaniem dopalaczy (18%), wykluczeniem społecznym (12%), zażywanie leków (7%), problemami finansowymi (1%), agresją (1%) oraz innymi czynnikami(6%).

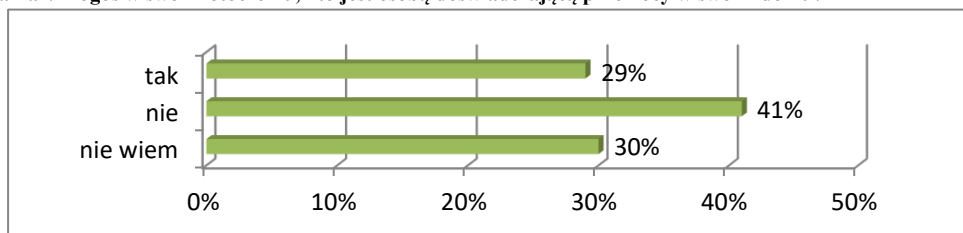
Dodatkowo 16% respondentów doświadczyło kiedykolwiek przemy. Przemy doświadczyło 13% kobiet oraz 21% mężczyzn. Osoby te doznały głównie przemy psychicznej (56%), a także przemy ekonomicznej (50%), ekonomicznej (13%) i przemy seksualnej (6%). 13% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 33. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

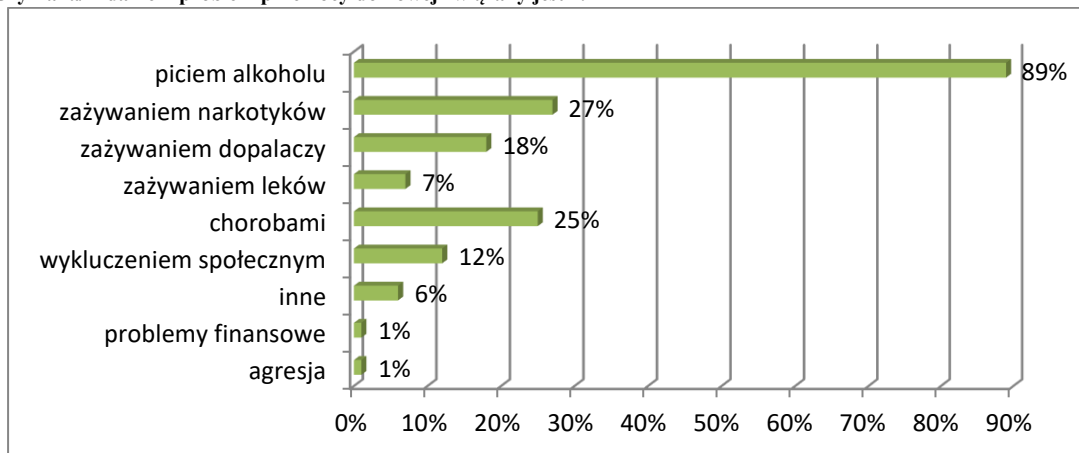

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 34. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

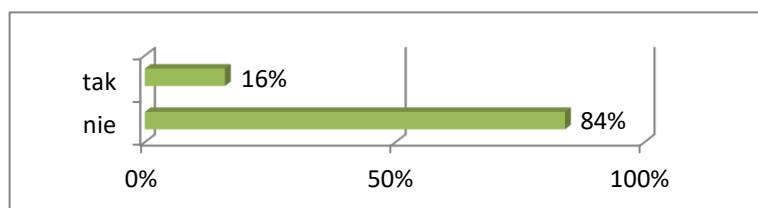

Wyk. 35. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

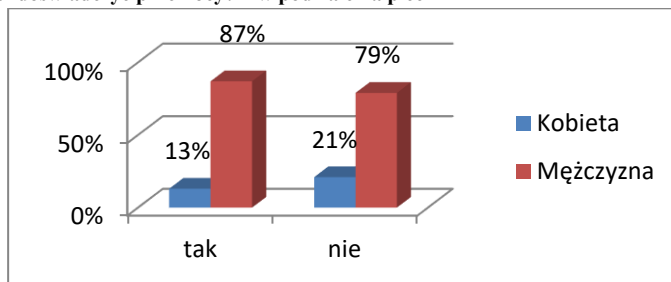

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

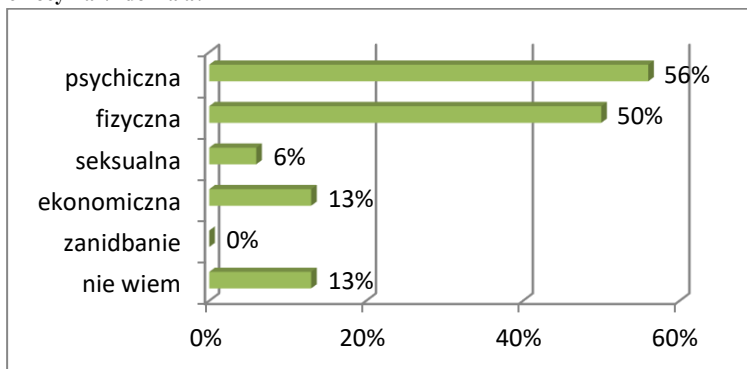
Wyk. 36. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Wyk. 36a. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? – w podziale na płeć

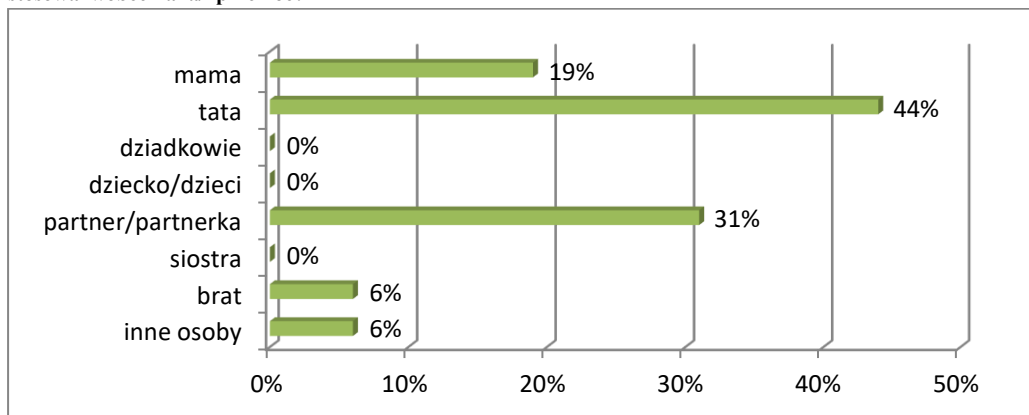
Wyk. 37. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała?

Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Osobami stosującymi przemoc wobec respondentów był: tata (44%), partner/partnerka (31%), mama (19%), brat (6%) oraz inne osoby (6%).

Wyk. 38. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

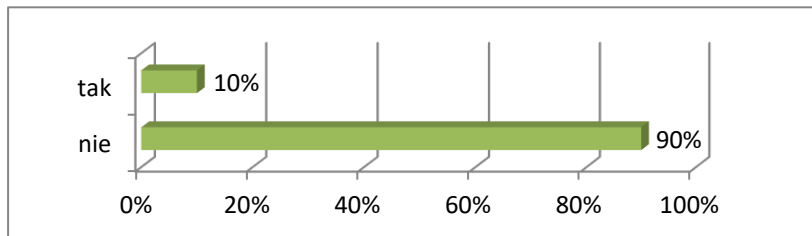
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Co dziesiąty ankietowany przyznał, iż sam stosował przemoc wobec innych osób. Do stosowania przemocy przyznało się 7% kobiet i 15% mężczyzn. Osoby te stosowały przemoc fizyczną (60%), psychiczną (40%) oraz zaniedbanie (10%). Do stosowania przemocy przyznało się 7% kobiet i 15% mężczyzn. Osoby te stosowały przemoc fizyczną (60%), psychiczną (40%) oraz zaniedbanie (10%). Osobami, wobec których ankietowani stosowali przemoc było: rodzeństwo (40%), dziecko/ dzieci (30%), partner/partnerka (20%) oraz rodzice (10%) i inne osoby (10%). Ankietowani stosując przemoc w większości nie byli pod wpływem żadnych substancji psychoaktywnych – taką odpowiedź wskazało 60% osób. Pozostałe osoby znajdowały się pod wpływem alkoholu (40%).

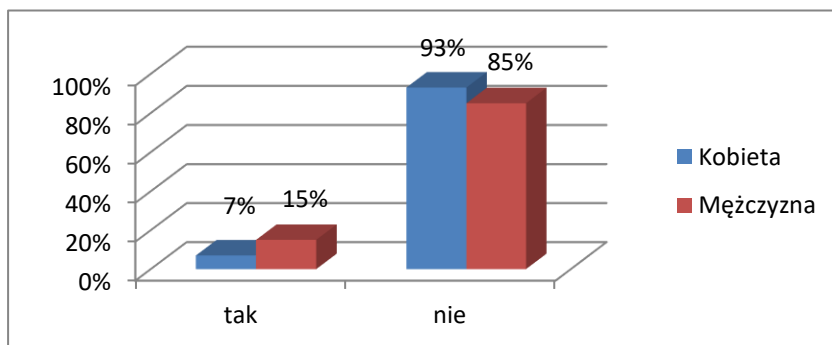
Dobłą informacją jest fakt, iż mieszkańcy uważają, iż nie istnieją okoliczności usprawiedliwiająca stosowanie przemocy – taką odpowiedź wskazało 62% osób, zaś 7% uważa, że takie okoliczności istnieją. 31% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Również

większość osób uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą – taką odpowiedź wskazało 71% osób. Przeciwnego zdania było 12% ankietowany mieszkańców, a 17% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

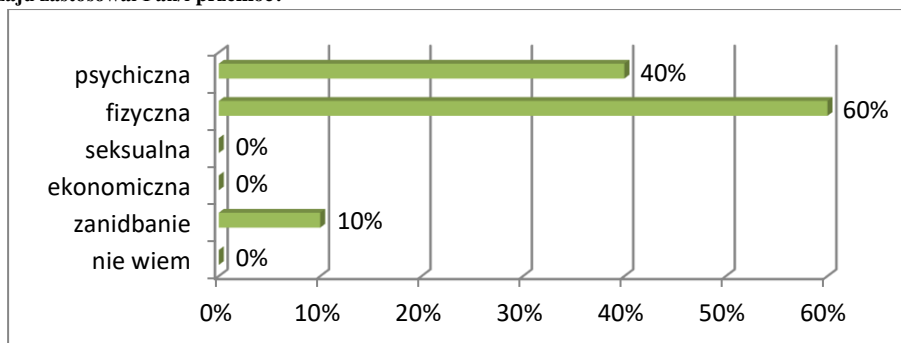
Wyk. 39. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Wyk. 39a. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby? – w podziale na płeć

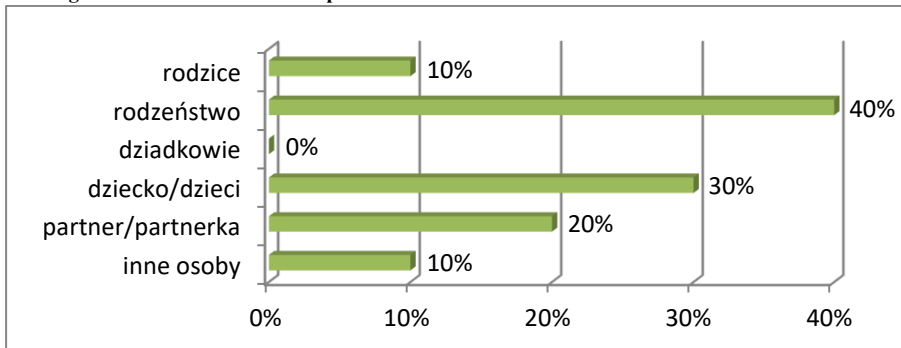

Wyk. 40. Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc?

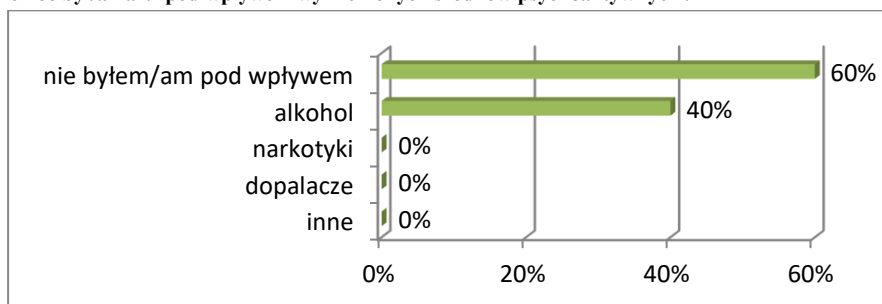
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 41. W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

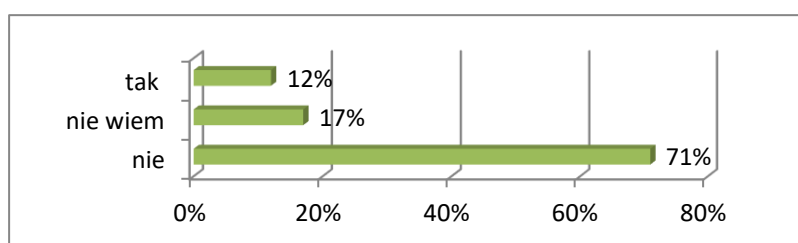
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 42. Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 44. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

3.6. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców

Niniejszy rozdział poświęcony będzie działaniom profilaktycznym prowadzonym przez gminie. Jego celem jest również przedstawienie wiedzy mieszkańców na temat kwestii związanych z uzależnieniami oraz przemocą.

Mieszkańców poproszono o wskazanie instytucji, w której można uzyskać pomoc. W opinii większości badanych w przypadku problemów można uzyskać pomoc na: Policji (57%), u rodziny (41%), w Ośrodku Pomocy Społecznej (32%), w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (17%), u lekarza (14%), w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (14%), w telefonie zaufania (9%), w Zespole Interwencyjnym (6%) oraz w punkcie konsultacyjnym (7%).

Niepokojący jest fakt, iż 13% ankietowanych przyznało, iż w takiej sytuacji radziłby sobie sami, zaś 12% osób szukałoby pomocy w Internecie, a 11% osób szukałoby pomocy u znajomych. Może to świadczyć o tym, iż osoby te nie wiedzą gdzie szukać pomocy w sytuacjach kryzysowych.

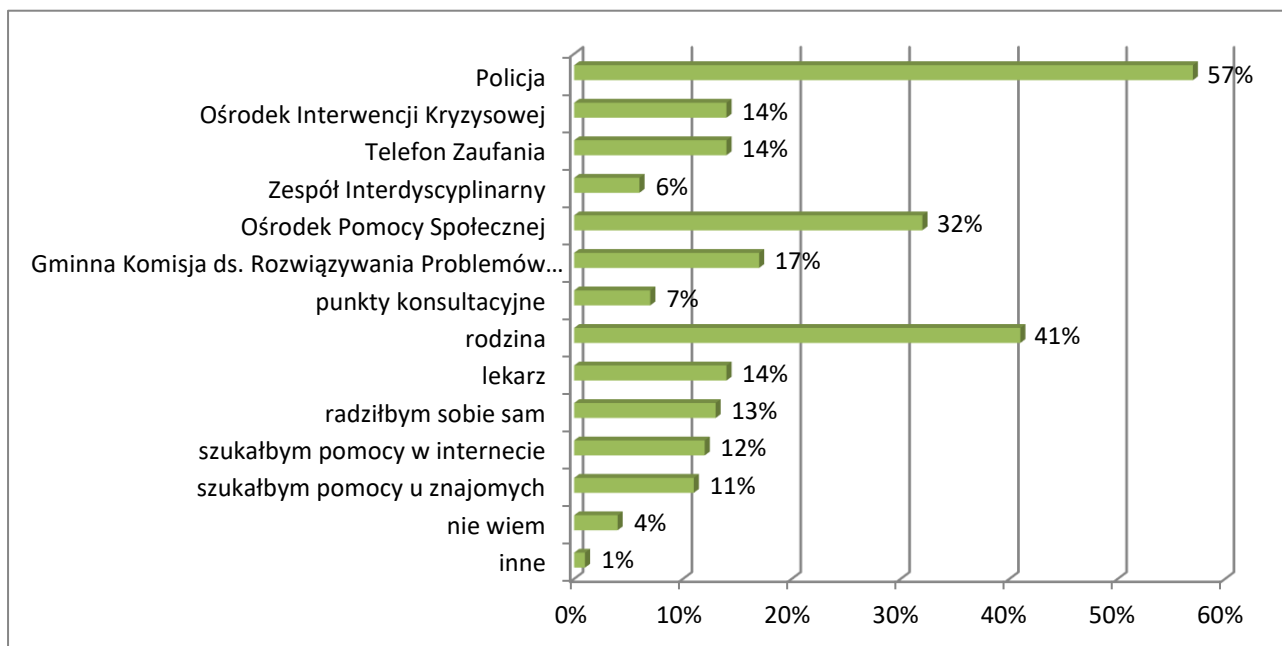
32% mieszkańców oceniła dobrze zaangażowanie i kierunku działań władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych. Bardzo dobrze oceniło je 15% osób, a dostatecznie – 15% badanych. Niedostatecznie zaangażowanie i kierunki działań władz lokalnych oceniło 5% osób. 9% respondentów nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 18% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Ankietowanych zapytano również, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Niestety większość osób nie była pewnych, czy zna te dane – taką odpowiedź zaznaczyło 36% osób. 12% badany zna bardzo dobrze dane kontaktowe i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. 26% osób zna dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast kolejne 26% osób nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie gdzie szukać pomocy w razie problemów.

Zdaniem respondentów najlepsze efekty profilaktyczne przynoszą następujące formy działań: warsztaty profilaktyczne dla dzieci (59%), filmy w telewizji lub Internecie (39%), wykłady/pogadanki (32%), akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów i broszur (31%), festyny/imprezy i pikniki profilaktyczne (29%) oraz spoty radiowe (16%) i inne działania (6%). 3%

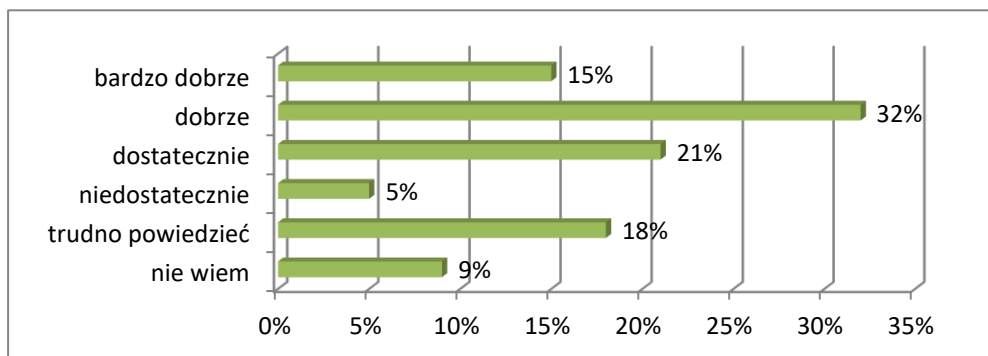
ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 45. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

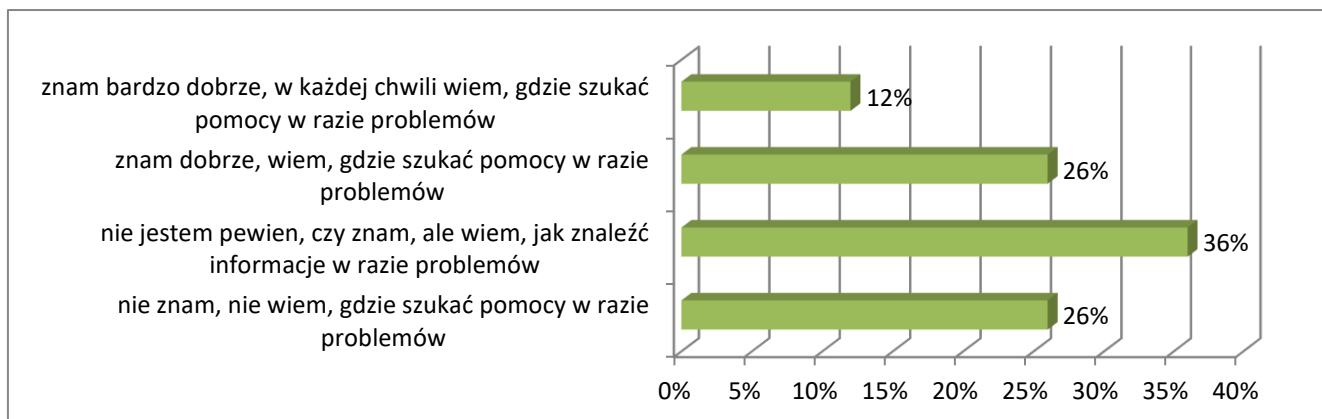

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 46. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

Wyk. 47. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

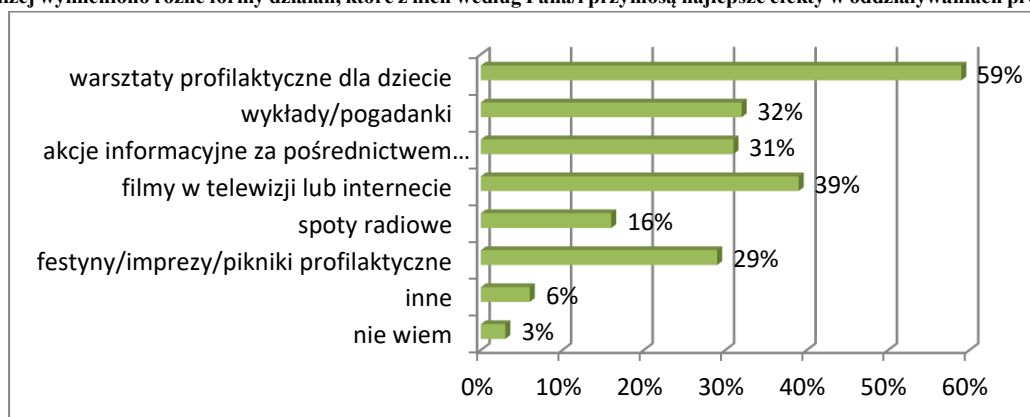
3. BADANIE DZIECI i MŁODZIEŻY

Uczniowie, podobnie jak poprzednie grupy, zostali przebadani za pomocą metody ankietowej. Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:

- 1) Spożywanie alkoholu;
- 2) Palenie papierosów;
- 3) Profilaktyka;
- 4) Zażywania narkotyków i dopalaczy;
- 5) Przemoc.

Cały kwestionariusz składał się z 47 pytań, w których badani poproszeni zostali o wyrażenie swoich opinii na tematy zawarte w wymienionych blokach oraz podzielenie się własnymi obserwacjami tego, co się dzieje w ich otoczeniu. Na końcu ankiety umieszczona została metryczka w celu określenia płci oraz wieku i klasy.

Wyk. 48. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?

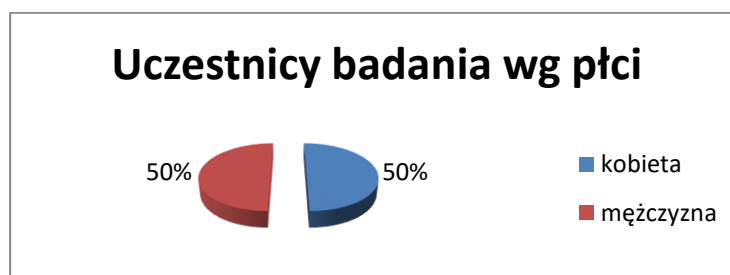

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.1. Struktura badanej próby

W badaniu dotyczącym problemów społecznych w Gminie Baćkowice wzięło udział 306 uczniów. Analizując rozkład próby ze względu na płeć można dostrzec, iż w badaniu wzięła udział taka sama liczba chłopców co dziewczynek.

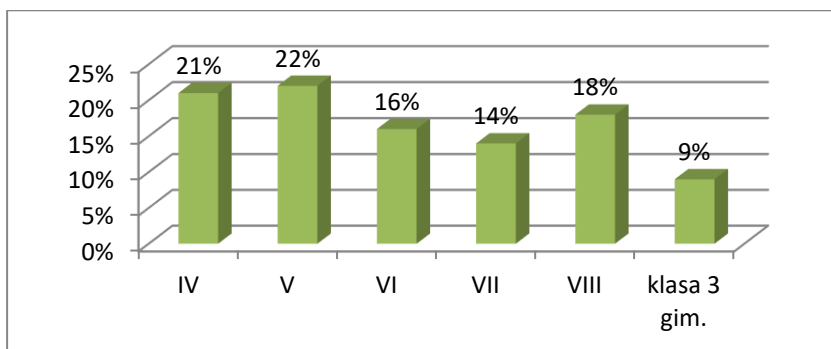
Wyk. 49. Płeć

Najliczniejszą grupę tworzyli uczniowie klas V (22%) oraz uczniowie klas IV (21%). 18% próby stanowili uczniowie klas VIII, 16% stanowili uczniowie klas VI, 14% badanej społeczności stanowili uczniowie klas VII, zaś uczniowie klas III gimnazjum tworzyli 9% próby.

Charakteryzując badaną próbę ze względu na wiek można zauważyć, iż najliczniejszą jej część stanowili uczniowie w wieku 11 – 13 lat (44%). 38% osób to uczniowie w wieku 14 – 16 lat, zaś 17% to osoby w wieku 8 – 10 lat, 1% badanej społeczności tworzyli uczniowie w wieku 17 i więcej lat.

Wyk.50. Klasa

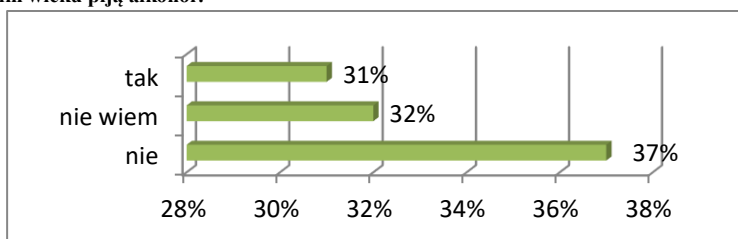

4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów dotyczył problemu alkoholowego. Celem niniejszego działu jest oszacowanie skali problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy ankietowanych związanej z tematyką uzależnień alkoholowych.

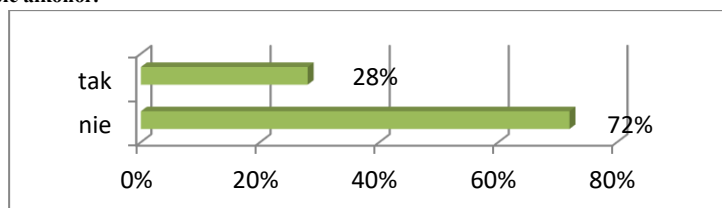
Na początek respondentów zapytano, czy ich zdaniem, osoby w ich wieku spożywają alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 31% badanych, 97% uczniów uważa, że ich rówieśnicy piją alkoholu, a 32% osób nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wyk. 52. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

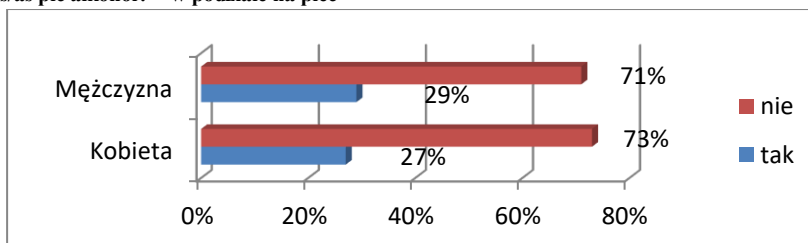
Do spożywania alkoholu przyznało się 28% badanych uczniów.

Wyk. 53. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

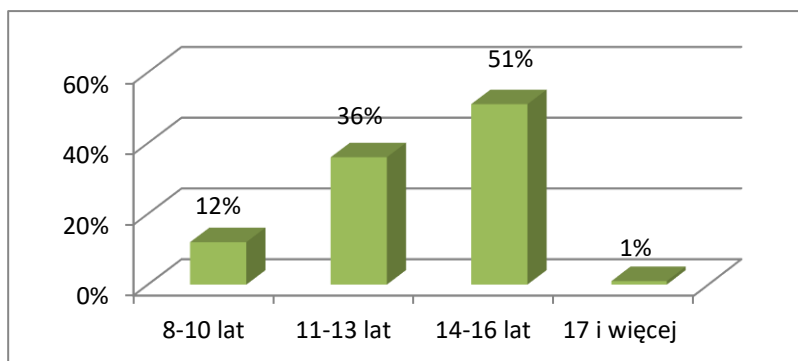
Do sięgania po alkohol przyznało się 27% dziewczynek oraz 29% chłopców. Natomiast 73% uczennic i 71% uczniów zadeklarowało, że nigdy nie spożywali alkoholu. Jak widać, płeć nie wpływa na częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów.

Wyk.53a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na płeć

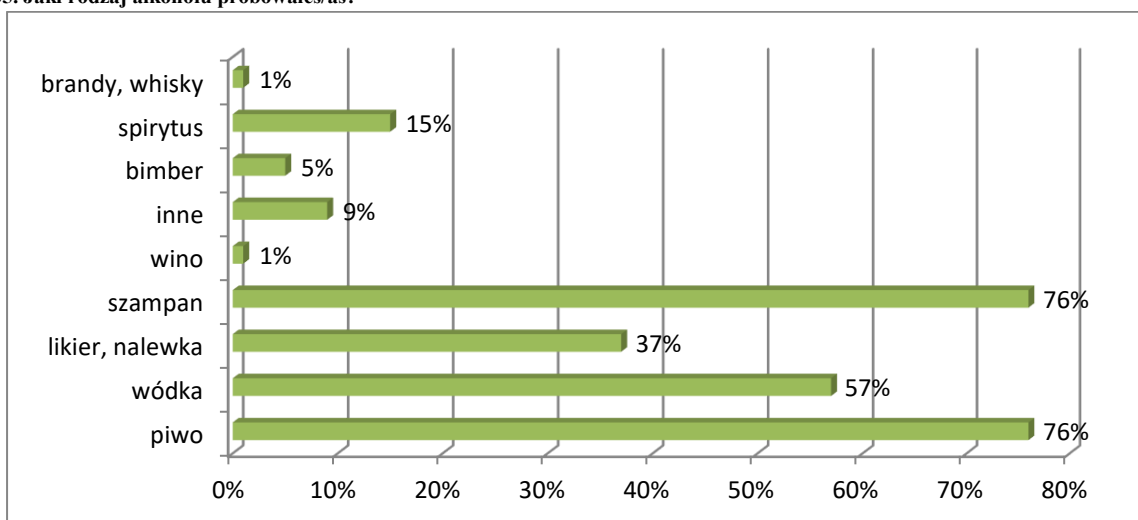
Uczniowie najczęściej pierwszy raz po alkohol sięgali w wieku 14 – 16 lat – taką odpowiedź wskazało 51% badanych. 36% uczniów pierwszy raz piło alkohol w wieku 11 – 13 lat, a 12% w wieku 8 – 10 lat. Natomiast w wieku 17 i więcej lat pierwszy raz po alkohol sięgnęło 1% uczniów.

Wyk. 54. W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol?

Uczniów poproszono także o wskazanie rodzaju alkoholu, który zdarzyło im się próbować. Respondenci najczęściej wskazywali na: piwo (76%) oraz szampana (76%), a także: wódkę (57%), wino (59%), likier, nalewki (37%), bimber (5%), whisky, brandy (1%), spirytus (15) oraz inne alkohole (9%).

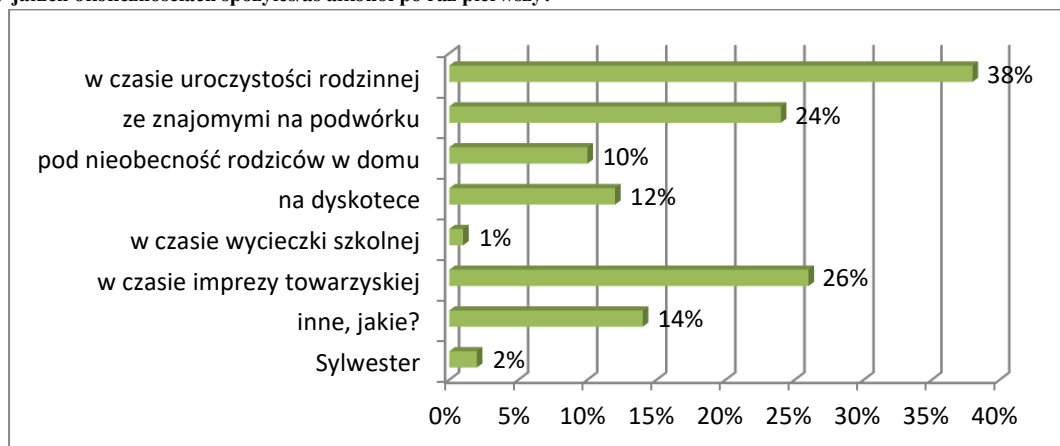
Wyk. 55. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie po raz pierwszy sięgali po alkohol podczas uroczystości rodzinnej (38%), a także: w czasie imprezy towarzyskiej (26%), ze znajomymi na podwórku (24%), na dyskotecę (12%), pod nieobecność rodziców (10%), podczas Sylwestra (2%), a także w czasie wycieczki szkolnej. 14% uczniów wskazało na inne okoliczności, nie podali jednak konkretnych przykładów.

Wyk. 56. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów nie miała nigdy przykrych doświadczeń związanych ze spożywaniem alkoholu – takiej odpowiedzi udzieliło 91% uczniów. Osoby, które doświadczyły przykrych konsekwencji wskazywały na: problemy rodzinne (2%), problemy w szkole (1%), pogorszenie relacji koleżeńskich (1%) oraz inne problemy, których nie wyjaśnili dokładnie (5%).

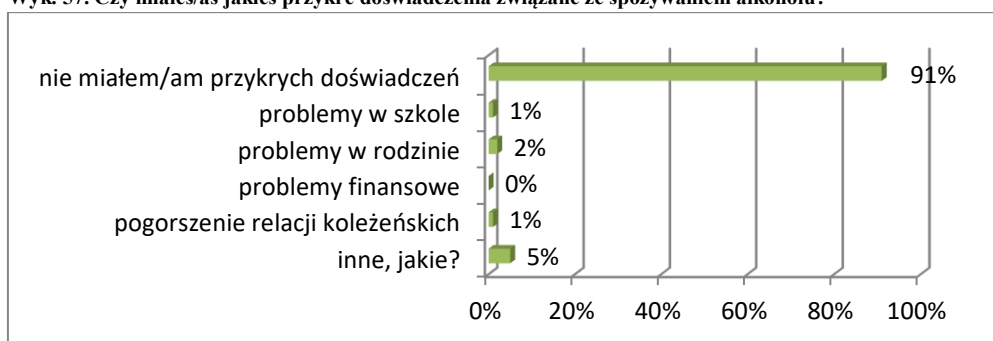
Interesujący wydaje się fakt, skąd uczniowie mają alkohol, skoro zgodnie z prawem nie mogą sami go kupić. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, uczniowie najczęściej są nim częstowani (62%), proszą kogoś o kupno alkoholu (21%), podkradają go rodzicom (10%), sami sobie go kupują (10%), dostają go od starszych kolegów (7%), a 1% uczniów przyznało, iż dostało alkohol od taty. Natomiast co dziesiąty uczeń wskazał na inne sposoby, jednak nie podając konkretnych przykładów.

Ponad połowa ankietowanych uczniów przyznała, że ich rodzice wiedzą o tym, iż spożywają oni alkohol – takiej odpowiedzi udzieliło 64% osób.

35% uczniów zadeklarowało, iż rodzice nie zareagowali, mimo że wiedzieli o spożywaniu przez nich alkoholu. 40% uczniów przyznało, że rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę, 18% badanych oznajmiło, że ich rodzice zdenerwowali się i wyznaczili karę, 2% rodziców szukało pomocy u specjalisty, a kolejne 2% nie byli zadowoleni z tego faktu, ale nie wyznaczili kary dzieciom. 5% uczniów wskazało na inne zachowania rodziców.

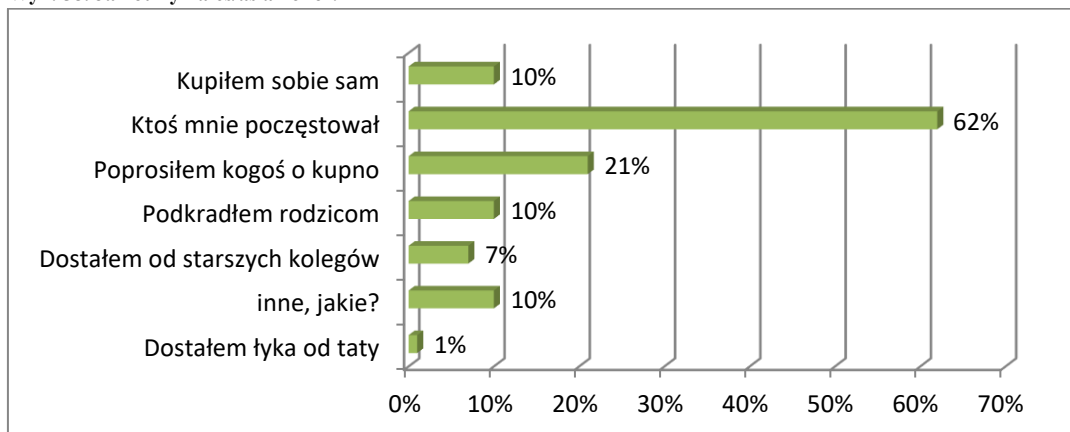
Należy zwrócić uwagę na fakt, iż 14% uczniów uważa, że pozyskanie alkoholu w Gminie Baćkowice jest łatwe. Z tą opinią nie zgodziło się 29% osób, zaś 57% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 57. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

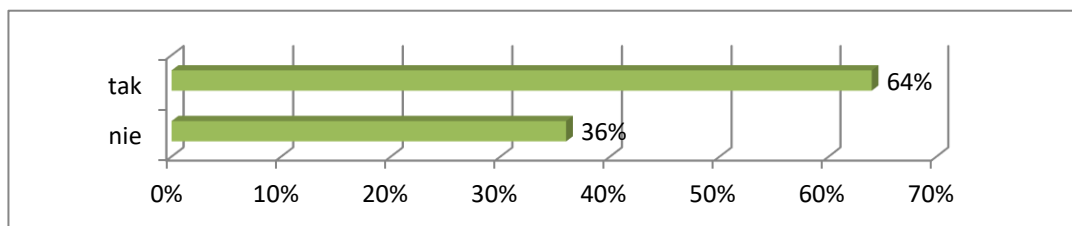
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 58. Jak otrzymałeś/aś alkohol?

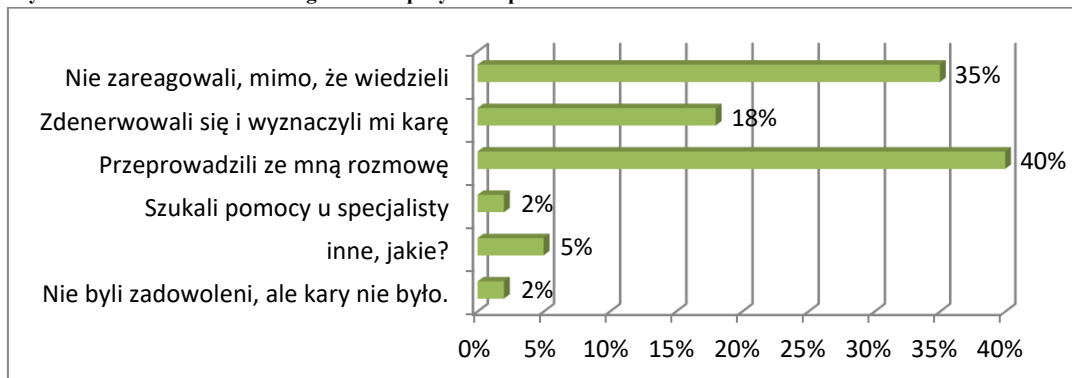

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 59. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol

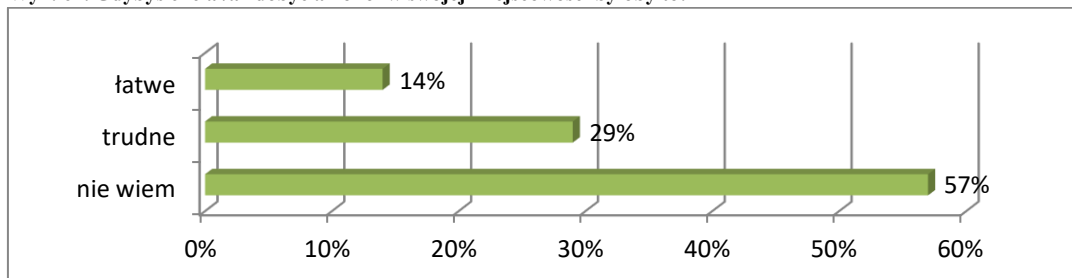

Wyk. 60. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

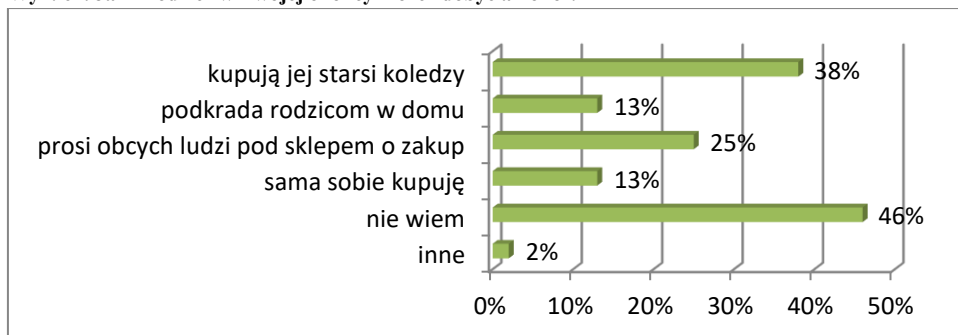
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 61. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

Zdaniem ankietowanych uczniów, osoby w ich wieku pozyskują alkohol dzięki starszym kolegom (38%) oraz prosząc obcych ludzi pod sklepem o zakup (25%). W dalszej kolejności wskazywano na: podkradanie rodzicom z domu (13%), samodzielne kupno (13%) oraz inne sposoby (2%). Co ciekawe 46% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 62. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

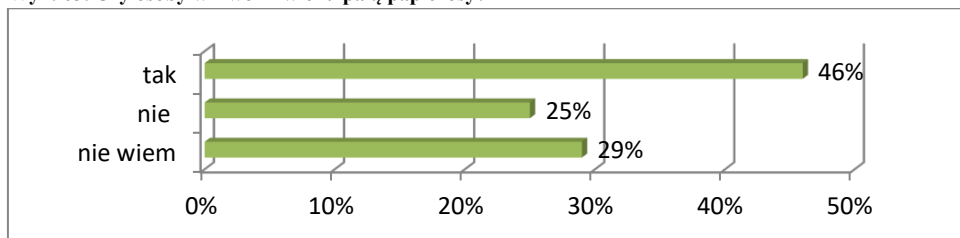

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.3. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

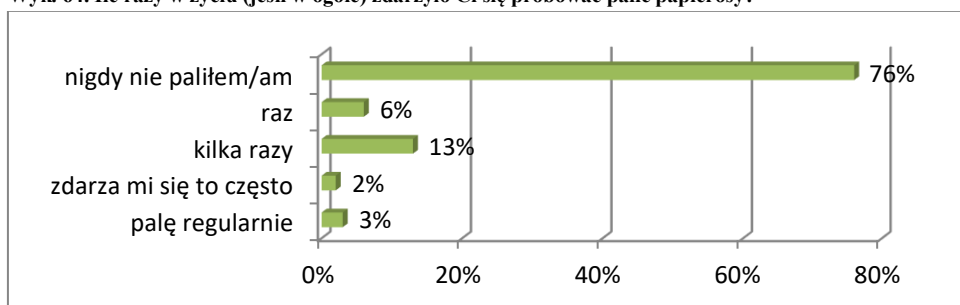
Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczącej środków psychoaktywnych. Do zażywania środków psychoaktywnych przyznało się 2% uczniów.

Wyk. 63. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Do palenia papierosów przyznało się 24% ankietowanych. Spośród nich 6% osób paliło papierosy raz, 13% uczniów robiło to kilka razy, 2% osób zdarza się to często, a 3% uczniów pali regularnie.

Wyk. 64. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

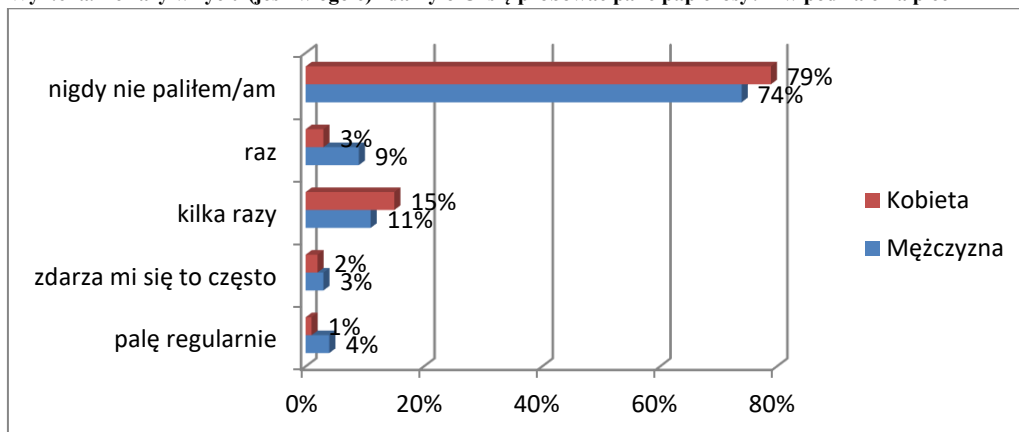

Do palenia papierosów kiedykolwiek w życiu przyznało się 21% dziewcząt oraz 26% chłopców. Analizując częstotliwość palenia papierosów przez uczennice można zauważyć, iż raz w życiu paliło 3% uczennic, 15% z nich paliło kilka razy w życiu, 2% dziewcząt zdarza się to często, zaś 1% dziewczynek pali regularnie. W przypadku chłopców 9% z nich paliło tylko raz w życiu, kolejne 11% robiło to kilka razy, 3% chłopców często pali papierosy, a 4% pali regularnie. Na podstawie tych danych można wyciągnąć wniosek, iż problem nikotynizmu częściej dotyczy chłopców niż dziewczynki.

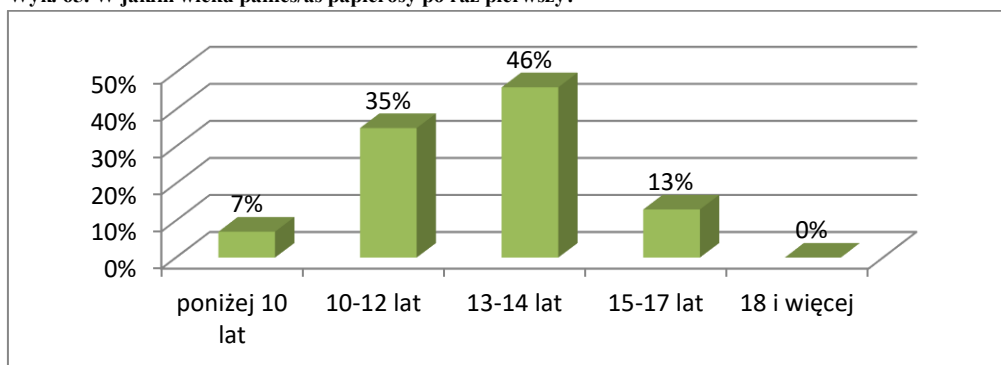
W wieku 13 – 14 lat pierwszy raz po papierosy sięgnęło 46% osób, natomiast w wieku 10 – 12 lat – 35% badanych. 13% respondentów pierwszy raz paliło papierosy w wieku 15 – 17 lat. Niepokój budzi fakt, iż 7% uczniów zadeklarowało, iż pierwszy raz palił papierosy w wieku poniżej 10 lat. 17% uczniów przyznało, że ich rodzice wiedzą o tym, iż palą oni papierosy. 68% badanych uważa, że ich rodzice nie wiedzą o tym fakcie, a pozostałe 15% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Celem oszacowania grupy osób palących regularnie, poproszono uczniów o wskazanie jak często palili papierosy w ciągu ostatnich 30 dni. Większość uczniów, tj. 72% przyznała, że wypala mniej niż jeden papieros na tydzień, a 11% uczniów wypala mniej niż jeden papieros dziennie. Niepokojący jest fakt, iż 17% uczniów przyznało, iż codziennie sięga po papierosy, w tym 6% wypala od jednego do 5 papierosów każdego dnia, 8% osób od 6 do 10 papierosów dziennie, a pozostałe 3% uczniów wypala dziennie powyżej 20 papierosów. Ci uczniowie każdego dnia wypalają jedną paczkę papierosów lub też więcej. Wskazuje to na uzależnienie od wyrobów tytoniowych i jest szczególnie niebezpieczne w przypadku tak młodych osób.

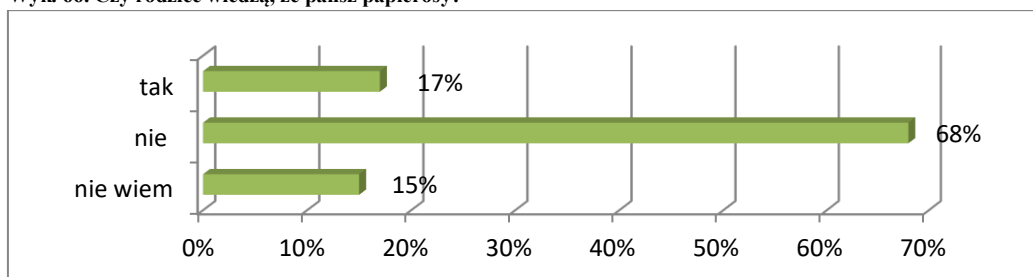
Wyk.64a. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosa? – w podziale na płeć

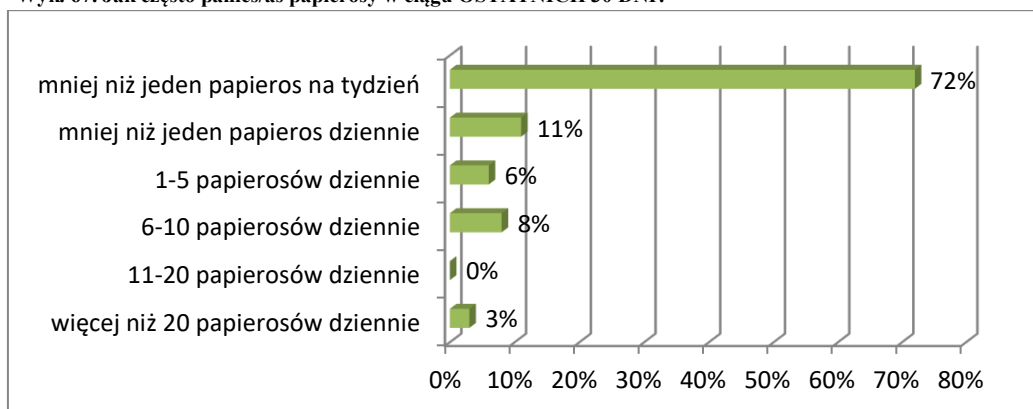
Wyk. 65. W jakim wieku paliłeś/aś papierosa po raz pierwszy?

Wyk. 66. Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosa?

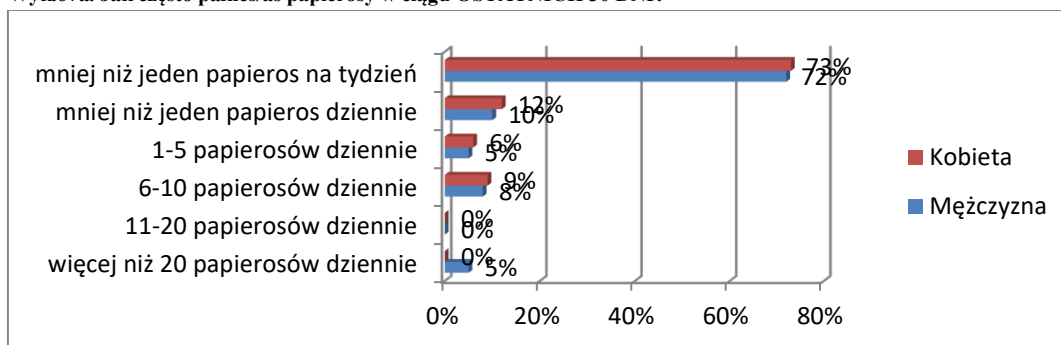
Wyk. 67. Jak często paliłeś/aś papierosa w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

W ciągu ostatniego miesiąca papierosa paliło 27% dziewczynek. Wśród nich 12% paliło mniej niż jednego papierosa dziennie, 6% wypalało dziennie od 1 do 5 papierosów, zaś 9% uczennic paliło od 6 do 10 papierosów. W ostatnich 30 dniach papierosa paliło 28% chłopców. Co dziesiąty palił mniej niż jednego papierosa dziennie, 5% paliło od 1 do 5 papierosów dziennie, 8% chłopców paliło

od 6 do 10 papierosów, zaś 5% wypalało więcej niż 20 papierosów dziennie, co może świadczyć o uzależnieniu.

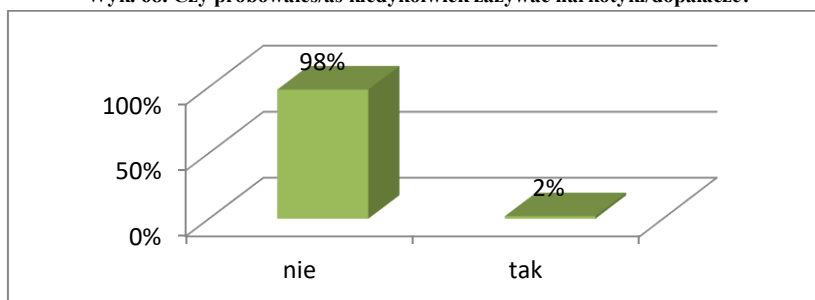
Wyk.67a. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

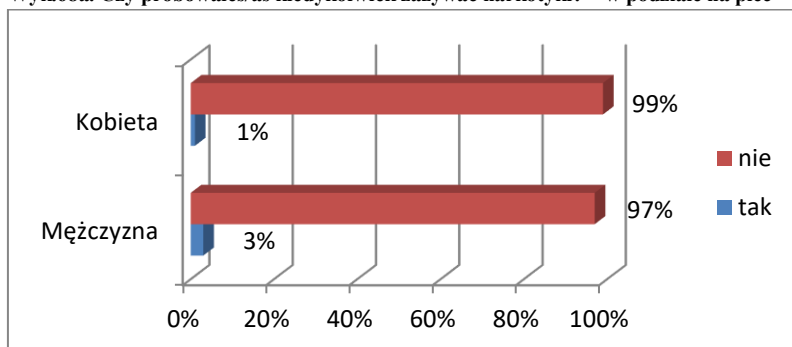
Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczącej środków psychoaktywnych. Do zażywania środków psychoaktywnych przyznało się 2% uczniów.

Wyk. 68. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

Narkotyki zażywał 1% dziewczynek oraz 3% chłopców.

Wyk.68a. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki? – w podziale na płeć

Uczniowie, którzy zadeklarowali kontakt ze środkami psychoaktywnymi pierwszy raz, po te substancje sięgnęli w wieku: 8 – 10 lat (14%), 11 – 13 lat (14%) oraz 14 – 16 lat (71%). Uczniowie Ci zażywali marihuanę lub haszysz (71%), amfetaminę (29%), inne formy konopi (29%), grzyby halucynogenne (29%), dopalacze (29%), ekstazy (14%) oraz LSD (14%). Z pozostałymi środkami ankietowani nie mieli kontaktu. Uczniowie po raz pierwszy zażywali środki psychoaktywne w czasie imprezy towarzyskiej (43%), ze znajomymi na podwórku (29%), w czasie wycieczki szkolnej (14%) oraz na dyskotecę (14%).

Interesujące wydaje się to skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawie zabronione. Jednak jak wynika z odpowiedzi uczniów, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Na pytanie: „Skąd bierzesz substancje psychoaktywne?” 43% osób przyznało, że dostało je od koleżanki/kolegi, 29% osób kupiło je od kolegi, 14% uczniów kupiło je od kogoś kogo znają

ze słyszenia, ale nie osobiście. Co ciekawe również 14% uczniów przyznało, iż dostało je od rodziców, a kolejne 14% wzięło je z domu bez pozwolenia rodziców.

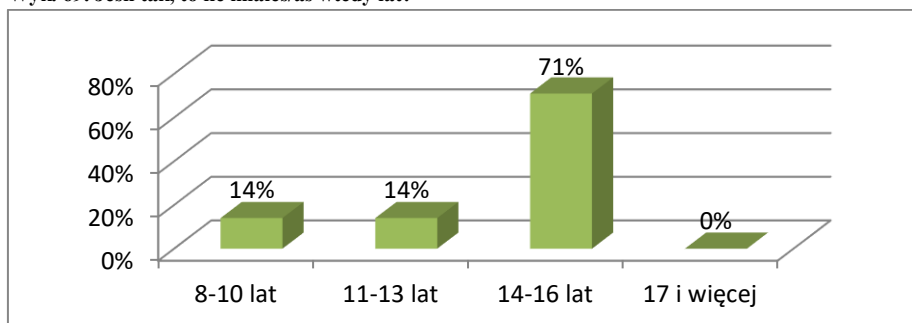
Dlaczego młodzi ludzie sięgają po narkotyki lub dopalacze? Co ciekawe, ponad połowa respondentów (71%) wskazała tutaj na chęć dobrej zabawy. W dalszej kolejności wskazano na ciekawość (43%). Uczniowie środki psychoaktywne zażywali: u koleżanki i kolegi (43%), podczas wycieczek szkolnych (29%), w domu (14%), na terenie szkoły (14%), w barze lub klubie (14%), a także na podwórku (14%). Wszyscy uczniowie, którzy mieli kontakt z narkotykami lub dopalaczami przyznali, iż ich rodzice nie zareagowali, mimo że wiedzieli o tym fakcie. Może to wskazywać na fakt, iż rodzice nie mają świadomości na temat szkodliwości tych substancji lub też nie wiedzą jak powinni zareagować.

2% ankietowanych uczniów uważa, że pozyskanie narkotyków lub dopalaczy w ich gminie jest łatwe. Przeciwnego zdania jest natomiast 45% osób. Istotny jest fakt, iż większość uczniów (53%) nie ma wiedzy na ten temat, co świadczy o tym, iż nie poszukiwali tego typu informacji.

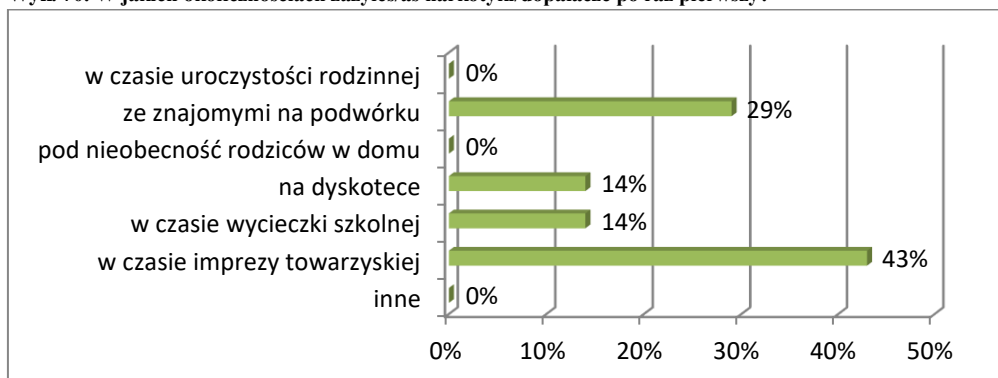
Zdecydowana większość badanych nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze (92%). Pozostali uczniowie wskazywali na: teren szkoły (2%), centrum miejscowości (1%), dyskotekę (2%), siłownię (1%) oraz inne miejsca (3%). 2% uczniów zna konkretną osobę, u której można kupić substancje psychoaktywne.

Co istotne, jednak większość uczniów uważa, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia (84%) oraz raczej szkodliwe dla zdrowia (9%). Z tą opinią nie zgodziło się 2% uczniów, w tym 1% uważa, że substancje te są raczej nieszkodliwe, a kolejny 1% osób sądzi, iż są one zdecydowanie nieszkodliwe. 5% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 69. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

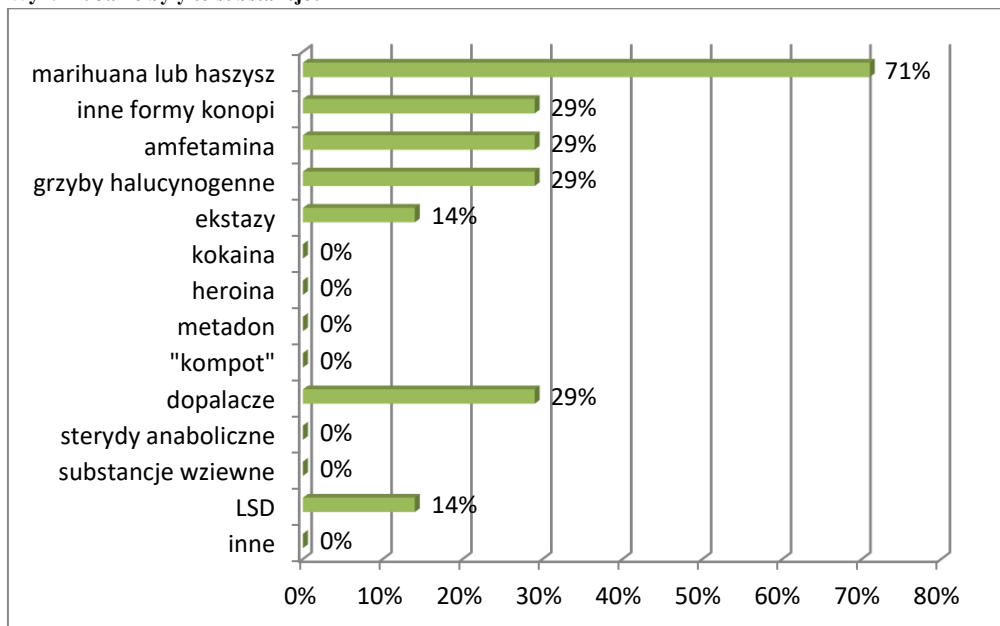

Wyk. 70. W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze po raz pierwszy?

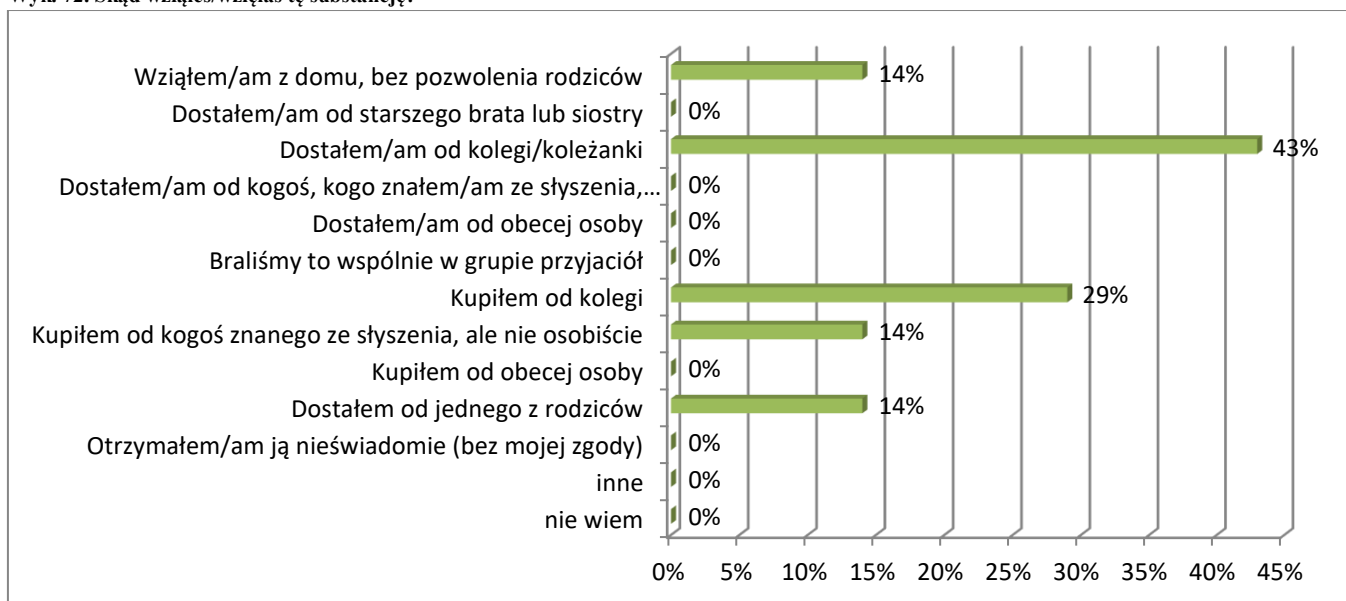
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 71. Jakie były to substancje?

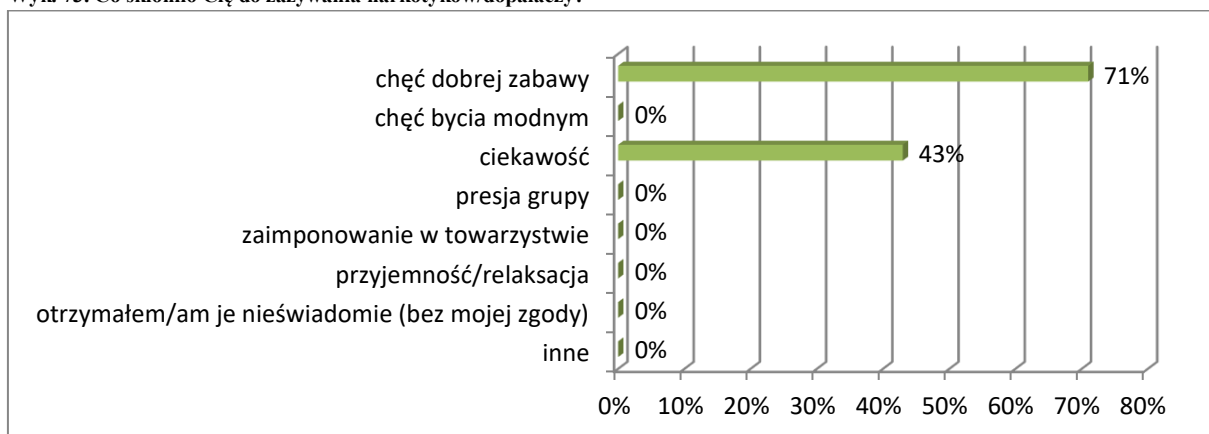
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 72. Skąd wzięłeś/wzięłaś tę substancję?

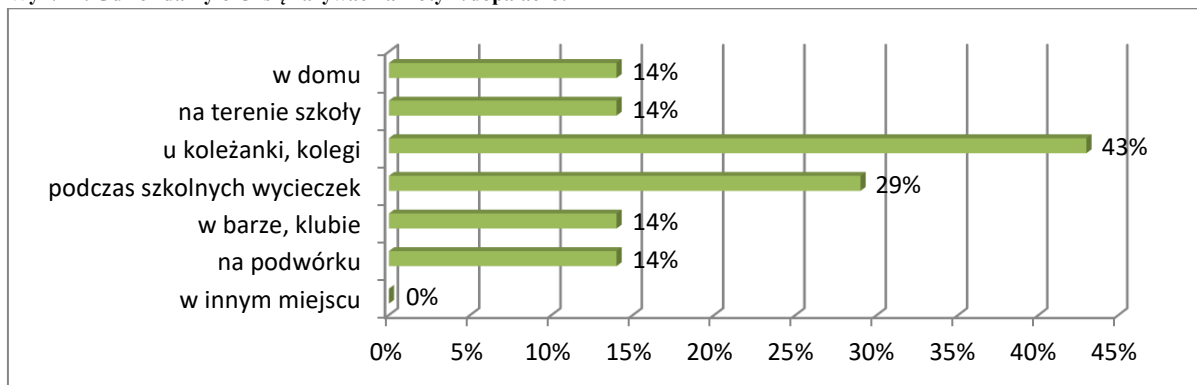
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 73. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy?

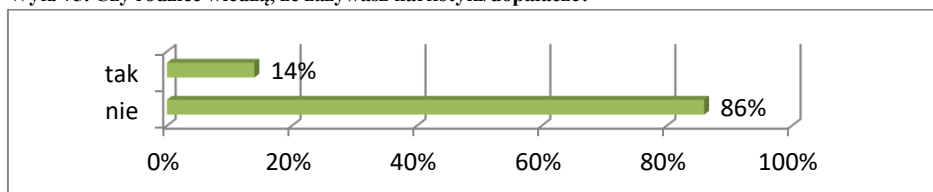

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

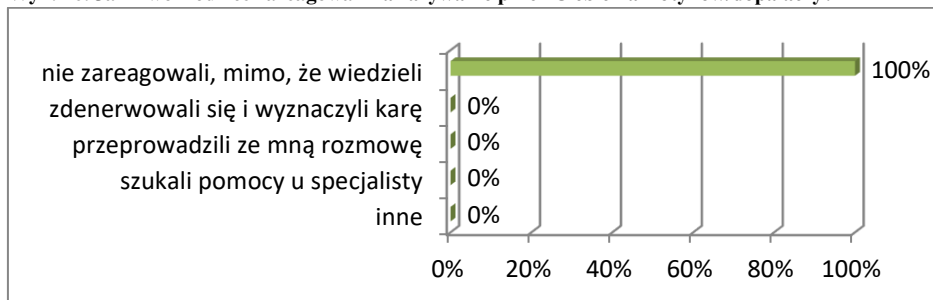
Wyk. 74. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze?

Wyk. 75. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

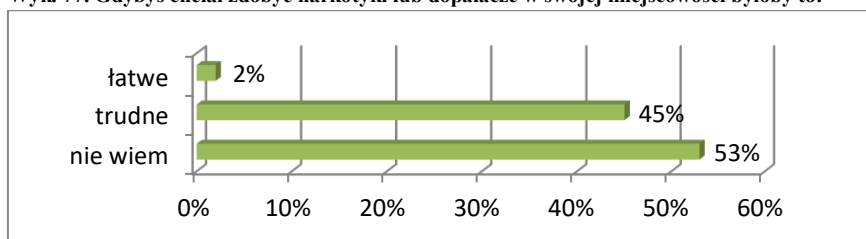

Wyk. 76. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

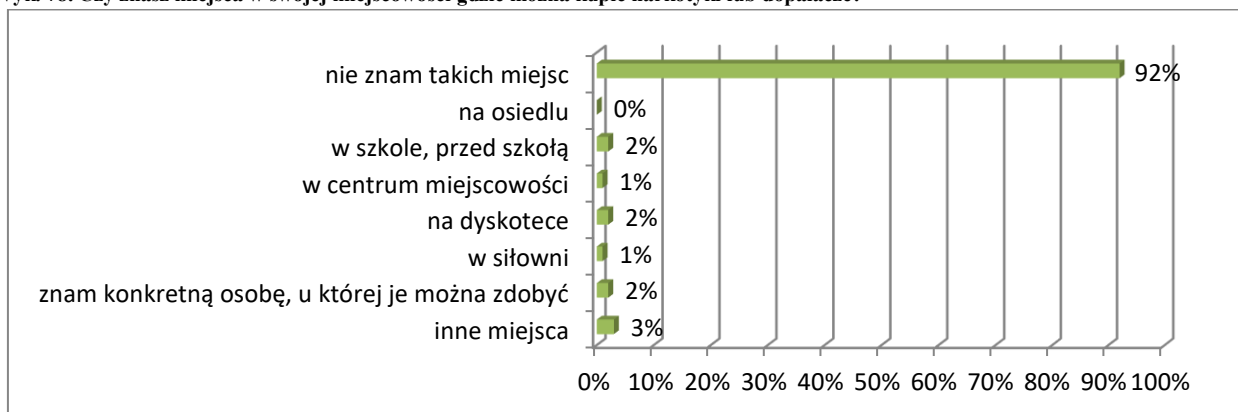

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 77. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki lub dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

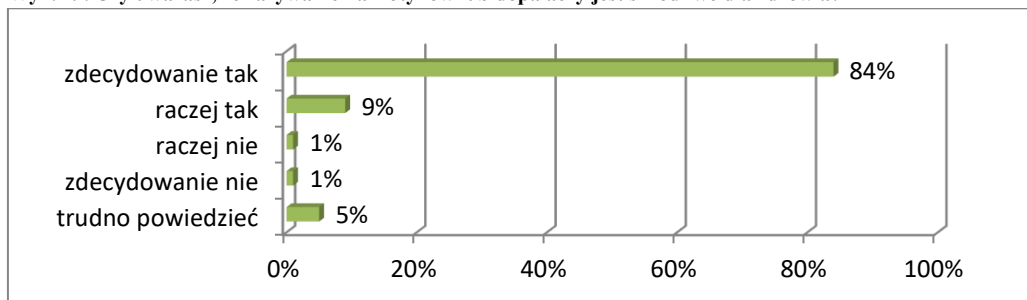

Wyk. 78. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 79. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży

Przedostatni blok pytań skierowany do dzieci i młodzieży ma na celu sprawdzenie ich wiedzy oraz poglądów dotyczących substancji psychoaktywnych.

Pierwsze pytanie skierowane do tej grupy miało na celu odkrycie powodów, które motywują młodych ludzi do sięgania po substancje psychoaktywne. Jak wynika z zebranych odpowiedzi, głównym powodem skłaniającymi młodych ludzi do sięgania po używki jest: ciekawość (63%) oraz chęć zaimponowania innym (60%). W dalszej kolejności wskazywano na: chęć lepszej zabawy (31%), poszukiwanie wrażeń (23%), presję grupy (23%), obawę przed odrzuceniem (19%), świętowanie okazji (16%) oraz inne powody (3%). Jeśli chodzi o konsekwencje zażywania substancji psychoaktywnych to zdaniem ankietowanych wpływają one przede wszystkim na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (79%), pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (53%), nieodpowiednie towarzystwo (50%), obniżenie efektywności nauki (45%), kłopoty finansowe (34%), pogorszenie relacji koleżeńskich (31%). 3% respondentów uważa, że uzależnienia nie wywołują negatywnych konsekwencji. 12% badanych nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

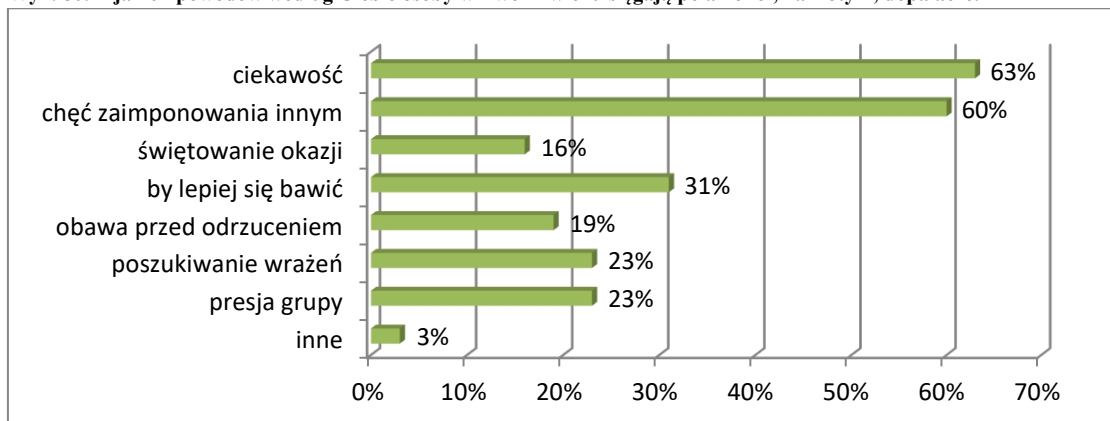
Telewizja i Internet to główne źródło wiedzy na temat substancji psychoaktywnych – taką odpowiedź wskazało 54% uczniów. Mniejszą popularnością cieszą się nauczyciele – wskazało na nich 20% ankietowanych. Na rodzinę wskazało 12% osób, zaś od znajomych wiedzę czerpie 8% uczniów. Z innych źródeł wiedzy czerpie 1% uczniów. Niepokój budzi fakt, iż 31% ankietowanych w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat.

Zdaniem uczniów to nauczyciele (59%) oraz rodzice (46%) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: pedagoga/psychologa szkolnego (20%), kolegów/koleżanki (8%), Policję (1%) oraz inne osoby (3%). Niepokojący jest fakt, iż 16% uczniów samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz, iż kolejne 16% uczniów uważa, że nikt z nim na ten temat nie rozmawiał.

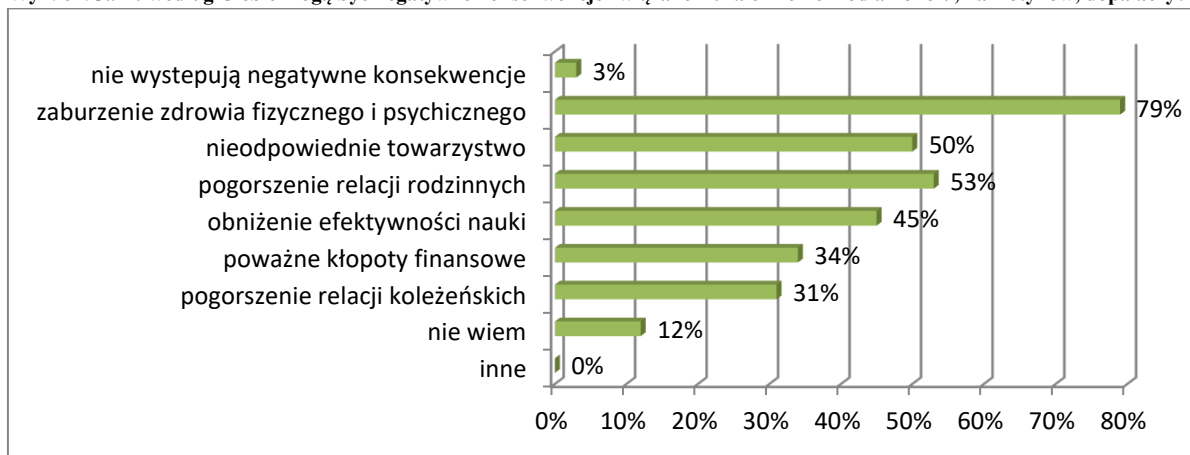
Uczniowie uważają, że pogadanki z wychowawcą (50%) oraz zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (45%) to najefektywniejsza forma zajęć profilaktycznych. Za równie efektywne uznano zajęcia z przedstawicielem Policji (29%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (26%). 5% uczniów wskazało na inną formę zajęć, lecz nie podali oni przykładowych form zajęć.

Uczniowie w sytuacjach problemowych zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraziło 72% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: nauczycieli (29%), telefon zaufania (22%), kolegów i koleżanki (15%), Policję (12%), Ośrodek Pomocy Społecznej (9%), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (6%), Urząd Gminy (2%) oraz innych osób (2%). 15% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

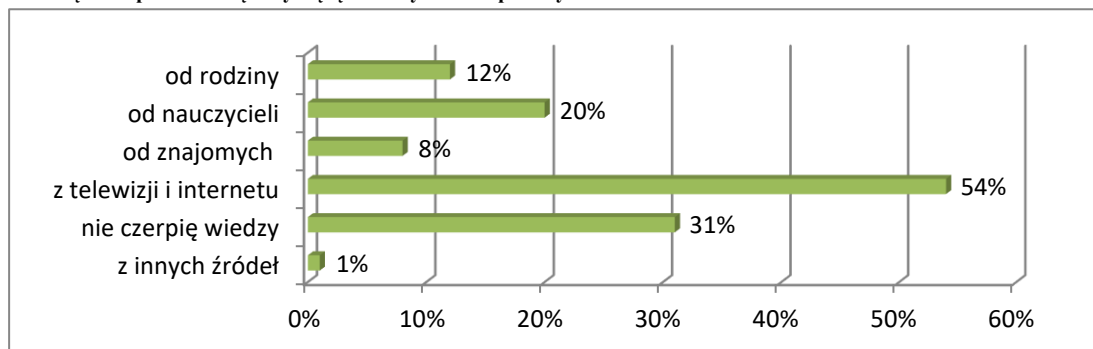
Wyk. 80. Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze.

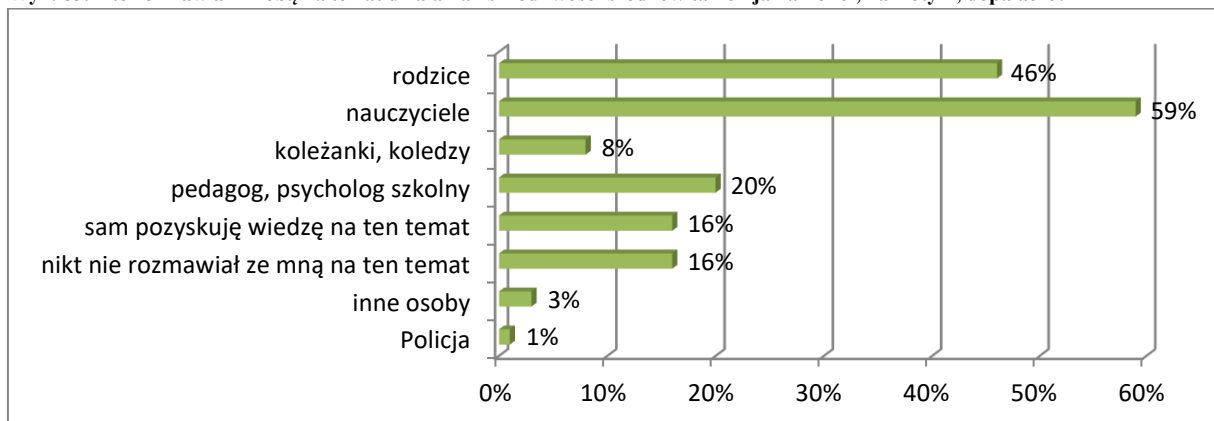
Wyk. 81. Jakże według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy?

Wyk. 82. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?

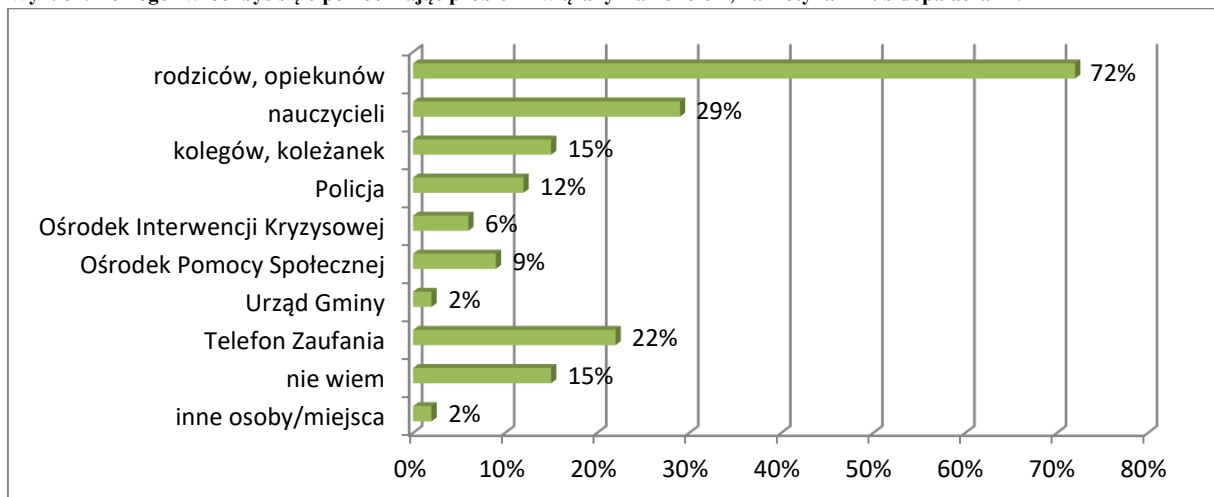

Wyk. 83. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze?

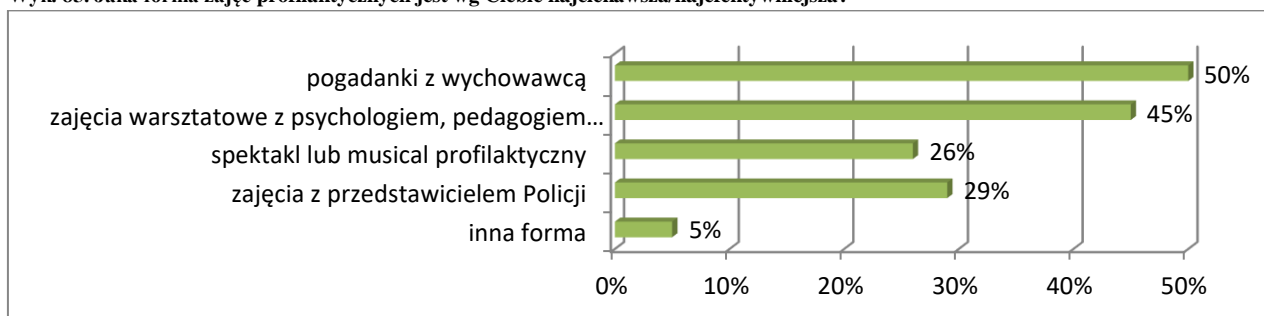

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 84. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

Wyk. 85. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Ostatnim problemem poruszonym w badaniu dzieci i młodzieży był problem przemocy. Celem sprawdzenia wiedzy uczniów na temat zjawiska, poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najczęściej wskazywali na następujące zachowania: bicie (81%), grożenie, straszenie (73%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (59%), kradzież pieniędzy lub innej własności (44%), spoliczkowanie (44%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (44%), zmuszanie do oglądania pornografii (34%), podszywanie się w Internecie (31%), krytykowanie wyglądu (27%), okazywanie braku szacunku (27%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (16%). 8% uczniów nie potrafiło wskazać zachowania przemocowego.

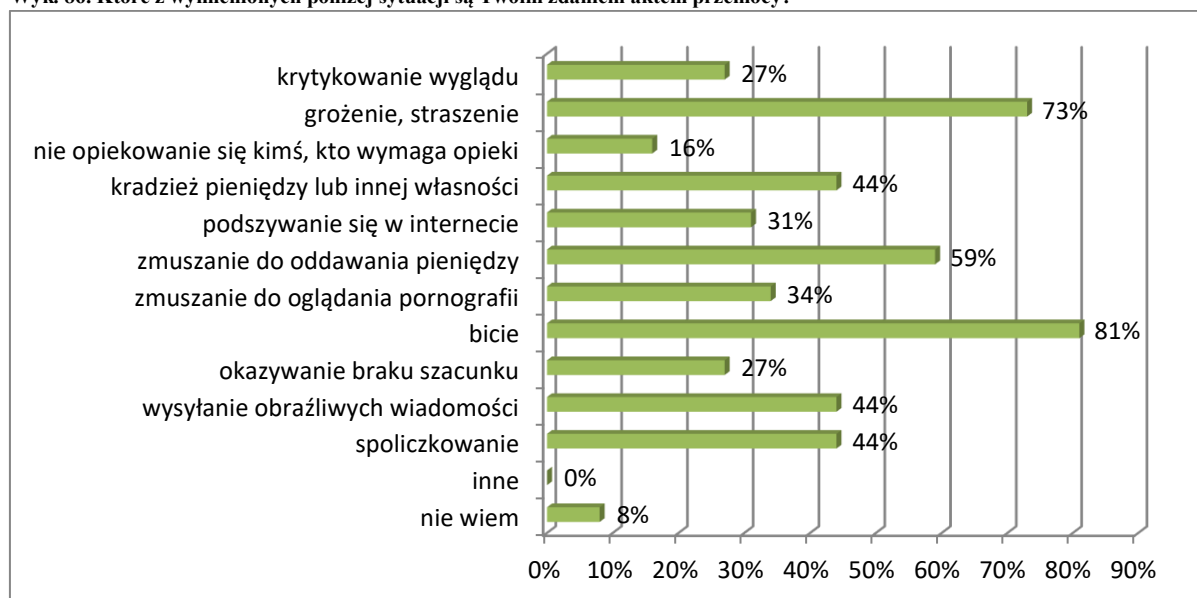
Uczniowie uważają, że przemoc wynika głównie z nadużywania alkoholu (65%) oraz zażywania narkotyków (61%) i chorób psychicznych (49%). W dalszej kolejności wymieniano: zazdrość i zaborczość (44%), wpływ środowiska (40%), różnice w poglądach (26%), problemy w komunikacji międzyludzkiej (23%), problemy finansowe (20%), brak zaufania (19%) oraz inne problemy (1%). 9% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Przemocy doświadczyło 14% uczniów. Przemocy doświadczyło 8% dziewczynek oraz 20% chłopców. Osobami stosującymi przemoc wobec uczniów byli głównie koledzy ze szkoły – taką odpowiedź wskazało 44% osób, które doznały przemocy. Rzadziej wskazywano natomiast na: znajomych (26%), brata (21%), siostrę (7%), mamę (5%), tatę (2%), oraz inne osoby (9%).

Uczniowie, którzy doświadczyli przemocy uważają, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc nie były pod wpływem żadnych substancji (70%). Natomiast 2% uczniów uważa, że osoby

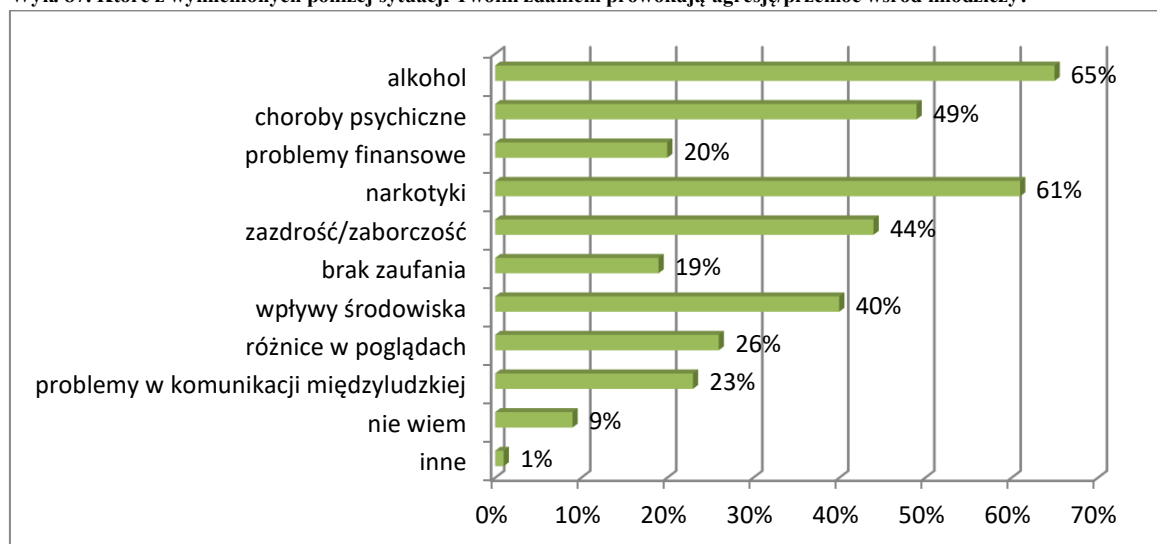
te były pod wpływem alkoholu, a kolejne 2% osób wskazało na narkotyki. 26% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 30% uczniów uważa, że w szkole występuje przemoc między uczniami. Z tą opinią nie zgodziło się 26% ankietowanych, zaś 43% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Co więcej, 14% uczniów przyznało, że oni sami stosują przemoc wobec innych. Do stosowania przemocy wobec innych przyznało się 8% dziewczynek i 21% chłopców. Uczniowie Ci stosowali przemoc głównie wobec rówieśników (55%), ale także wobec: rodzeństwa (50%), rodziców (9%) oraz innych osób (7%).

Wyk. 86. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

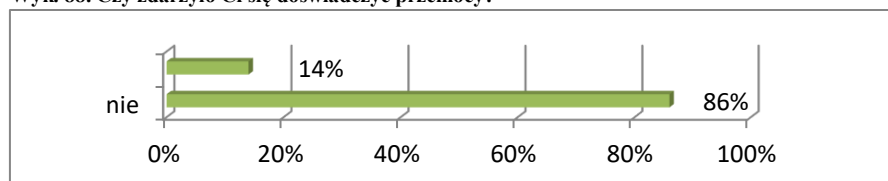
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 87. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży?

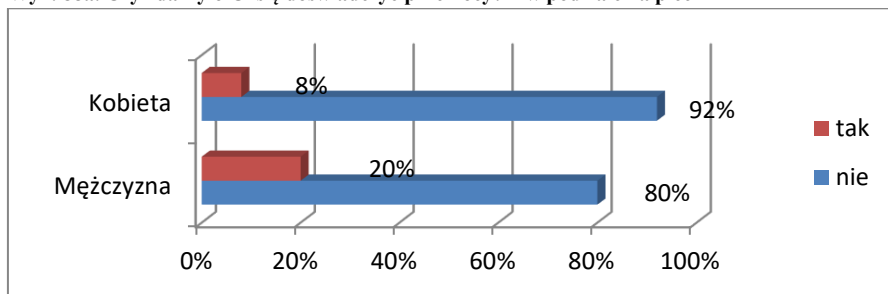

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

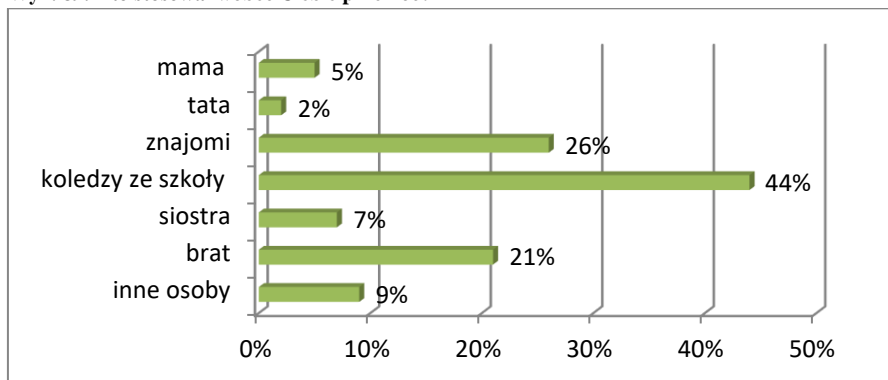
Wyk. 88. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

Wyk. 88a. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? – w podziale na płeć

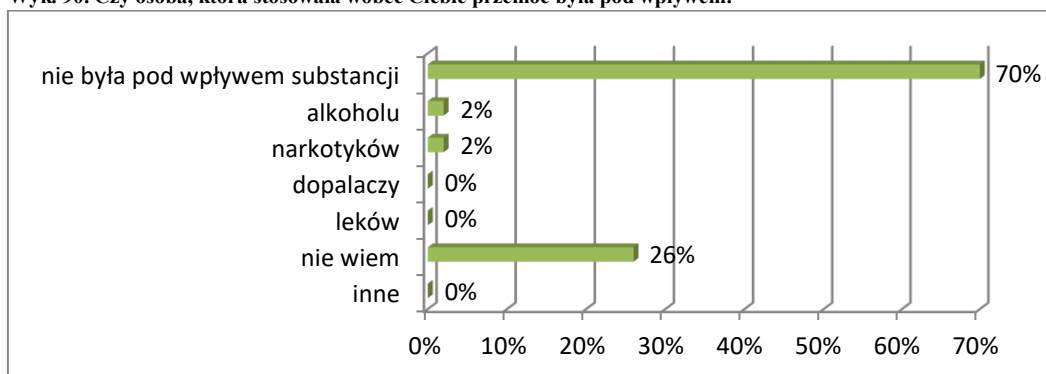
Wyk. 89. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

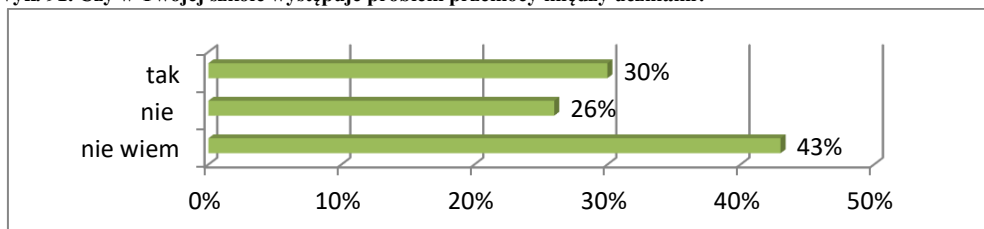
Z problemem przemocy uczniowie zwróciliby się o pomoc do: rodziny (52%), zaufanego nauczyciela (38%), pedagoga szkolnego (36%), Policji (31%), kolegi lub koleżanki (26%), telefonu zaufania (24%), Ośrodka Pomocy Społecznej (15%), lekarza (6%), Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (6%), Ośrodka Leczenia Uzależnień (5%), Ośrodka Interwencji Kryzysowej (4%), Zespołu Interdyscyplinarnego (4%) oraz Punktu Konsultacyjnego (2%). 7% uczniów szukałoby pomocy w Internecie, a 11% próbowałoby radzić sobie samodzielnie. Dodatkowo 21% badanych nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie. Jedynie 5% uczniów zna kogoś ze swojego otoczenia, kto jest osobą doznającą przemocy domowej. Takich osób nie zna 72% uczniów, a 23% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 90. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:

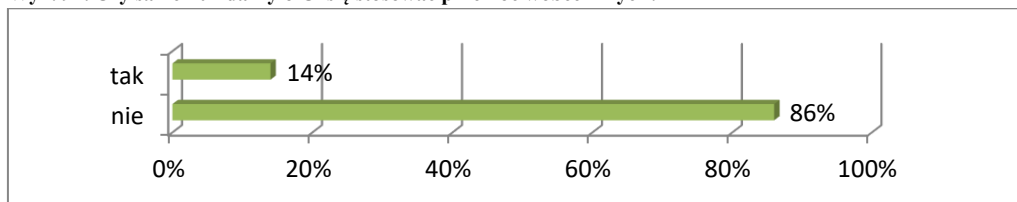

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

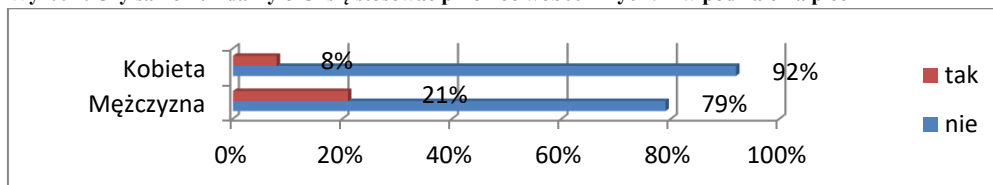
Wyk. 91. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

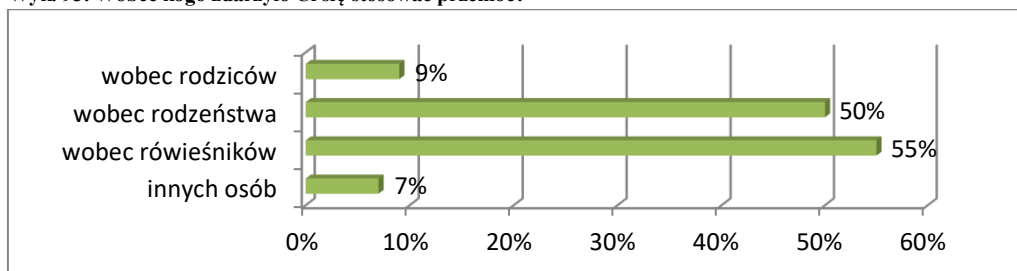
Wyk. 92. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

Wyk. 92. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych? – w podziale na płeć

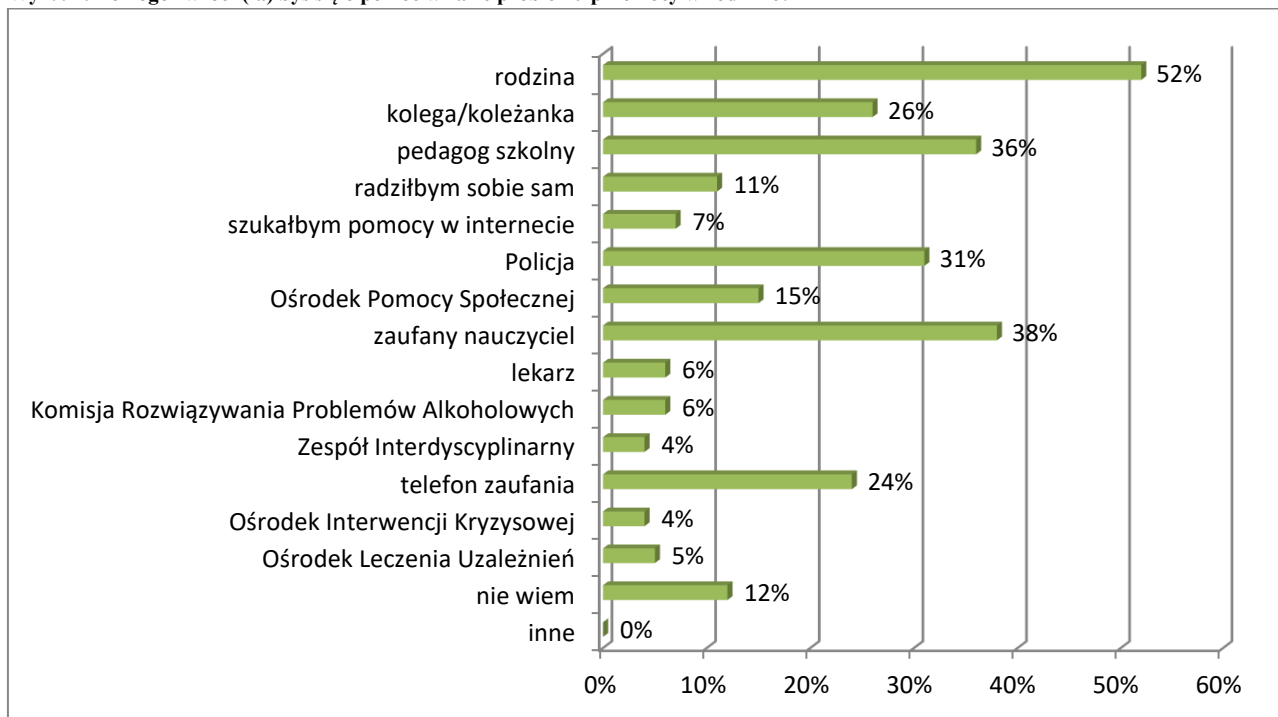

Wyk. 93. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

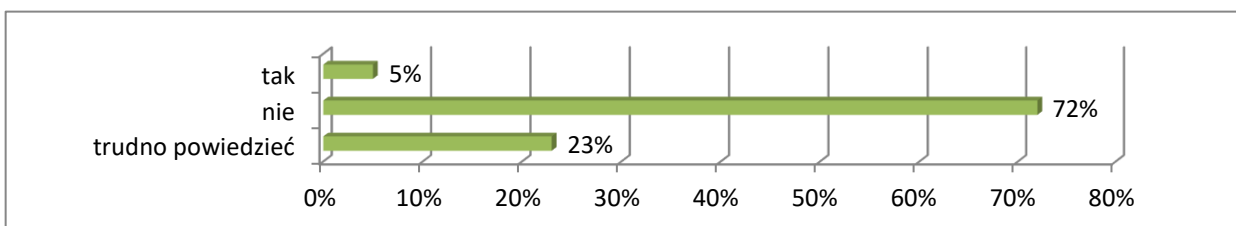
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 94. Do kogo zwrócił(-a) byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wyk. 95. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

4. BADANIE SPRZEDAWCÓW

W celu dokładniejszego zdiagnozowania problemu alkoholowego przeprowadzone zostało również badanie sprzedawców pracujących w punktach sprzedaży alkoholu. Kwestionariusz skierowany do nich ankiety zawierał pytania dotyczące zarówno samego handlu trunkami możliwych związanych z tym negatywnych konsekwencji, jak również innych problemów społecznych. W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 17 pytań jednokrotnego wyboru.

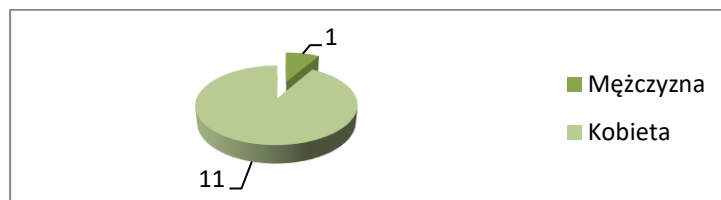
Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:

- 1) Spożywanie alkoholu;
- 2) Palenie papierosów
- 3) Najbardziej rozbudowany został blok poświęcony kwestiom dotyczącym alkoholu.
- 4) Ze względu na niewielką liczebność próby, wyniki zostały przedstawione w formie liczebności.

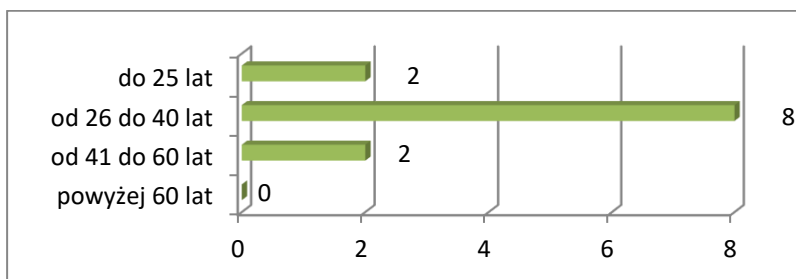
5.1. Struktura badanej próby

Ostatnią grupą biorącą udział w diagnozie problemów społecznych w gminie Baćkowice byli sprzedawcy napojów alkoholowych. Ich wiedza jest niezwykle cenna ze względu na fakt, iż na co dzień są oni baczni obserwatorami rzeczywistości społecznej, w związku z tym są w stanie określić skalę występujących problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych. W badaniu zdecydowaną większość stanowiły kobiety – 11 osób. W ankiety wzięł udział również 1 mężczyzna. Najliczniejszą grupę osób tworzyli ankietyowani w wieku 26 – 40 lat (8 osób). Dwóch respondentów znajdowało się w grupie 41 – 60 lat, zaś kolejnych dwóch sprzedawców nie miało więcej niż 25 lat. Czterech sprzedawców pracuje w swoim zawodzie od 6 do 10 lat, trzy osoby posiadają od 1 do 5 lat doświadczenia zawodowego oraz od 11 do 20 lat doświadczenia, jedna osób nie pracuje dłużej niż rok, a kolejny sprzedawca pracuje w zawodzie powyżej 21 lat.

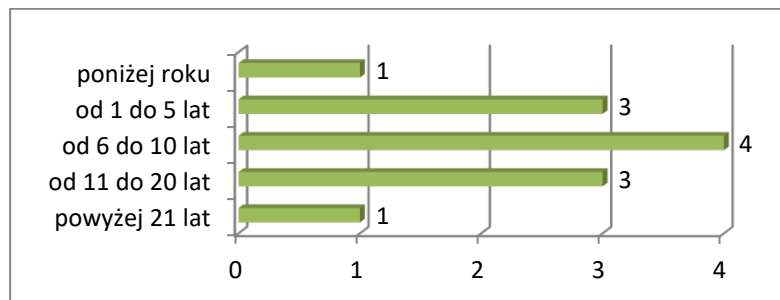
Wyk. 96. Płeć

Wyk. 97. Wiek

Wyk. 98. Staż pracy

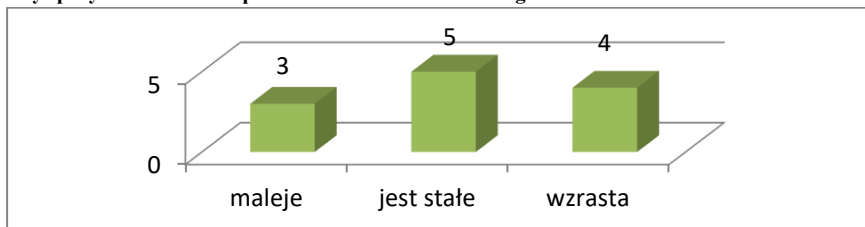
5.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców

Pytania kierowane do tej grupy społecznej miały na celu pogłębienie wiedzy z zakresu problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych w gminie i sprawdzenie, czy w Baćkowicach przestrzega się Ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

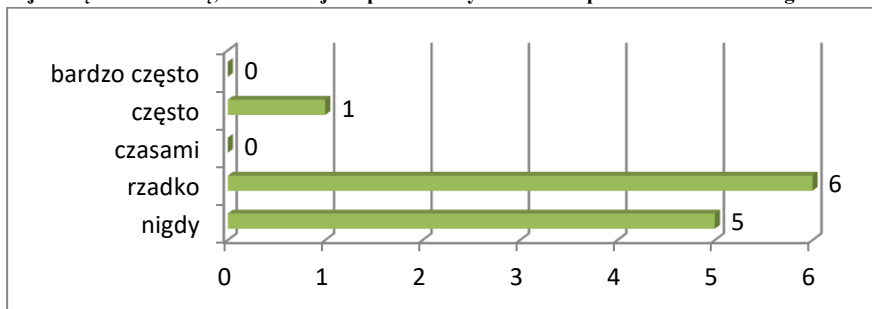
Na początek badanych zapytano, czy ich zdaniem na przestrzeni ostatnich kilku lat na terenie gminy zmieniła się skala spożycia alkoholu. Pięciu respondentów uważa, że obecnie spożywa się tyle samo alkoholu co kiedyś. Jednak trzy osoby sądzą, iż aktualnie pije się mniej niż dawniej, zaś czterech sprzedawców twierdzi, iż współcześnie pije się więcej niż kiedyś.

Kolejne pytania mają na celu sprawdzenie dostępności alkoholu dla osób nieletnich. W tym celu sprzedawców zapytano, czy ich zdaniem, na terenie Baćkowic, sprzedaje się alkohol osobom nieletnim. Odpowiedzi przeczącej udzieliło tutaj jedynie pięciu ankietowanych. Sześciu sprzedawców uważa, że takie sytuacje zdarzają się rzadko, a jedna osoba wskazała tutaj odpowiedź „często”.

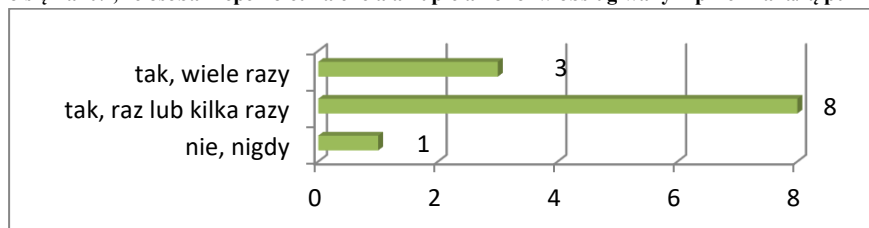
Wyk. 99. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie:

Wyk. 100. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

Wyk. 101. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Dodatkowo, większość sprzedawców przyznała, że zdarzyło im się, iż osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie – raz lub kilka razy zdarzyło się to ośmiu sprzedawcom, a wiele razy taka sytuacja przytrafiła się trzem osobom. Jeden sprzedawca zadeklarował, że nigdy nie spotkał się z takim zdarzeniem.

Co istotne, z deklaracji sprzedawców wynika, iż nigdy nie podali oni alkoholu osobie niepełnoletniej. Warto uwagi jest również fakt, iż nie wszyscy sprzedawcy pytają o dowód klienta, w sytuacji, gdy mają wątpliwości co do ich pełnoletniości – jeden sprzedawca przyznał, iż nigdy tego nie robi. Należy przypomnieć, iż w takiej sytuacji sprzedawcy mają obowiązek sprawdzenia dokumentu potwierdzającego pełnoletniość. Jednak pozostałe osoby robiły to raz lub kilka razy

(5 sprzedawców), wiele razy (2 sprzedawców) oraz czterech sprzedawców sprawdza dowód tożsamości za każdym razem, gdy ma wątpliwości.

Ankietowanych zapytano również, czy ich zdaniem w gminie Baćkowice zdarza się, że osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu siadają za kierownicą. Niestety tylko dwie osoby przyznały, że takie sytuacje nigdy nie mają miejsca. Zdaniem siedmiu osób zdarza się to rzadko, a trzech sprzedawców uważa, że taka sytuacja ma miejsce czasami. Co istotne, żaden z ankietowanych nie wskazał odpowiedzi „często” oraz „bardzo często”.

Sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym jest również niezgodna z Ustawą o wychowaniu w trzeźwości. Celem sprawdzenia, czy sprzedawcy w gminie Baćkowice stosują się do zapisów ustawy, ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem w gminie sprzedaje się alkohol osobom znajdującym się pod wpływem alkoholu. Niestety tylko trzy osoby sądzą, iż nie sprzedaje się alkoholu takim klientom. Kolejnych trzech sprzedawców uważa, że taka sytuacja zdarza się rzadko, również trzy osoby wskazały odpowiedź „czasami oraz „często”.

Jednak praktycznie wszyscy ankietowani, tj. 11 osób przyznało, iż zdarzyło im się, że osoba nietrzeźwa próbowało kupić u nich alkohol. Sześciu sprzedawcom sytuacja taka przytrafiła się raz lub kilka razy, zaś pięciu osobom zdarzało się to wiele razy.

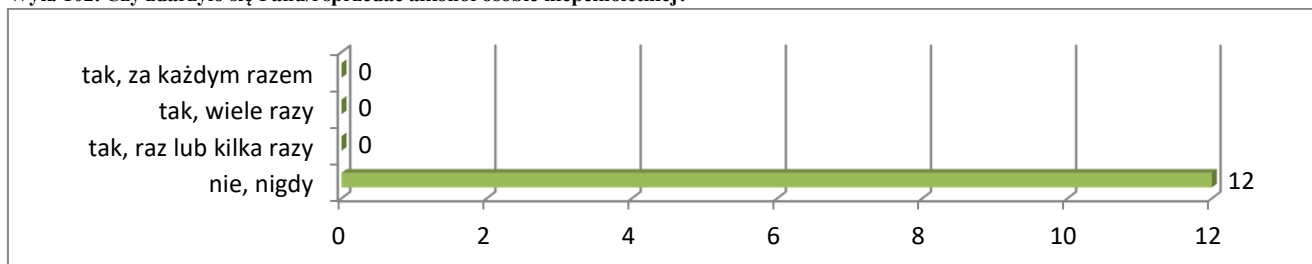
Jednak większość badanych nie sprzedawała nigdy alkoholu osobie nietrzeźwej – taką odpowiedź wskazało siedem osób. Pięciu sprzedawcom zdarzyło się to raz lub kilka razy.

Klienci nie mogą spożywać alkoholu na terenie sklepu lub w jego najbliższej okolicy. Jednak tylko jeden sprzedawca przyznał, że w Baćkowicach klienci nigdy nie spożywają alkoholu na terenie punktu sprzedaży. Zdaniem sześciu osób taka sytuacja ma miejsce często, dwie osoby wskazały tutaj odpowiedź „czasami”, zaś trzech sprzedawców przyznało, iż rzadko zdarzają się takie sytuacje. Dobrą informacją jest fakt, iż większość ankietowanych, tj. 8 osób nie musiała nigdy wzywać policji z powodu zakłócania porządku przez osoby nietrzeźwe, które znajdowały się na terenie punktu sprzedaży alkoholu. Jednak trzem osobom zdarzało się to rzadko, a kolejnej osobie przytrafia się to czasami.

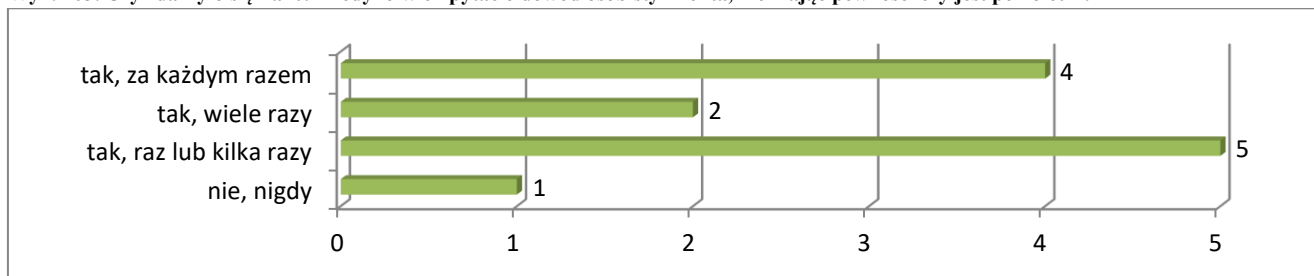
Sprzedaż papierosów osobom nieletnim jest również niezgodna z prawem. Większość respondentów uważa, że w gminie nie sprzedaje się wyrobów tytoniowych osobom niepełnoletnim – taką opinię wyraziło 8 osób. Zdaniem dwóch sprzedawców ma to miejsce rzadko, jeden sprzedawca uważa, że zdarza się to czasami oraz często.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości to podstawowy dokument, który powinien znać każdy sprzedawca. Niestety jedynie dwie osoby przyznały, że znają bardzo dobrze treść tej ustawy. Cztery osoby przyznały, iż zna poszczególne zapisy ustawy, zaś trzech sprzedawców nie było pewnych, czy zna treść ustawy, a kolejnych trzech jej nie zna, ale o niej słyszeli.

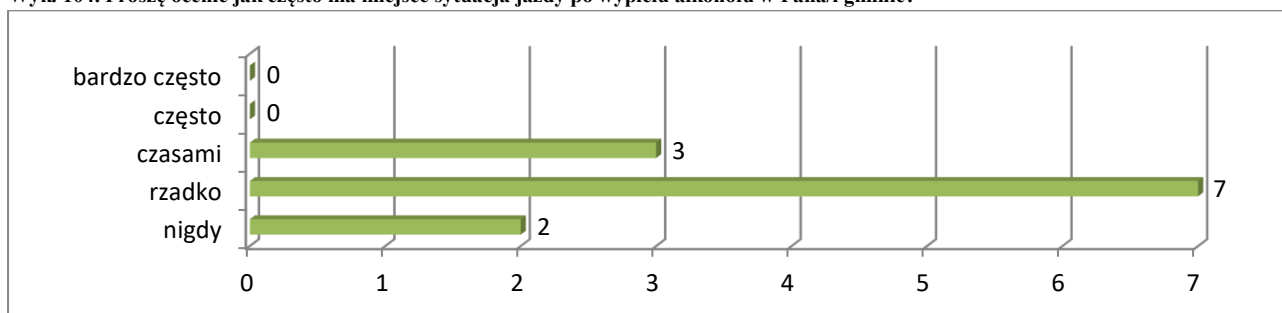
Wyk. 102. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

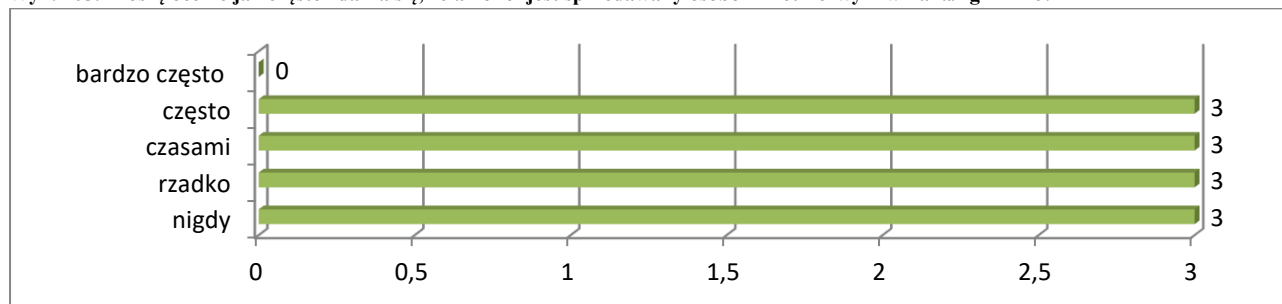
Wyk. 103. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

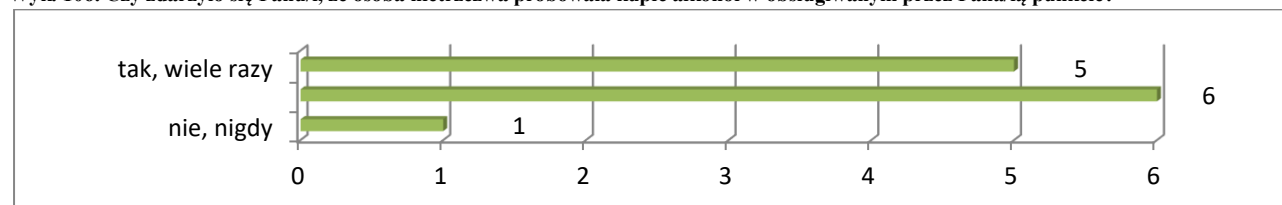
Wyk. 104. Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?

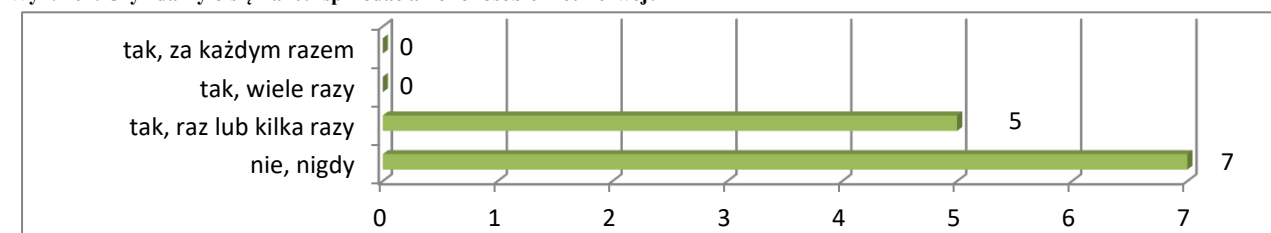
Wyk. 105. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i gminie?

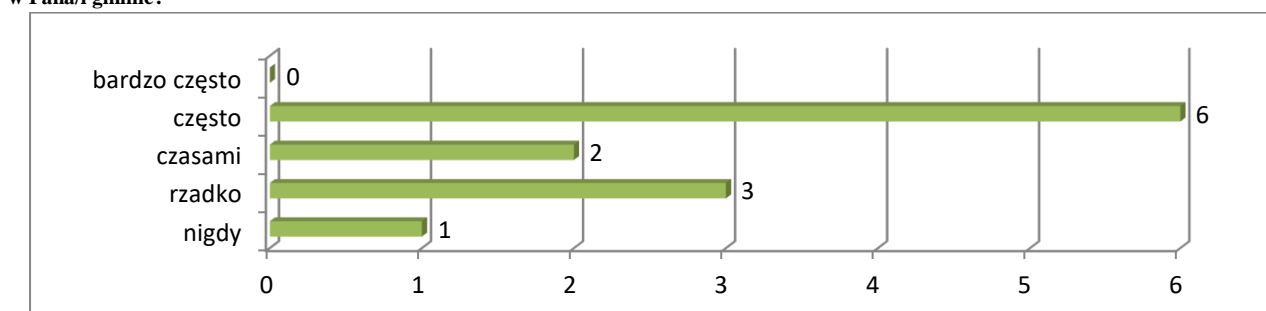
Wyk. 106. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

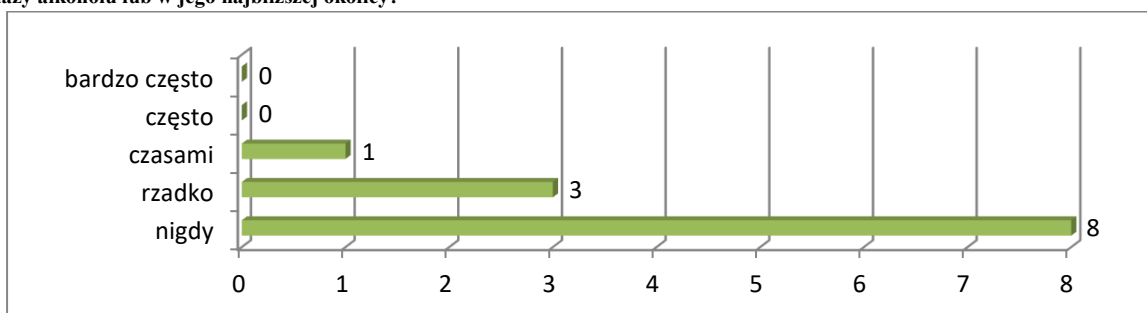
Wyk. 107. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

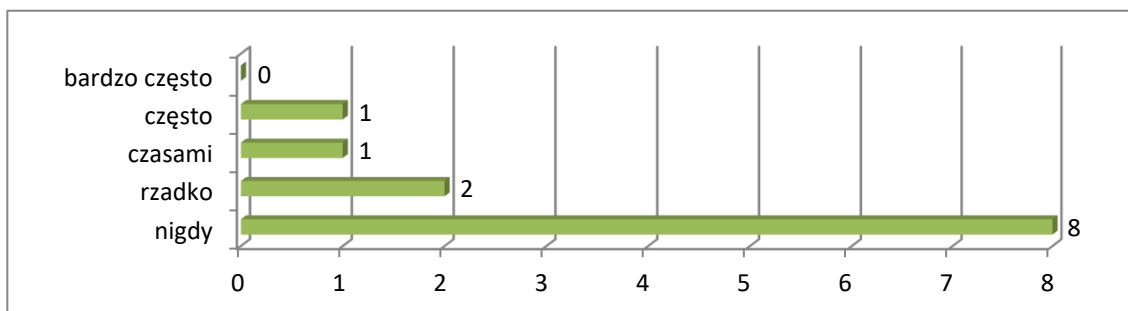
Wyk. 108. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i gminie?

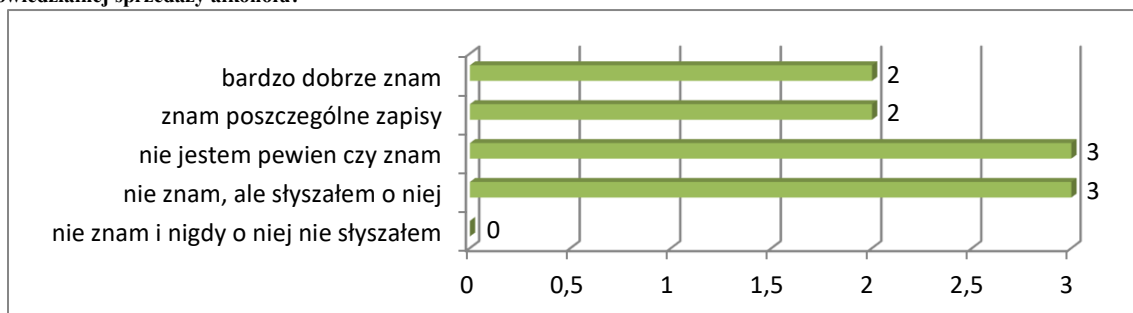
Wyk. 109. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócenia porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

Wyk. 110. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i miejscowości?

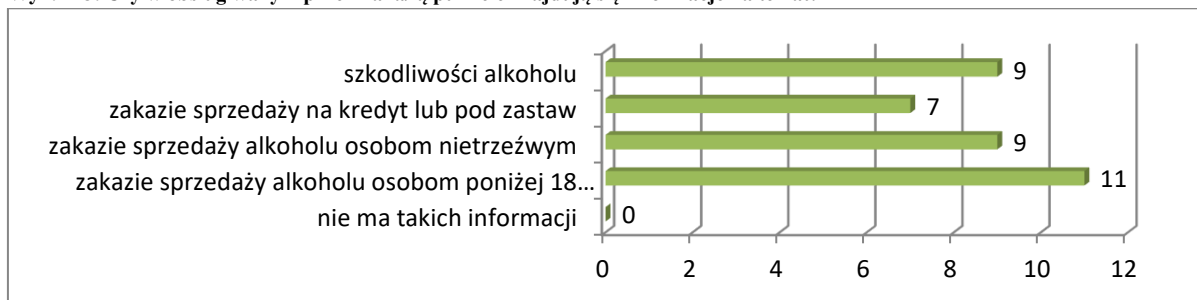
Wyk. 112. Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

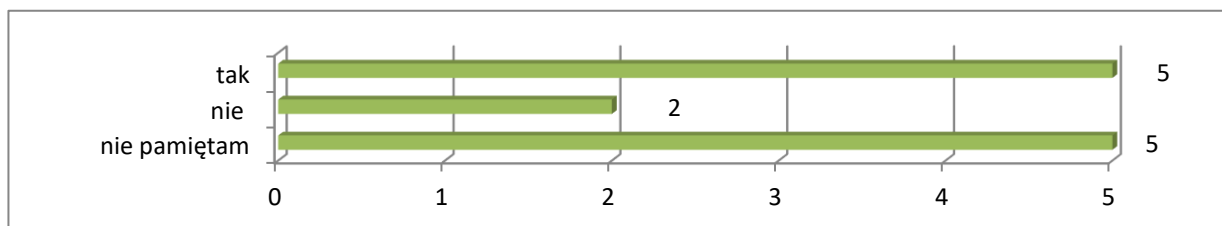
Zgodnie ze wspomnianą ustawą, w punkcie sprzedaży alkoholu muszą znajdować się tabliczki informujące. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 11 sprzedawców przyznało, iż w ich sklepach znajdują się tabliczki informujące o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia. 9 osób posiada w sklepie informacje o zakazie sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym. W siedmiu sklepach widnieje informacja o zakazie sprzedaży na kredyt lub pod zastaw, a w 9 punktach widnieje informacja o szkodliwości alkoholu.

Szkolenia dotyczące odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu powinni przejść wszyscy pracownicy przed rozpoczęciem pracy. Jednak tylko 5 sprzedawców przyznało, iż brało udział w takim szkoleniu. 2 osoby nigdy nie zostały przeszkolone. 5 ankietowanych nie pamięta, czy brało udział w szkoleniu. Na koniec, ankietowanych zapytano, komu zabrania się sprzedaży i podawania alkoholu według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Poprawnej odpowiedzi udzieliło większość respondentów – tj. 7 osób. 4 sprzedawców zaznaczyło, iż alkoholu nie można podawać osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży. Tej ostatniej grupie zgodnie z ustawą można sprzedać alkohol. Jedna osoba uważa, że nie sprzedaje się alkoholu kobietom w ciąży, osobom niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw.

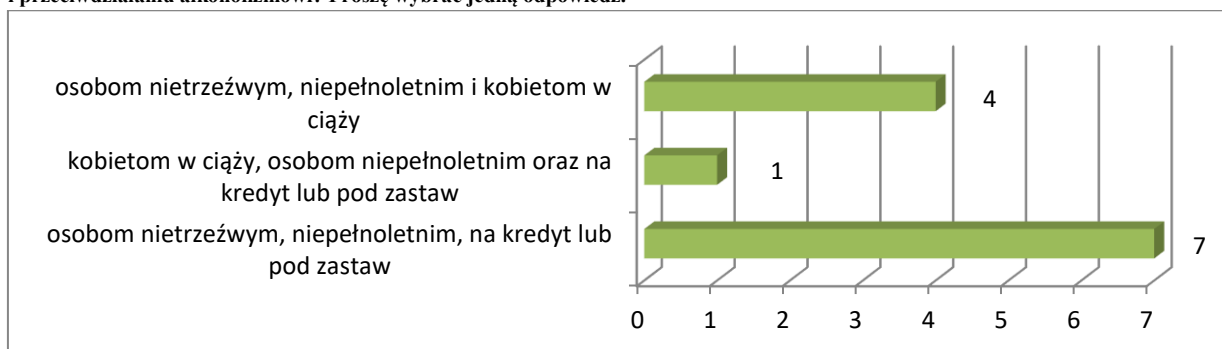
Wyk. 113. Czy w obsługiwanych przez Pana/ią punktach znajdują się informacje na temat:

Wyk. 114. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Wyk. 115. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

WNIOSKI i REKOMEDNACJE

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminę Baćkowice w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinii i postaw względem wybranych problemów społecznych,
- Zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem, narkotykami, papierosami oraz przemocą rówieśniczą lub domową, a także oceny poczucia bezpieczeństwa wśród wybranych osób,
- Poznanie doświadczeń sprzedawców napojów alkoholowych związanych z wykonywanym przez nich zawodem, w szczególności sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.

W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Baćkowice wraz z rekomendacjami co do dalszych działań

profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

- Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe oraz kierowanie działań do młodszych uczniów w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych.
Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów przemocy domowej, alkoholizmu, narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe.
- Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości i odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim. Działania profilaktyczne w tym przypadku powinny objąć wszystkie grupy społeczne, ponieważ tylko holistyczne działania mogą przynieść zamierzony skutek.
- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem przemocy w rodzinie na poziomie rodziny, jak i społeczności lokalnej.
- Inną formą działań korzystnie wpływających na poprawę skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych jest inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, oprócz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadry specjalistów rekomenduje się również angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Alkoholizm oraz przemoc domowa to jedne z ważniejszych problemów społecznych, które dotyczą gminę. Na występowanie przemocy domowej wskazują również informacje udzielone od dzieci i młodzieży szkolnej. Rodzinom z problemem alkoholowym powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów. Z kolei, na terenie gminy może zostać przeprowadzona lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca do ograniczenia jego nadmiernego spożywania.
- Część zagrożeń społecznych często współwystępuje z problemem ubóstwa, dlatego też istotne jest podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu z powodu trudnej sytuacji materialnej mieszkańców. W tym celu rekomenduje się inicjowanie współpracy podmiotów rynku pracy na rzecz wspierania osób bezrobotnych, podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych umożliwiających mobilność pracowników np. poprzez aktywną współpracę z lokalnymi pracodawcami w zakresie pośrednictwa pracy oraz wspierania osób bezrobotnych w wdrożeniu do pracy.

- Dane uzyskane dzięki badaniu młodzieży szkolnej pokazały, że na problem alkoholowy narażeni są nie tylko uczniowie starsi, ale również młodsza grupa wiekowa (8 – 10 lat). 31% uczniów deklaruje, że młodzież w ich wieku spożywa napoje alkoholowe. Dodatkowo 28% uczniów przyznało, iż spożywało już alkohol. Najczęściej uczniowie zaczynają spożywać alkohol w wieku 14 – 16 lat. Wskazuje to na potrzebę działań skierowanych do uczniów, które mogłyby im uświadomić negatywne konsekwencje (nawet okazyjnego) spożywania alkoholu w młodym wieku.
- Zebrane dzięki badaniu odpowiedzi wskazują, że dzieci i młodzież pije alkohol przede wszystkim podczas uroczystości rodzinnych, gdzie powinna znajdować się pod opieką osób dorosłych, a dodatkowo rodzice często mają świadomość spożywania alkoholu przez swoich dzieci. Dane te są niepokojące i wskazują na potrzebę zwiększenia świadomości rodziców lub opiekunów w zakresie konsekwencji spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Celem tego typu działań profilaktycznych powinna być próba zaangażowania rodziny w przeciwdziałanie problemom alkoholowym wśród osób nieletnich oraz edukacja nt. uzależnień.
- Uczniowie oceniają, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe, co tyczy się również pozostałych substancji takich jak narkotyki, dopalacze oraz papierosy. Jest to sygnał dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Młodzież zdobywa alkohol za pośrednictwem starszych kolegów, którzy dokonują za nich zakupu napojów alkoholowych lub prosi o pomoc obcych ludzi znajdujących się w pobliżu sklepu. Nacisk powinien być również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów, ponieważ jak wykazały informacje uzyskane od sprzedawców, nie jest to normą.
- Warsztaty lub szkolenia z ekspertami. Badania pokazały, iż są to najbardziej lubiane przez uczniów formy profilaktyki. Istotne jest, aby działania profilaktyczne kierować do uczniów szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych, a także do nauczycieli i rodziców. Holistyczne podejście zwiększy skuteczność prowadzonych działań.
- Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
- Znaczny odsetek ankietowanych uczniów wskazał nauczycieli, jako osób, od których czerpią wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy. Wskazane jest podejmowanie działań skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmocnienia ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się oni wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.
- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmocnienie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.

- Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzanie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego, ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc).
- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenia szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.
- Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemem społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży
- Działalność nastawiona na integrację międzypokoleniową społeczności lokalnej poprzez imprezy kulturowe, koła zainteresowań, zajęcia umożliwiające wymianę doświadczeń i umiejętności.
- Dbanie o dostęp do różnorodnych zajęć na terenie gminy, umożliwiających pozytywną organizację czasu wolnego mieszkańców.
- Wsparcie rynku pracy i dbanie o osoby bezrobotne oraz zagrożone ubóstwem, między innymi poprzez ułatwianie znalezienia zatrudnienia przedstawicielom grup podwyższonego ryzyka, takim jak młodzi i osoby w wieku przedemerytalnym.
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy.
- Współpraca z mediami jest ważnym elementem budowania społecznego poparcia dla działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz edukacji społecznej.

2.4.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weakneeses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia*. Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań.

Wykres 12. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
położenie geograficzne	trudności komunikacyjne
bliskość dużych ośrodków miejskich w okolicy	dojrzała struktura ludności na terenie gminy
wysoki poziom edukacji	brak placówek wsparcia dziennego, świetlic
dobrze rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w Gminie,	słaba organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
	wskazywanie przez mieszkańców na problemy w zakresie bezrobocie

współpraca instytucji oświatowych i kulturalnych z instytucjami samorządu gminnego
 regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych
 szeroka działalność OPS
 wysoko wykwalifikowana kadra OPS i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia,
 bardzo dobra infrastruktura szkolna
 Funkcjonowanie Gminnego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Uzależnień i Profilaktyki wraz z dostępnością specjalisty psychoterapii uzależnień
 stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej
 zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy
 odpowiedzialna postawa sprzedawców wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim
 niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży
 pozytywne relacje dzieci z rodzicami, korzystna atmosfera wychowawcza i przyjazne środowisko domowe
 dostępność wsparcia Policji
 dobra współpraca z lekarzem rodzinnym, pielęgniarkami środowiskowymi i położną
 bardzo dobre warunki do realizacji pozaszkolnych zajęć sportowo-ruchowych

trudności ze znalezieniem pracy w miejscu zamieszkania
 obecność problemu niepełnosprawności oraz konieczności zapewnienia opieki osobom starszym
 bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
 wzrost liczby osób starszych wymagających całodobowej opieki i zapewnienia im świadczeń opiekuńczych
 ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w Gminie, zwłaszcza obejmującej ochronę zdrowia psychicznego;
 problem picia alkoholu wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej
 niska aktywność społeczna mieszkańców

SZANSE

wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych
 możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych
 wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej
 działalność mieszkańców w stowarzyszeniach
 rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców

ZAGROŻENIA

duża stopa bezrobocia, zwłaszcza na obszarach wiejskich
 duża ilość osób zatrudniona w sektorze rolniczym
 migracja zarobkowa młodych wykształconych osób do większych miast i za granicę
 starzenie się społeczeństwa
 wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych
 rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa

promocja Gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, motywujące do podjęcia pracy
rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą
organizowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, podejmowanie wspólnych inicjatyw i działań

i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki
brak wystarczających zasobów na lokale socjalne
zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy
niekorzystne wzorce zachowań (przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów
wzrost dostępności subst. psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień
występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej
ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji

RODZIAŁ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BAĆKOWICE NA LATA 2021-2030

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Baćkowice jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonym problemom społecznym oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki Gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Baćkowice pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w Gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021 – 2030, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań. Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w Gminie Baćkowice.

W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych

Prognozuje się:

- ✓ niska jakość życia osób z niepełnosprawnością, niepełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, niewystarczająca integrację społeczną osób z niepełnosprawnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- ✓ wzrost izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Wspieranie rodziny i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej w stosunku do rodzin z dysfunkcjami;
- ✓ potrzeba wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ utrzymywanie się występowania zjawiska przemocy w rodzinie i potrzeba jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania;
- ✓ utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ promowanie rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego Gminy

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się niskiej aktywności społecznej mieszkańców Gminy
- ✓ utrzymywanie się niskiego poziomu integracji społecznej mieszkańców Gminy

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym Gminy. Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Baćkowice, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w Gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w Gminie,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w Gminie,
- ✓ integrację i aktywizację społeczną mieszkańców Gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Baćkowice w na lata 2021 - 2030 opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.

I CEL OPERACYJNY: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom i opiekunom;
- Współpraca i zintegrowanie działań różnych instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Stwarzanie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym aktywny udział w działalności sportowej i kulturalnej Gminy;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Jednostka realizująca: Gmina Baćkowice– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, OPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Budowa i rozwój systemu wsparcia dla osób starszych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zapewnienie usług opiekuńczych odpowiednich do potrzeb ilości i jakości;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych ;
- Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.

Jednostka realizująca: Gmina Baćkowice– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, OPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

I CEL OPERACYJNY – Stworzenie skutecznego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi asystenturą rodzinną oraz prowadzeniem pracy socjalnej;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych;
- Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej oraz z organizacjami społecznymi;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną-wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.

Jednostka realizująca: Gmina Baćkowice– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień i Profilaktyki, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Baćkowice;
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;

- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie Gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Baćkowice– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień i Profilaktyki, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL STRATEGICZNY: **Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym**

I CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku długotrwałego bezrobocia, eliminowanie jego negatywnych skutków i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Rozpowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Jednostka realizująca: Gmina Baćkowice– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, OPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY : Zapobieganie utrwalania się stanu ubóstwa

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Opracowywanie co roku oceny zasobów pomocy społecznej;
- Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych).

Jednostka realizująca: Gmina Baćkowice– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, OPS,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe,

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III CEL OPERACYJNY: Profilaktyka uzależnień oraz system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub/i narkotyków

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Baćkowice;
- Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Jednostka realizująca: Gmina Baćkowice– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień i Profilaktyki, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

4. CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Gminy

I CEL OPERACYJNY: Aktywna integracja społeczna mieszkańców

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych

Jednostka realizująca: Gmina Baćkowice– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, OPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej
- 2) Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Baćkowice,
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Baćkowice,
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2021
- 5) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

Powyższe sprawozdania służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki będą podstawą do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?)
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Baćkowice na lata 2021- 2030 będą: budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Spis wykresów

WYKRES 1 WYKAZ SOŁECTW W GMINIE BAĆKOWICE	5
WYKRES 2 PRODUKCYJNE GRUPY WIEKOWE	7
WYKRES 3 PRZYCZYNY PRYZNAWANIA ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ PRZEZ OPS W GMINIE BAĆKOWICE W LATACH 2018-2020 (LICZBA RODZIN).....	14
WYKRES 4 LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE BAĆKOWICE Z POWODU UBÓSTWA W LATACH 2018-2020	15
WYKRES 5 LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE BAĆKOWICE Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LATACH 2018-2020	15
WYKRES 6 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE BAĆKOWICE Z POWODU DŁUGOTRWAŁEJ LUB CIĘŻKIEJ CHOROBY W LATACH 2018-2020.....	16
WYKRES 7 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE BAĆKOWICE Z POWODU BEZROBOCIA W LATACH 2018-2020	17
WYKRES 8 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE BAĆKOWICE Z POWODU ALKOHOLIZMU W LATACH 2018-2020	20
WYKRES 9 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE BAĆKOWICE Z POWODU BEZRADNOŚCI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ W LATACH 2018-2020.....	23
WYKRES 10 LICZBA "NIEBIESKICH KART" W LATACH 2018-2020 Z UWZGLĘDNIENIEM INSTYTUCJI ZAKŁADAJĄCEJ NK	24
WYKRES 11 LICZBA POKRZYWDZONYCH W WYNIKU PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ SPRAWCÓW PRZEMOCY DOMOWEJ W LATACH 2018-2020	25
WYKRES 12. ANALIZA SWOT.	74

Spis rysunków

RYSUNEK 1 POŁOŻENIE GMINY BAĆKOWICE.....	5
--	---